LETO XIV. ŠT. 15 (643) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 30. APRILA 2009

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

Aroganca!

Na prvi strani objavljamo tokrat poslanico Benedikta XVI. ob 46. svetovnem dnevu molitve za duhovne poklice, ki ga bomo letos kristjani obhajali v nedeljo, 3. maja. Sveti oče v njej seveda teološko razlaga pomen duhovnih poklicev, kot se tudi dotakne perečega pomanjkanja duhovnikov v nekaterih predelih sveta. Gotovo je tak predel tudi naš prostor, vse bolj pa tudi Slovenija in Italija. Z izrazom naš prostor mislim na tistega, v katerem živimo Slovenci v Italiji, se pravi na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji.

Vsaj pri nas ni potrebno nikomur razlagati, kako potrebni so duhovniki, saj se s tem strinjajo tudi tisti, ki se nimajo za vernike, ker se zavedajo pomena, ki ga ima Cerkev pri ohranjanju slovenskega narodnega telesa pri nas in v svetu. Pred kratkim so objavili raziskavo, iz katere je razvidno, da je bilo prav versko, cerkveno žarišče, se pravi duhovnija, cerkev, župnija, v svetu tista, ki je ohranila tudi v svetu Slovence povezane, jih ohranila kot skupnost.

Noben človek ni otok in niti naša narodna skupnost ni noben poseben otok v današnjem globaliziranem, a tudi skrajno razdrobljenem svetu, ki prisega na relativizem, divji kapitalizem, liberalizem in libertističen način življenja, v katerem je za vrednote kaj malo prostora in glede vere prevladujejo instant recepti za t. i. "veroizpovedi po meri vsakega posameznika", se pravi take "oblike verovanja v neko nadnaravno duhovnost in neko nedoločljivo bitje", ki seveda s krščanstvom nima nobene zveze. Kristjani verujemo v živega Boga, nimamo nobene ideologije, ampak vero in je zato skrajno škodljivo ter še kako zmotno, da se pristaja na sicer pri nas zelo uveljavljen model enačenja krščanske vere z drugimi ideologijami. Vera, krščanska vera, ni nobena ideologija, ampak je vera v Jezusa Kristusa, ki je vstal od mrtvih in prej seveda na Golgoti dotrpel za nas, predvsem pa je naša vera vera v Kristusa, ki je na svet prinesel evangelij, veselo novico, da bi nas in vse ljudi naučil ljubiti druge in same sebe, da bi nas naučil polnega življenja, ki se ne konča s smrtjo.

Gornje besede sem napisal predvsem zato, ker je bil zadnje čase naš prijatelj duhovnik Dušan Jakomin živ primer napadov ljudi, ki se ne prepoznavajo v krščanski veri, nasprotno, imajo se za laike, kar jim pa seveda ne onemogoča, da ne bi duhovnika in seveda vse nas kristjane javno poučevali, kaj smemo pisati in česa ne, kaj smemo oznanjati in česa ne... Gre za tipično aroganco, sicer pritlehno in poniglavo, a vedno aroganco tistih ljudi, ki se v imenu neke nedorečene laičnosti, ki se pri nas sicer vedno naslanja zgolj na marksizem in komunizem!, imajo za nekaj več in se zato zavzemajo za laični svet, pri tem pa pozabljajo, da so domala vse vrednote laičnega sveta sad krščanske kulture in omike, da so sicer res nekatere danes postale občečloveške, a imajo svoj izvor prav v evangeliju.

Mislim, da ni potrebno nikomur, vsaj našim bralcem ne, dokazovati, da je laični svet stvarnost, v kateri kristjani tudi pri nas živimo, manjšina v manjšini, kar vsekakor smo!, in niti enemu izmed nas ne prihaja na misel, da bi skušali, po vzoru nekaterih drugih monoteističnih veroizpovedi narediti tak svet, v katerem ne bi bilo prostora za laike, druge veroizpovedi, drugačne. In tudi ni nobena skrivnost, da se v našem uredništvu nismo nikdar strinjali, ko smo opazovali pretirano udinjanje določenega dela cerkvenih krogov dnevni politiki, ker se zavedamo, da je evangelij vedno na strani šibkejšega.

Kako krvavo potrebujemo pri nas duhovnikov, ni potrebno posebej pisati; dovolj je, da se ozremo okrog sebe, pa če hodimo v cerkev ali ne! In zato bomo kristjani molili za duhovne poklice.

Naša zlata dekleta

Vokalna skupina Bodeča neža uspešna na tekmovanju v Bratislavi

Papeževa poslanica ob svetovnem dnevu molitve za duhovne poklice

Zaupanje v Božjo pobudo in človeški odgovor!

Spoštovani sobratje v škofovstvu in duhovništvu, dragi bratje in sestre!

Ob letošnjem svetovnem dnevu molitve za duhovniške poklice in poklice v posvečeno življenje, ki ga bomo obhajali na četrto velikonočno nedeljo, bi rad vse Božje ljudstvo povabil k razmišljanju na temo zaupanja v Božjo pobudo in človeški odgovor. V Cerkvi trajno odmeva Jezusova spodbuda učencem: "Prosíte torej Gospoda žetve, naj pošlje delavce na svojo žetev" (Mt 9,38). Prosite! Gospodov poziv poudarja, da mora biti prošnja za poklice neprekinjena in zaupljiva. Krščanska skupnost namreč lahko razvije "globljo vero in upanje v Božjo pobudo" le, če jo navdihuje molitev.

Poklicanost v duhovništvo ali posvečeno življenje je poseben Božji dar in sodi v celovit načrt ljubezni in odrešenja, ki ga ima Bog s slehernim človekom in vsem človeštvom. Apostol Pavel, ki se ga letos posebej spominjamo, ko praznujemo dvatisočletnico njegovega rojstva, v pismu Efežanom zatrjuje: "Slavljen Bog in Oče našega Gospoda Jezusa Kristusa, ki nas je v nebesih v Kristusu blagoslovil z vsakršnim duhovnim blagoslovom: pred stvarjenjem sveta nas je izvolil v njem, da bi bili pred njegovim obličjem sveti in brezmadežni" (Ef 1,3-4). V vesoljni poklicanosti k svetosti izstopa Božja pobuda, s katero izbira nekatere posameznike, da bi bolj od blizu hodili za njegovim sinom Jezusom Kristusom in bili njegovi privilegirani zastopniki in priče. Božji Učitelj je osebno poklical apostole, "da bi bili z njim in bi jih pošiljal oznanjat ter bi imeli oblast izganjati demone" (Mr 3,14-15). Njim so se pozneje pridružili še drugi učenci, zvesti sodelavci v misijonskem poslanstvu. Na Gospodov klic so v odprtosti za delovanje Svetega Duha skozi stoletja odgovorili tudi številni drugi duhovniki in posvečene osebe, ki so se dali popolnoma na razpolago Cerkvi za službo evangeliju. Zahvalimo se Gospodu, ki tudi danes kliče delavce v svoj vinograd. Čeprav je res, da nekatera območja beležijo zaskrbljujoče pomanjkanje duhovnikov, nas vendarle tolaži neomajna gotovost, da Gospod, ki svobodno izbira in vabi k hoji za njim ljudi vseh kultur in starosti na podlagi nedoumljivih načrtov svoje usmiljene ljubezni, Cerkev trdno vodi po poteh časa naproti končni izpolnitvi svojega kraljestva.

Zato je naša prva dolžnost, da z nenehno molitvijo ohranjamo pri življenju klicanje Božje pobude v družine in župnije, gibanja in združenja, ki se ukvarjajo z apostolatom, v verske skupnosti in v vse druge oblike škofijskega življenja. Prositi moramo, da bi krščansko Božje ljudstvo raslo v zaupanju v Boga v prepričanju, da Gospodar žetve ne bo nehal nagovarjati nekaterih posameznikov, naj svobodno zastavijo svoje življenje za tesnejše sodelovanje z njim pri delu odrešenja. Od poklicanih se zahteva pozorno poslušanje in preudarno razločevanje, velikodušno in nezadržno sprejemanje Božjega načrta, resno poglabljanje tega, kar je lastno duhovniškemu in redovniškemu poklicu za odgovorno in verodostojno izpolnjevanje njegovih zahtev. Katekizem Katoliške Cerkve opozarja, da svobodna Božja pobuda zahteva svoboden človekov odgovor: pozitiven odgovor, ki vedno predpostavlja sprejemanje in strinjanje z načrtom, ki ga ima Bog s slehernim človekom; odgovor, ki sprejme ljubečo Gospodovo pobudo in postane za poklicanega obvezujoča moralna zahteva; hvaležen dar Bogu in popolno sodelovanje z načrtom, ki ga On uresničuje v zgodovini.

V zrenju evharistične skrivnosti, ki na najvišji možni način izraža Očetov svobodni dar za odrešenje ljudi v osebi edinorojenega sina ter polno Kristusovo razpoložljivost za zaužitje keliha Božje volje vse do dna (Mt 26,39), bolje razumemo, kako zaupanje v Božjo pobudo oblikuje in daje vrednost človeškemu odgovoru. V evharistiji, popolnem daru, ki uresničuje načrt ljubezni za odrešenje sveta, se Jezus svobodno žrtvuje za odrešenje človeštva. "Cerkev – je zapisal moj predhodnik Janez Pavel II. – je prejela evharistijo od Kristusa, svojega Gospoda, ne kot enega izmed številnih darov, pa četudi posebej dragocenega, ampak kot dar par excellence, ker je bil to dar samega sebe, njegove osebe v njeni sveti človeškosti in njegovega dela odrešenja".

Posredovati odrešilno skrivnost skozi stoletja vse do Gospodovega prihoda v slavi je naloga duhovnikov, ki ravno v evharističnem Kristusu lahko zrejo najboljši vzor poklicnega dialoga med Očetovo svobodno pobudo in Kristusovim zaupljivim odgovorom. Pri evharističnem bogoslužju Kristus sam deluje v posameznikih, ki jih izbere za svoje duhovnike. Podpira jih, da bi se njihov odgovor razvil v razsežnost zaupanja in hvaležnosti, ki razblini sleherni strah, tudi kadar izkušamo lastno šibkost (Rim 8,26-30), ko se pojavi nerazumevanje ali celo preganjanje (Rim 8,35-39).

/ stran 4
Papež Benedikt XVI.

Pogovor

Predsednik rajonskega sveta za Vzhodni Kras Marko Milkovič o mazaških akcijah na Tržaškem

3

Čezmejna razstava

V Gorici in Novi Gorici so na ogled dela uveljavljenega goriškega slikarja Franca Duga

9

Svetnik Igor Gabrovec je pisal predsednikoma krovnih organizacij

Potreba po ustanovitvi operativne pravne službe

Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec je predsednikoma krovnih organizacij SKGZ in SSO naslovil predlog za takojšnji sklic tehnično-političnega omizja, ki naj privede do ustanovitve učinkovite pravne službe za pomoč posameznikom in organizacijam, ki se odločijo za uveljavljanje narodno-jezikovnih pravic v odnosu do javnih oblasti in do podjetij, ki imajo v zakupu upravljanje javnih storitev.

Foto JMP

Spoštovana predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO Drago Štoka,
kot sta morda že zasledila iz poročanja v medijih, je deželno tajništvo Slovenske skupnosti na svoji zadnji seji razpravljalo tudi o potrebi po ustanovitvi "pravnega urada", ki naj učinkovito servisira posameznike in organizacije v vseh situacijah, ko gre za uveljavljanje narodno-jezikovnih pravic po pravni poti. Zamisel o ustanovitvi pravnega urada ni nova in vem, da so se naposled vedno pojavile dileme o tem, kako naj bi ga strukturirali, koga in do kam naj servisira, predvsem pa kdo in kako naj ga plača.
O tej zamisli je tekla beseda tudi v času programske konference in v njenem zaključnem dokumentu je bilo že novembra 2003 izrecno navedeno, da:
"Od pristojnih krajevnih uprav pa manjšina pričakuje dosledno spoštovanje zakona in tam, kjer so predvidena, čimprejšnje odprtje dvojezičnih okenc.
Poleg zaščitnega zakona mora slovenska manjšina izkoristiti možnosti, ki jih daje zakon o zaščiti jezikovnih manjšin (zakon 482/1999); slednji namreč celovito obravnava prostor, v katerem živijo manjšine, in zagotavlja tudi višje oblike sodelovanja, vključno z možnostjo učenja jezika manjšine tudi v šolah, kjer poteka pouk v večinskem jeziku.
Izvajanja zakona pa ni mogoče terjati samo od oblasti; izvajati ga mora tudi manjšina sama z doslednim izkoriščanjem možnosti, ki jih ponuja zakon; tu gre predvsem za rabo jezika v odnosu z oblastmi, ki je danes dovoljena, vendar nepoznavanje ustreznega izrazja pogosto ovira izkoriščanje teh priložnosti.
Zato sta SKGZ in SSO sklenila, da ustanovita pravno službo, ki bo delovala kot informativno in asistenčno okence za posameznike in za organizacije slovenske narodne skupnosti v Italiji, obenem pa bo kot posvetovalno telo v oporo krovnima organizacijama in drugim organizacijam slovenske manjšine pri izvajanju zaščitnega zakona in pri vseh pravnih odnosih z oblastmi".
Po programski konferenci je bil izglasovan tudi deželni zaščitni zakon, ki te misli in zaključke še utrjuje.
Izhajamo torej iz predpostavke, da je zamisel o "pravni službi" oz. uradu osnovana in naša skupnost bi jo morala obravnavati kot eno izmed pomembnih prioritet. Številni so posamezniki, ki se redno soočajo s težavami pri uveljavljanju zakonsko določenih pravic do rabe slovenskega jezika, tako v odnosih z javnimi oblastmi kot s podjetji, ki imajo v zakupu upravljanje javnih storitev. Problemi sicer ne izhajajo iz pomanjkanja "izrazoslovja", temveč so sad politične (ne) volje, da bi bilo zadoščeno zakonskim določilom. S takimi primeri sem tudi kot izvoljeni predstavnik seznanjen skoraj vsakodnevno in zavedam se, da so tako organizacije in stranke kot še zlasti osamljeni posamezniki večkrat pri tem nemočni. Zato sem vodstvu stranke SSk predlagal, da skupaj s krovnima organizacijama poskusimo evidentirati pot, ki naj odgovori omenjeni potrebi. Predlagam, da se čim prej sestane omizje, ki naj preveri uresničljivost predloga. Omizje lahko razširimo še na druge subjekte, saj je marsikdo na področju uveljavljanja narodno-jezikovnih pravic po pravni poti že razvil zanimive izkušnje, ki jih gre izkoristiti in ovrednotiti. SKGZ je nedavno od tega izdala učinkovit priročnik o pravici do vračanja izvirnih slovenskih oblik poitalijančenih imen in priimkov. Vse izkušnje nam bodo dragocene pri snovanju naslednjih skupnih korakov.
Ostajam na razpolago za vsako morebitno pojasnilo in v pričakovanju na Vajin odgovor.
Lep pozdrav.

Potres v Abrucih, evropske volitve, referendum

Italijanska notranja politika

Sredi razgretih političnih razprav o socialnih posledicah gospodarske krize in ukrepih za njihovo lajšanje v korist najšibkejših slojev državljanov ter za spodbujanje novega gospodarskega vzgona je prve dni aprila močan potres prizadel območje Abrucev v Apeninih, ki velja za potresom podvrženo območje. Posledice potresa so razkrile, da je bilo v zadnjih desetletjih odločno premalo storjenega glede varnosti gradbenih posegov pred rušilnimi posledicami potresov. Presenetilo je zlasti dejstvo, da tudi nekatere tako javne kot zasebne zgradbe iz novejšega časa niso vzdržale potresnih sunkov in so se dobesedno sesule, kot bi bile zgrajene iz lepenk. Med temi gre omeniti zlasti poslopje glavne bolnišnice in dom za univerzitetne študente v glavnem mestu L'Aquili. Očitno je, da omenjena objekta nista bila zgrajena po varnostnih predpisih in z ustreznimi materiali in ob pomanjkljivem nadzoru del pristojnih tehničnih organov. Javno tožilstvo je zato sprožilo preiskovalne postopke za morebitno odgovornost tistih, ki niso upoštevali varnostnih predpisov pred potresi.
Po drugi strani pa gre poudariti široko in občuteno solidarnost ljudi in ustanov po vsej državi. Nenadomestljivo vlogo je pri tem opravila organizacija civilne zaščite, ki se je takoj odzvala pozivu za urejanje težkih razmer in ureditev šotorišč za potresence, ki so ostali brez strehe. Tudi sama osrednja vlada je takoj poskrbela za najosnovnejše oblike pomoči, zlasti za hrano. Predsednik vlade je večkrat obiskal potresno območje in zagotovil, da bo vlada v najkrajšem možnem času odpravila posledice potresa in poskrbela za potrebna finančna sredstva. Potresno območje so si prišli ogledat tudi številni ministri, vendar njihovih obiskov prizadeti ljudje niso povsod sprejeli z naklonjenostjo, ker so menili, da jim gre v prvi vrsti za politično izstopanje in vidljivost v medijih. Predsednik vlade Berlusconi je zato odsvetoval tovrstne obiske.
Abruzzo je ena petnajstih avtonomnih dežel z nadvladnim statutom, ki jih predvideva ustava in je začela delovati leta 1970. Je pretežno gorata in gričevnata dežela z 1.700.000 prebivalci.

Glavno mesto je L'Aquila, ki leži na nadmorski višini nad 700 metrov. Dežela ima tudi precej obale s turističnimi obmorskimi letovišči. Ob morju je pomembno pristanišče Pescara.
Druga aktualna tema političnega razpravljanja v državi so napovedane volitve za obnovitev evropskega parlamenta prihodnjega 6. in 7. junija. Italijanski volivci bodo na njih izvolili 72 poslancev (od skupnih 732) po proporčnem volilnem sistemu, ki dopušča dajanje posebnih preferenc kandidatom. Italija je, kot znano, za letošnje evropske volitve uvedla vstopni prag v višini 4 odstotkov glasov. Državno ozemlje je za te volitve razdeljeno na pet volilnih okrožij. Furlanija Julijska krajina, Veneto, Tridentinsko in Južni Tirol in Emilija Romagna spadajo v severnovzhodno okrožje, ki izvoli petnajst poslancev. Stranke v tem času zaključujejo izbiranje kandidatov in oblikovanje list. V omenjenem severnovzhodnem okrožju bo nastopila tudi Južnotirolska ljudska stranka (SVP), na listi katere po dogovoru s stranko Slovenske skupnosti v FJK kandidira pisatelj Boris Pahor.
Uvedba volilnega praga za izvolitev v evropski parlament je tako rekoč prisilila razne levičarske skupine, da so se volilno povezale v okviru liste Levica in svoboda s simbolom srpa in kladiva.
Kar nekaj tednov so med strankami potekale živahne razprave o tem, kdaj bodo volivci lahko glasovali za referendum o spremembi sedanjega volilnega zakona za parlamentarne volitve. Demokratska stranka se je zavzemala za glasovanje istočasno z upravnimi volitvami v 65 pokrajinah in 420 občinah in evropskimi volitvami 6. in 7. junija, ker bi s tem država prihranila več desetin milijard evrov. Vladne stranke pa so se zavzemale za drug datum. Končno je prišlo do kompromisa, po katerem bo glasovanje o referendumu 21. junija, kar pomeni, da bo sovpadalo z drugim krogom upravnih volitev. V zvezi s tem je treba povedati, da je proti glasovanju za referendum istočasno z evropskimi in upravnimi volitvami odločno nasprotovala Severna liga, ki je zagrozila z izstopom iz vlade in povzročitvijo vladne krize, če bi Ljudstvo svobode pristalo na omenjeno združitev volitev.

Alojz Tul

Sporočilo Urada za slovenske šole

Objavljen je razpis za pokrajinske lestvice

Urad za slovenske šole sporoča, da je bil v sredo, 22. aprila 2009, na oglasni deski Deželnega šolskega urada v Trstu v ul. S. Anastasio, 12, objavljen razpis za potrditev, vključitev in posodobitev pokrajinskih (nekdanjih permanentnih) lestvic učnega osebja šol s slovenskim učnim jezikom. Razpis je na ogled tudi na spletni strani Deželnega šolskega urada (www. scuola. fvg. it), na oglasni deski goriškega oddelka Urada za slovenske šole in na posameznih šolah.
Prošnjo za potrditev mora vložiti tudi učno osebje, ki je v omenjenih lestvicah vključeno pogojno, četudi še ni doseglo predvidenega naslova za polnopravno vključitev.
Obrazci za vložitev prošenj so isti kot za vključitev v pokrajinske lestvice šol z italijanskim učnim jezikom in zainteresirani jih dobijo na spletni strani Ministrstva za šolstvo, univerzo in raziskovanje (www. pubblica. istruzione. it), na posameznih šolah in na Uradu za slovenske šole, ki je tudi na razpolago za morebitna pojasnila.
Prošnje je treba oddati Uradu za slovenske šole (ul. Rismondo, 6 v Gorici) do petka, 22. maja 2009.

Na dnu...

Povejmo na glas

1. maj ali ogrožena socialna država

Ob praznovanju 1. maja obstaja nevarnost, da ga obhajamo idilično oziroma se z njim vračamo v preteklost, ko je nastal v povsem drugačnih pogojih od teh, sredi katerih živimo danes. V precejšnji meri je namreč praznik vezan na čas prvih delavskih gibanj, na komunizem in načela realnega socializma, in ker z vsem tem nočemo imeti več nobenega opravka, je pomen 1. maja žal izgubil na prvotni ostrini. Žal zato, ker bi ga ostrega zares potrebovali, saj smo se čez noč znašli sredi velikanske finančne in ekonomske krize, ki zagotovo ne bo kmalu minila. Toda vsesplošne družbene razmere so se toliko spremenile, da bi se veljalo resno potruditi, če bi želeli "praznik dela" učinkoviteje ukoreniniti v sodobni stiski in problemih. Dejstvo je, da zaradi sedanje krize tisoči in stotisoči ostajajo brez dela - v svetovnem merilu naj bi šlo za nekaj milijonov ljudi, ki se bodo znašli na cesti -, vendar je danes družba neprimerno bolj zapletena in prepletena, kot je bila nekdaj. Ni več preglednega enovitega odnosa med delodajalcem in delavcem, ni več pretežno manualnega delavskega in kmečkega razreda ter ne nazadnje ni več ideje oziroma pričakovanja, da bo sedanji "delavski" razred v bližnji prihodnosti dosegel večje odgovarjajoče pravice. Nahajamo se sredi globalizacije, se pravi sredi vse silovitejšega materialističnega toka, v katerem je ekonomski dobiček vse bolj absoluten vladar. V tem toku je odpust ali prekinitev delovne pogodbe nekaj samo po sebi umevnega, upravičenega in praktično nespornega. Ni politike ali gibanja, ki bi se vladavini ekonomskega dobička do kraja odločno uprla, pravica do dela je znotraj hrumečega toka povsem utišana ter nemara že izbrisana iz spomina, ker se nanjo očitno nima več smisla sklicevati. Delodajalci, tisti manjši in predvsem tisti večji, so družbeno spoštovani, uživajo ves možni ugled, politika je bolj ali manj z njimi povezana, medtem ko so banke kot prvi politični vzvod kljub znani izvotljenosti presenetljivo edine, ki lahko še pomagajo. V vsem tem butanju valov je t. i. navadni človek, recimo mu delavec, brez pravega zatočišča, saj ni - kot nekoč - v nevarnosti le njegovo delovno mesto, ampak je obkoljen z vseh strani. Tudi če ima delo ali pokojnino, je to marsikomu za življenje premalo in ne omogoča boljše prihodnosti. Tudi če ima danes vse, kar potrebuje, je to lahko premalo, saj je vse dražje zdravstveno skrbstvo, vse dražja skrb za ostarele, vse manj je poskrbljeno za šolstvo in je torej vse bolj ogrožena tista varnost, ki ji sicer pravimo socialna država. Socialna država je tista, ki dandanes nudi ali ne nudi nepogrešljive dobrine, in ta država nima zares vplivnih zagovornikov in tudi ne nosilcev, ki bi se zanjo zavzeli s prelomno močjo - neusmiljena globalizacijska ekonomija je takšne pobude dobesedno v kali zatrla. Potrebovali bi več 1. majev, da ne bi postajalo za večino med nami življenje vsak dan vse slabše.

Janez Povše

POGOVOR Marko Milkovič

"Držijo nas vklenjene v začaranem krogu donkihotovskega upora!"

Mazaške akcije so ponovno pretresle zamejsko okolje. Še pred nedavnim je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš opozoril župana, da znaki nestrpnosti do manjšine skrbijo slovensko vlado, Dipiazza pa je trdil, da položaj ni tako hud, kot ga nekateri prikazujejo. Že spet smo torej na istem!

O zadnjih sramotnih dogodkih smo se pogovorili s predsednikom vzhodnokraškega rajonskega sveta Markom Milkovičem, ki kot domačin zelo dobro pozna svoj teritorij.

Foto MM

20. aprila so nekateri 'nostalgiki' na poseben način praznovali 120-letnico rojstva Adolfa Hitlerja. Fašistični nestrpneži so se na tržaškem Krasu oglasili z novo obsežno mazaško akcijo: s kljukastimi križi in napisi, kot so npr. smrt Slovencem, so pomazali nekatere avtobusne čakalnice, zid kasarne Brunner, predvsem pa spomenike in table na vzhodnem Krasu, na območju od Bazovice do Padriča, med drugimi tudi tablo in spomenik 71 talcem na Občinah, vhodna vrata pokopališč v Trebčah in Bazovici, spomenik padlim na cerkvi v Padričah ter celo grobove na pokopališču v Trebčah.

Kdo so po vašem mnenju ti ljudje? Ali so te osebe zgolj nestrpneži ali se za njimi skriva kaj drugega...?

Težko je razbrati. Lahko le ugibamo. Dejal bi, da taka dejanja niso v skladu z uradno politiko, ki jo razglašajo župan Dipiazza in politični desničarski krogi v Trstu: t. i. nova desnica trdi, da danes zasleduje drugačen, spravnejši in strpnejši odnos do slovenske manjšine. Lahko se zato za mazaškimi akcijami skrivajo težnje nekaterih, ki imajo ves interes netiti nepotrebne polemike, morda se za temi dejanji skriva zgolj del tržaške mladine: če bi policija storila kako akcijo med ultrasi Triestine, bi se del zadeve mogoče že rešil. Dvomim pa, da za to obstaja resna politična volja.

Foto MM

Kako bi – ob pogovorih, ki ste jih v teh dneh imeli s tržaškim županom – ocenili 'to politično voljo'?

Razumljivo je, da je župan takoj odreagiral s pristopom, ki je zanj značilen: barvito je označil te nestrpneže za idiote (čeprav je v pogovoru z mano uporabil povsem drugačne besede...). Priznati moram, da je tudi desničarska opozicija v vzhodno kraškem rajonskem svetu pozitivno glasovala za sprejetje resolucije, ki odločno obsoja ta dejanja. Občina se je tudi v tem primeru držala stališča, s katerim je župan Dipiazza odgovoril na kritike ministra Žekša: nekateri problemi sicer obstajajo, ni pa vse tako hudo, kot bi na prvi pogled lahko izgledalo. Slovenci pa vemo, da ni prav tako...

Kako komentirate pismo, ki ga je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu dr. Žekš pred nedavnim poslal tržaškemu županu?

Minister Žekš je suvereno nakazal določene probleme, ki so mu jih naši ljudje nakazali. Problemi se nenehno pojavljajo tudi za najmanjše reči.

Naj navedem zgolj en primer. Pred kratkim smo na Občinah imeli vaški praznik, ki so ga priredili naši trgovci; šlo je za neke vrste praznika odprtih vrat, ki je med drugim zelo dobro uspel. No, problemi so se pokazali že pri tiskanju zgibank. Nekatere kritike so se pojavile na račun dvojezičnega naziva tržaške občine in dvojezičnega navajanja openskih ulic: Doberdobsko cesto je bilo treba napisati le po italijansko - via Doberdo' in podobno. Glede na to, da je Tondov dekret o vidni dvojezičnosti še dokaj nejasen in ker Občine in vzhodni Kras sodijo pod tržaško občino, ni kaj čakati, da bi v naši vasi dobili uzakonjeno dvojezičnost. Dekret bo lahko nekoliko izboljšal položaj Slovencev v Beneški Sloveniji, našega pa nikakor ne.

Kako si torej razlagate neskladnost med uradno politiko in dejanji, ki žalijo naše slovensko prebivalstvo? Kako ta razkol pogojuje vaše predsedovanje rajonskega sveta?

Mislim, da je ta neskladnost del točno določene strategije, ki že vrsto desetletij jemlje naši manjšini energijo, ki bi jo lahko koristneje uporabljala za reševanje drugačnih, konkretnejših problemov. Leta 2009 smo torej še obremenjeni z nalogo ter poslanstvom, da naše pravice skušamo šele uveljavljati! Tako situacijo si razlagam le s prepričanjem, da se za tem skriva točno določena strategija napetosti: od časa do časa nas sprovocirajo zgolj zato, da nas še držijo vklenjene v začaran krog donkihotovskega upora.

Kakšno strategijo bi morala manjšina izbrati zato, da bi prebila ta začarani krog in začela drugače snovati svojo sedanjost in prihodnost?

Da se razumemo: napake so tudi na naši strani. Če voli vlečejo voz vsak v svojo smer, se voz ne bo premaknil! Manjšina potrebuje večjo enotnost: da pa moramo leta 2009 o tem vprašanju še razpravljati, no, tudi to se mi zdi smešno in žalostno hkrati. Tak položaj je odvisen od osebnih interesov politikov in civilna družba zrcali razdrobljenost politike, čeprav je na tem nivoju položaj nekoliko boljši kot nekoč, ko so bile naše vasi strogo ločene na ene in druge... Zdi se sicer, da se zamejci nočemo sprijazniti z dejstvom, da nas je vedno manj in da nam polagoma jemljejo zlasti zemljo, brez katere narod ne more obstajati: če se ozremo po naši preteklosti, opazimo, da smo nazadovali na vseh nivojih, da smo vedno izgubljali! Položaj se po vstopu Slovenije v schengensko območje ni bistveno spremenil.

Foto IG

Kako so sile javnega reda odreagirale na problem mazaških akcij? Ali so vam zagotovile, da bodo poostrile nadzor nad teritorijem?

Te akcije se ciklično ponavljajo že šestdeset let, zato mislim, da ni prave volje po korenitem preprečevanju mazaških dejanj. Skupni organik sil javnega reda znaša v samem Trstu 3.000 oseb, se pravi več kot 1% celotnega prebivalstva. Število je kar zadostno za to, da bi bil teritorij boljše nadzorovan.

Kot predsednik rajonskega sveta za Vzhodni Kras imate z ljudmi zelo tesne stike: kako spremljajo domačini te znake nestrpnosti?

Pri naših ljudeh sem opazil veliko zaskrbljenost, še zlasti me je prizadelo, kako se čutijo nemočne. Problem pa je tudi v tem, da so se medčloveški odnosi prebivalcev naših vasi zrahljali. Nekoč je bilo vaško tkivo veliko bolj povezano: še pred dvajsetimi leti je bil položaj drugačen, ljudje niso čepeli doma pred internetom in televizijo, gojili so medosebne odnose. Današnjo družbo sestavljajo individualci, nimamo več skupnosti oseb. To je tudi razlog, zaradi katerega so propadle naše kmetije, zaradi katerega je bila strategija odtujevanja naše zemlje tako uspešna. Naša usoda pa je bila zapisana že takrat, ko smo bili dokončno odrezani od matične domovine in tako obsojeni na počasno, a neizbežno asimilacijo: te besede me bolijo, ker vem, da odražajo resnico takšno, kakršna je! Kdor pa podobno misli, ga oblasti jemljejo za trn v peti, kot je mene in nekatere somišljenike pred nedavnim označil odbornik tržaške občine Franco Bandelli.

Igor Gregori

Bazovica, 25. aprila 2009 (foto Kroma)

Trst / Društvo slovenskih izobražencev

Književnost lahko še marsikaj pove

Pisateljica, prevajalka in pesnica Zora Tavčar je pred kratkim izdala pri Goriški Mohorjevi družbi pesniško zbirko Žarenje; njen mož, pisatelj, katoliški mislec, letošnji petinosemdesetletnik Alojz Rebula, pa je pri tržaški založbi Mladika pravkar izdal dnevnik Pod vrhom tisočletja. Dnevniški zapisi so pisatelju Rebuli zelo pri srcu; v spremni besedi na začetku omenjenega dela, v katerem je književnik zbral spise iz let 1996-1999, piše takole: "Dnevnik: to so orgle. Iz katerih lahko privabiš vsakršno muziko; lirično razpoloženje, epski razgled, meditacijo, kulturen, verski, estetski, politični problem, vse".

Predstavnika sodobne slovenske književnosti sta o svojih delih spregovorila občinstvu Peterlinove dvorane v ponedeljek, 27. aprila, na večeru Društva slovenskih izobražencev.

S pisateljema se je pogovarjala prof. Tatjana Rojc, ki je s svojimi vprašanji globoko segla v literarno, etično in življenjsko doživljanje obeh protagonistov. Večer je žlahtno pokazal kremenitost njunega zakona, ki se je izražal v vzajemni intelektualni podlagi, kar pa nikakor ne pomeni, da Rebula in Tavčarjeva ohranjata do verskih, moralnih ali kakih drugih vprašanj povsem soroden pogled: njun odnos se je po toliko letih pokazal dinamičen še zlasti v tem, ker se drug drugega v marsičem še vedno dopolnjujeta, pa tudi, ker sta znala ohraniti drug do drugega potrebno oz. prepotrebno mero iskrivosti. Nad vsemi temi lastnostmi pa kraljuje obojestransko spoštovanje, ki ima korenine v dolgotrajnem doživljanju ljubezenskega čustva.

Kot je poudarila prof. Rojčeva, knjigi se na prvi pogled lahko zdita po vsebini in sporočilnosti različni: pozornejša presoja pa bi narekovala prepričanje, da sta "publikaciji kompenzacija druga druge, tako kot nerazdružljiv je njun zakonski stan". Iz pogovora je še enkrat prišla do izraza ljubezen, ki jo avtorja imata do slovenskega jezika, do slovenskega človeka. Zora Tavčar - ki je v svoji zbirki poezij dokazala, kako pojem nič ne obstaja, saj je življenje močnejše od smrti in nihilizma – je ljubezen do rojstnega slovenstva pomnožila z izkušnjami, ki so jo od gorenjskih družinskih korenin prek štajerskega obdobja popeljale na Primorsko, v Trst, kjer je okusila drugačen, bolj sočen odnos do življenja. Njen mož Rebula pa je svoje popotovanje do slovenske zemlje opravil v nasprotni smeri, ki ga je od rojstnega Krasa popeljala do osrednje slovenske krajine, kjer je odkril "gozdove, vodovje in planine" in ljudi, ki so mu razkrili obzorje na slovensko preteklost in kulturo. Oba sta okusila nasilje jugoslovanskega režima, kar je v njunem doživljanju slovenstva zarezalo hudo rano. Na vprašanje prof. Rojc, ali bo slovenski narod presegel to tragedijo, je bil Alojz Rebula lapidaren: "To se bo zgodilo šele na sodni dan, ker smo žal doživeli tako zlo, ki je seglo do pekla".

Foto IG

Sogovorniki so se dotaknili še verskih in literarnih vidikov. Če se pri Zori Tavčar nekoliko bolj tradicionalno, morda manj teološko doživljanje krščanskega življenja kaže v milejši presoji drugače mislečih, je verski credo Alojza Rebule strožja prizma, skozi katero oblikuje svoj pogled na stvarstvo. Oba sicer vedno težje sprejemata razširjen duhovni nihilizem, ki se je iz evropskega okolja že pred leti razširil tudi na Slovensko, kar se posredno kaže tudi na slovenski književni sceni. "Marsikaj imamo še povedati, a si ne upamo povedati", je dejala Zora Tavčar z ozirom na sodobno slovensko poplitveno literaturo, ki rada obide ključne – še zlasti boleče – strani slovenske polpretekle zgodovine; "futilnost" slovenskega romanopisja je po Rebulovem mnenju treba iskati v kompleksu manjvrednosti, ki ga Slovenci imamo do lastnega izročila in zaradi česar skušamo le posnemati tuje vzorce. Naša književnost in literatura nasploh torej lahko še marsikaj povesta, tako z vsebinskega kot s slogovnega vidika.

IG

S 1. strani / Poslanica papeža Benedikta XVI.

Zaupanje v Božjo pobudo in človeški odgovor!

Zavest odrešenosti po Kristusovi ljubezni, ki jo vsaka evharistična daritev goji v vernikih in zlasti v duhovnikih, mora vzbuditi zaupljivo prepuščanje Kristusu, ki je dal svoje življenje za nas. Vera v Gospoda in sprejetje njegovega daru vodita do izročitve Njemu. Če se to uresniči, poklicani rad zapusti vse in vstopi v šolo Božjega Učitelja. Takrat se začne rodoviten dialog med Bogom in človekom, skrivnostno srečanje med Božjo ljubeznijo, ki kliče, in človekovo svobodo, ki ljubeznivo odgovarja, medtem ko v svoji duši posluša odmev Jezusovih besed: "Niste vi mene izvolili, ampak sem jaz vas izvolil in vas postavil, da greste in obrodite sad in da vaš sad ostane" (Jn 15,16).

Ljubezenski splet med Božjo pobudo in človeškim odgovorom je na občudovanja vreden način prisoten tudi v poklicanosti k posvečenemu življenju. Drugi vatikanski cerkveni zbor (1962-1965) poudarja: "Evangeljski sveti Bogu posvečene čistosti, uboštva in pokorščine so utemeljeni v Gospodovih besedah in zgledih. Priporočajo jih apostoli in cerkveni očetje, kakor tudi učitelji in pastirji Cerkve. Evangeljski sveti so Božji dar, ki ga je Cerkev prejela od svojega Gospoda in ga z njegovo milostjo vedno ohranja". Na Jezusa, ki je vzor popolne in zaupljive pripadnosti Očetu, se mora ozirati sleherna posvečena oseba. Številni možje in žene, ki jih je vse od prvih stoletij krščanstva privlačil Jezus, so zapustili družino, imetje, gmotno bogastvo in vse, kar je v človeškem smislu zaželeno, da bi velikodušno hodili za Kristusom in brezkompromisno živeli evangelij, ki je zanje postal šola svetosti. Tudi danes hodijo mnogi po zahtevni poti evangeljske popolnosti in uresničujejo svojo poklicanost z izpovedovanjem evangeljskih svetov. Pričevanje teh naših bratov in sester po samostanih kontemplativnega življenja, kakor tudi po ustanovah in kongregacijah apostolskega življenja, Božje ljudstvo spominja na "tisto skrivnost Božjega kraljestva, ki že deluje v zgodovini, a pričakuje svojo polno uresničenje v nebesih".

Kdo se ima lahko za vrednega sprejeti duhovniško službo in kdo lahko sprejme posvečeno življenje ter pri tem računa le na lastne moči? Koristno je znova poudariti, da se človekov odgovor na Božji klic – kadar se zaveda, da Bog daje pobudo in dokončuje svoj odrešenjski načrt – nikoli ne izraža v boječi preračunljivosti lenega služabnika, ki je iz strahu zakopal zaupani talent v zemljo (Mt 25,14–30), temveč v nepreračunljivem odgovoru na Gospodovo povabilo, kot je storil Peter. On ni okleval in je znova vrgel mreže v zaupanju v njegovo besedo, čeprav se je vso noč trudil in ni ničesar ujel (Lk 5,5). Brez odpovedovanja osebni odgovornosti človekov svobodni odgovor Bogu postane soodgovornost, odgovornost v Kristusu in z njim, v moči delovanja njegovega Svetega Duha. Postane občestvo z Njim, ki nas napravlja sposobne obroditi obilen sad (Jn 15,5).

Značilen človekov odgovor, poln zaupanja v Božjo pobudo, je velikodušni in popolni amen nazareške Device, izgovorjen s poniznim in odločnim strinjanjem z načrti Najvišjega, ki ji jih je sporočil nebeški poslanec (Lk 1,38). Njen takojšnji da ji je omogočil, da je postala Božja mati, mati našega Odrešenika. Marija je morala svoj prvi zgodi se ponoviti še velikokrat, vse do trenutka Jezusovega križanja, ko je stala ob križu, kot poroča evangelist Janez, in bila deležna bolečin svojega nedolžnega Sina. Ravno s križa nam jo je umirajoči Jezus dal za mater in nas njej zaupal kot njene otroke (Jn 19,26-27). Ona je na poseben način mati duhovnikov in posvečenih oseb. Njej želim zaupati vse, ki čutijo Božji klic, naj se napotijo v duhovniško ali posvečeno življenje.

Dragi prijatelji, ne izgubite poguma zaradi težav in dvomov. Zaupajte Bogu in zvesto hodite za Kristusom. Tako boste priče veselja, ki izhaja iz globokega notranjega občestva z njim. V posnemanju Device Marije, ki jo blagrujejo številni rodovi, ker je verovala (Lk 1,48), si z vsemi močmi prizadevajte za uresničenje načrta odrešenja nebeškega Očeta. Po njenem zgledu gojite v svojem srcu sposobnost čudenja in čaščenja Njega, ki ima oblast napraviti velike reči, ker je njegovo ime sveto (Lk 1,49).

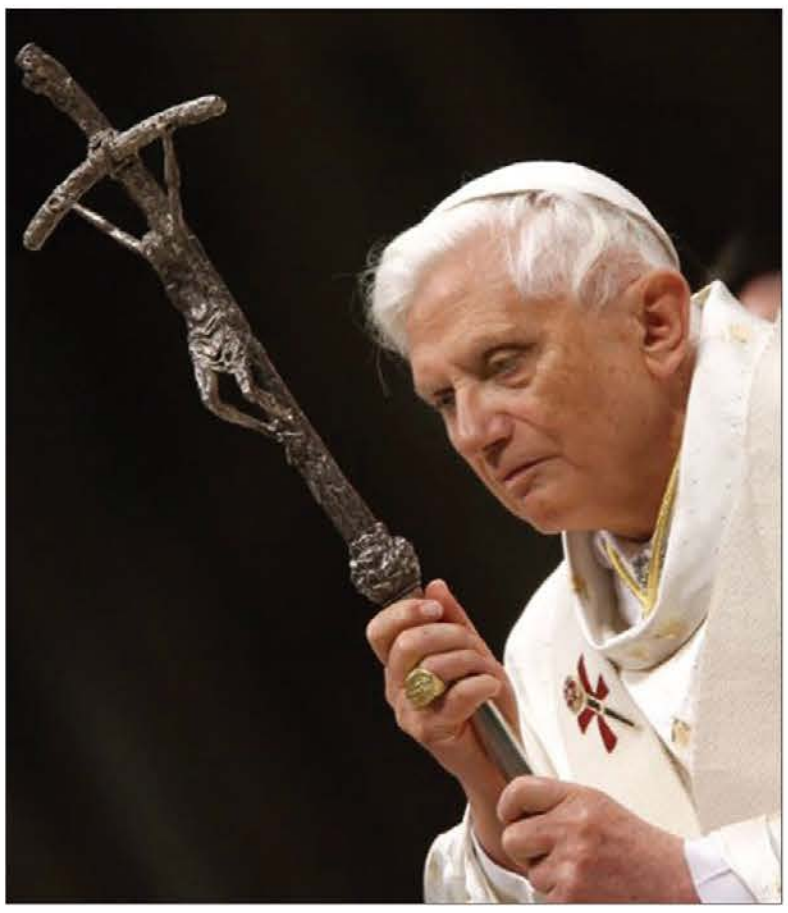

GORICA Zavod Sv. Družine

Slovo od priljubljene sestre Jedrt

V prvih popoldanskih urah dne 19. aprila, na nedeljo Božjega Usmiljenja, je odšla po večno plačilo naša draga sestra Jedrt Lokar. Ob njej je bilo prisotnih šest sester. Gospod dekan Karlo Bolčina ji je v zadnjih trenutkih podelil še sv. maziljenje in blagoslov za umirajoče.

V bolnišnici je bila le pičlih trinajst dni. Niso ji več mogli pomagati, le bolečine so ji lajšali.

Kako je bila priljubljena, je dokazal slovesen pogreb dne 22. aprila. Sorodniki, sosestre, prijatelji in znanci so napolnili kapelo in se v solzah poslavljali od nje. Ob 10. uri je 19 duhovnikov pristopilo k oltarju. Somaševanje je vodil g. Karlo Bolčina, ki je v nagovoru primerjal življenje s. Jedrt s sončno pesmijo sv. Frančiška. Bogoslužje je bilo slovesno. Velikonočna aleluja nam je poživljala vero v posmrtno življenje.

S. Jedrt je bila rojena v Lokavcu, sredi sončne Vipavske, v dobri krščanski družini. Leta 1963 je stopila med Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja. Prva leta je delovala v provincialni hiši v Trstu. Kot izvežbana kuharica je vodila gospodinjske tečaje in neštetim dekletom privzgojila čut in ljubezen do gospodinjstva in dobre kuhe. V jeseni 1975 je bila poslana v Zavod Sv. Družine v Gorico kot predstojnica. Tudi tu je vodila gospodinjske tečaje. Bila je modra predstojnica, gostoljubna do vseh, zlasti do duhovnikov in odprtih rok do potrebnih. Vsi so čutili njeno dobroto. Ponovno je bila imenovana za predstojnico v Gorici v letih 1987-1993.

Obakrat, po končani mandatni dobi v Gorici, je bila poslana v Aleksandrijo v Egipt, in sicer v začetku 80. in 90. let, da je bila mladim egiptovskim sestram v zgled in oporo.

S. Jedrt je bila žena globoke vere, ki se je je nasrkala v domači družini. Z vero je sprejemala vse iz Božje roke in tudi vse polagala v Očetove roke. V svoje molitve je vpletala sorodnike, prijatelje in znance ter z molitvijo rožnega venca spremljala dogodke po svetu.

Preudarna in modra, je znala vsakemu prav svetovati. Bila je obdarovana z empatijo, zato se je znala ljubeče približati vsaki osebi. V pomoč ji je bil tudi sončni smehljaj, ki ji je vedno žarel z obraza in iz oči.

Z vsem svojim življenjem je bila živa priča Božje ljubezni. Naj sedaj uživa večno srečo pri svojem Bogu!

Zahvala

Vsem, ki ste ob smrti s. Jedrt Lokar z nami sočustvovali, prinesli cvetje, sveče, dali v dobre namene, bili prisotni ob pogrebni maši in pogrebu, se toplo zahvaljujemo. - Šolske sestre Zavoda Sv. Družine

Hvaležen osebni spomin

Sladki kruh sestre Jedrt

Nedelja Božjega usmiljenja, 19. aprila 2009, ob 14. uri zazvoni telefon. Oglasi se s. Alojzija z žalostno novico, da se je s. Jedrt za vedno poslovila od zemeljskega življenja. Nikakor se ne morem s tem sprijazniti, kajti še pred tednom dni, to je za Veliko noč, smo v naši družini bili deležni "sladkega kruha", ki ga je g. Marijan že velikonočno "požegnal".

Svetopisemsko lahko rečemo, da je bila s. Jedrt velika žena, postavna in z velikim srcem. Znala je prisluhniti vsakemu. Ni delila nasvetov ali življenjskih receptov. Poslušala je in obljubila pomoč v molitvi. Potem je še sama odprla svoje srce. Kajti vsi vemo, da so današnji časi marsikdaj neprijazni in da včasih težko prenašamo drug drugega. Saj še v družini, kjer so oče, mati in otroci, je marsikdaj težko sporazumevanje. Večkrat pride do majhnih in tudi velikih trenj že v tako majhni skupnosti.

Kaj šele tam, kjer živi več ljudi skupaj. S. Salvatora - sedaj že pokojna, ki je bila glavna kuharica in profesorica v gospodinjski šoli v St. Petru pri St. Jakobu na Koroškem, mi je svojčas dejala: "Veš, ni težko biti sestra - nuna -, težko je včasih sobivanje v sestrski skupnosti, kajti vsaka sestra prinese v klošter tudi svoj značaj".

Ko sem pred 15 leti morala na težko operacijo, sem šla k s. Jedrt po tolažbo in pomoč. Dobila sem oporo. Ob sinovi nesreči je vso sestrsko skupnost povezala ob devetdnevnici k blaženemu Martinu Slomšku in, z zahvalo njemu in Bogu, so bile uslišane sestrske prošnje. In še bi lahko naštevala.

Velika praznina bo ostala po s. Jedrt. Marsikaj pa nam je pustila kot dediščino. Veliko zaupanje v Božjo pomoč, veliko moč molitve, skromnost, delavnost, dobroto, pravičnost in še marsikaj. Znala je tudi krepko poseči, če je kje zaškripalo, v dobrobit hiše in sestrske skupnosti. Ko so se bližali veliki cerkveni prazniki, je njena potica romala v marsikatero družino ali ustanovo. Zelo rada je imela rože. Kolikokrat sem ji zavidala in obenem občudovala njeno čudovito cvetje! Morda je tudi rože tako ljubila kot ljudi, zato so ji tako lepo cvetele. Delo je teklo kot po tekočem traku. Kako sedaj naprej?

Z "boglonaj" se je sestra vedno zahvalila za najmanjšo dobroto in zato tudi jaz, čeprav z žalostjo v srcu, pravim: "S. Jedrt, boglonaj za vse dobro, ki smo ga od Vas prejeli. Upam, da nam boste, sedaj ko ste pri Bogu in uživate mir in plačilo za vso Vašo materinsko sestrsko ljubezen, še naprej stali ob strani na poti skozi življenje".

AF

PS. S. Mirjam Vas je gotovo z nasmehom pričakala s kavico in žličko smetane v "špajsi" (shrambi) na sproščenem pogovoru.

Čustvena vzgoja otroka

Življenjska bolečina

Ste si kdaj zastavili vprašanje, kateri so največji problemi v naših družinah danes?

Največkrat je to nezmožnost staršev postaviti stik med otroki ali, kot temu pravimo, razhajanje v družinski generaciji ali preprosteje: medgeneracijski problem. Da do tega pride, je velikokrat vzrok, da ni med možem in ženo prave intimne povezanosti, ker je med njima kup travm, ki sta jih lahko že prinesla v zakon iz njunih izvornih družin. Osebno odgovornost rada prenašata na druge in ta njuna neprilagodljivost postane tako močna, da istočasno nehote prenašata rane iz otroštva ne samo drug na drugega, ampak jih čutijo tudi njuni otroci.

Podzavestno nas obremenjuje tudi naša slovenska zgodovina, saj velika večina naših slovenskih staršev ni postavila kakovostnega stika z lastnimi otroki. Otroci so bili veliko časa sami, velikokrat celo odrinjeni od skrbi staršev, ker so ti bili prezaposleni. To se dogaja tudi danes. Včasih se je to celo opravičevalo, češ da otrok bo vse to že sam tako ali drugače nekoč nadoknadil. Treba pa se je zavedati, da če otroku v določenem obdobju ne damo ali zanj ne naredimo tistega, kar bi mu v tem času morali dati ali zanj narediti, se to ne popravi nikoli več in otroku bo to za vedno manjkalo. Ob tem smo našo osebno odgovornost za otrokovo življenje tako prenesli na druge, sebe pa nekako peremo, češ bo že bolje...

Pozabljamo, da so naši možgani v določenem obdobju izredno sprejemljivi, vzpostavljajo se povezave s spominom, oblikuje se inteligenca, razvija se čustvena odzivnost, prav tako se oblikuje socialni čut in ne nazadnje je tu tudi versko oblikovanje.

Pomemben problem je tudi varna pripadnost. Preden pride do pravega odnosa varne pripadnosti, je potrebno veliko časa, saj se ta spleta v odnosih z ljudmi, s katerimi prihajamo v stik, predvsem pa s tistimi, s katerimi živimo.

Varno pripadnost otrok odkrije ali jo celo doživi in jo tudi spozna v trenutku, ko se zave, da ljudje, ki so ob njem, niso hudobni, ne delajo tako, da ogrožajo druge, ali preprosto nimajo hudobije v sebi.

Prva leta življenja so za otroka neprecenljiva še zlasti za čustveno vzgojo. Pomembno je, kako se mama čustveno odziva na otroka. Če čuti, da je zanjo otrok preveč obremenjujoč, morda prezahteven, če je zanjo stik z otrokom celo prenaporen, potem se mati velikokrat zadovolji s površnim stikom z otrokom.

Vse več je negativnih pojavov, ko se odrasli otroci zelo pogosto vračajo domov, morda prepogosto, ali pa celo ostajajo doma. To se velikokrat dogaja zato, ker ob mami iščejo tisto, kar jim pripada iz otroštva, in je tu nekdo - tokrat mama -, ki jim lahko to da, seveda je to v tej otrokovi starosti zgrešeno. Lahko je tu še ena nevšečnost, ko je mati preveč navezala otroka nase. Ker ga preprosto ni spustila v svet, ga ni bila sposobna postaviti na lastne noge, ga ni naučila odgovornosti zase, kot tudi ne, da bi zase skrbel sam. Vse to mu je pač obljubljala, zaradi napačne mamine navezanosti je otrok ostal v varnem domačem gnezdu, prost vseh skrbi in težav. To podzavestno upanje se otrokom velikokrat ne uresniči, saj se takoj pojavi resen dvom, ali lahko mama obudi svojo materinsko nežnost in rahločutnost pri otroku, ki je star že nad trideset let, še zlasti, če jo ta stalno kritizira in ima dom za "Mutterhotel ali Hotel mama", kjer dobi hrano in vse ostalo, za kar bi se moral potruditi sam. Tu mu je vse to dano zastonj, drugje bi marsikaj od tega moral plačati. V takih primerih je zelo važno, da mama ravna kritično in tudi razume stisko, ki jo otrok doživlja. Vsekakor je ob vsem tem velikokrat prisotna tudi bolečina na eni kot na drugi strani, ali je ta pri mami ali otroku. Če mama ta občutek bolečine spozna, je to vsekakor bolje, kot da bolečino otrok odnese v svet.

Ambrož Kodelja

Slovesnost v Benečiji

Spomin na duhovnika Paskvala Gujona

V petek, 17. aprila 2009, so v Špetru počastili spomin na msgr. Paskvala Gujona ob 100-letnici njegovega rojstva. V župnijski cerkvi je bila spominska maša zanj in za druge čedermace. Vodila sta jo videmski nadškof Pietro Brollo in koprski škof Metod Pirih, ki sta tudi poglobljeno spregovorila o velikem beneškem duhovniku. Mašno daritev je spremljal pevski zbor Rečan. Pobudo za spominski dan so dali Institut za slovensko kulturo, Kulturno društvo Ivan Trinko, Dom in Novi Matajur, Fundacija Pot miru v Posočju, društvi Čedermac in Tigr.

Kulturni program je potekal v večnamenski občinski dvorani. Predstavili so knjigo Paskval Gujon očak z Matajurja in DVD Mons. Paskval Gujon matajurski gospod nunac, zadnji čedermac. Govorila sta urednik Doma Giorgio Banchig in kobariški župan Zdravko Likar, sodelovala sta Oktet Simon Gregorčič in Moški pevski zbor Matajur.

G. Banchig je poudaril, da ob spominu na msgr. Gujona in na beneške duhovnike postavljamo njihovo pastoralno in kulturno delovanje "v okvir mučnih zgodovinskih časov, ki so se začeli ob koncu prve svetovne vojne, ko so se uveljavile nacionalistične ideologije in je fašizem prišel na oblast, pa vse do druge svetovne vojne in do osvobodilnega boja, ki so ga v samem osvobodilnem gibanju zaznamovala nasprotja o tem, kako naj bodo bodoče meje postavljene, ter končno vse do težkih povojnih let, z značilno in še poostreno sovražno naravnanostjo do slovenskih duhovnikov". Poudaril je tudi, da je šlo za "duhovnike, hkrati pa za edine 'intelektualce', ki so bili varuhi kulture svojega naroda, mojstri za narodov jezik in za izražanje v njem. Bili so ljudem vodiči in zanesljive referenčne točke tako v vojnem času kot v kritičnih prehodnih obdobjih, ki so domačim krajem prinesla korenite spremembe. /... / Generacije teh duhovnikov združuje ljubezen do slovenskega jezika, do verskih običajev, do kulture svojih rodnih krajev. Ta silna navezanost se je porodila in se poglobila ob doživljanju preizkušenj, ob pregonih in napadih, ob potrpežljivem prenašanju obrekovanja in ob osamitvi, ki je sledila iz vsega tega". Njihov duhovni oče je bil msgr. Ivan Trinko: "k njemu so se zatekali po nasvet, kako naj se obnašajo spričo nasilnosti civilne javne uprave in nerazumevanja, ki so jim ga izkazovali nadrejeni".

V svojem govoru je Banchig navedel nekaj tehtnih Trinkovih misli, tudi njegove znane in odločne besede: "Sveta dolžnost je skrbeti, da si ohranimo svojo narodnost in svoj jezik. Nobena pozemska oblast nima pravice poseči po tem našem zakladu, če ga sami ne zametamo. Sam Bog nam je dal nedotakljivo pravo braniti ga proti kakršnemukoli nasilju, in hraniti ga moramo kakor svojo osebnost".

Msgr. Paskval Gujon je deloval v Trinkovem duhu, zato se ga njegovi rojaki, kjerkoli živijo, spominjajo s hvaležnostjo.

LB

S pomembnostjo in simboliko prežet praznik

1. maj – sv. Jožef, delavec

V petek, 1. maja 2009, praznujemo god sv. Jožefa delavca. V katoliški Cerkvi se na ta dan spominjamo sv. Jožefa kot delavca, ki si je kruh služil z lastnim delom.

Cerkev vidi v liku sv. Jožefa vzor in zgled človeka, ki si je z delom služil kruh, vzdrževal družino ter tako poskrbel za vzgojo in rast Jezusa Kristusa. Po svetopisemskem izročilu in legendi je bil po poklicu mizar.

Vsebina praznika oziroma izpostavljenega vidika dela izhaja tudi iz zgodovinskih okoliščin delavskega vprašanja. Leta 1891 je papež Leon XIII. (1878-1903) objavil okrožnico Rerum novarum (Nove stvari), s katero je podprl delavsko vprašanje, spregovoril o industrijskih delavcih in poštenih plačah. Okrožnica raziskuje položaj plačanih delavcev, ki so bili v tistem času nezaščiteni in brez pravnega okvirja. Delo ne predstavlja samo ene od človekovih dejavnosti, ampak je povezano tudi z družbenimi in političnimi vprašanji. Okrožnica je bila deležna precejšnje javne pozornosti, saj je bila prva, ki je delo obravnavala z vidika družbenega nauka Cerkve. Temeljno besedilo sodobnega družbenega nauka Cerkve se navezuje na svetopisemske poudarke in iz njih tudi izhaja.

Za kristjane in Jude se zgodovina dela začne s stvarjenjem sveta. Stara zaveza predstavlja Boga kot delavca, ki oblikuje, postavlja in ureja (prim. npr. 1 Mz 1,1-2,4). Jezus si je pred začetkom javnega delovanja služil kruh z delom, verjetno kot obrtnik mizar, s čimer je človekovo delo tudi na poseben način ovrednotil in mu dal pomen.

Delo mora biti cenjeno in spoštovano, saj ljudem omogoča dostojen način življenja ter zagotavlja materialne pogoje za preživetje. Okrožnice cerkvenega učiteljstva na tem področju želijo pripomoči k vzpostavljanju pravičnega družbenega reda in pomagati ovrednotiti obstoječe družbenopolitične ureditve.

Lik sv. Jožefa je zgled tako za delavce kot delodajalce. Slednji so zavezani k zagotavljanju poštene plače, ki omogoča dostojno življenje. Višina plače mora odgovarjati na življenjske potrebe in razmere, v katerih se delavci nahajajo.

Vsi subjekti civilne družbe morajo bdeti nad urejenim razmerjem med delom in kapitalom ter z dialoškim pristopom urejati delavska vprašanja, neomejeno konkurenco ekonomske moči in varovanje osebne lastnine, ki je namenjena družbeni funkciji.

WČN PWČN KLAN Fuzbalada 2009

Skavtski nogometni turnir izredno uspešen

"Fuzbalada 2009 bla fnomenalnomega-superodlična. =D In res imeli smo se zelo super, saj je bilo veliko novih stvari, odlično ter zanimivo odigrane tekme in seveda veliko novih nasmejanih obrazov. Drgač pa lep pozdrav iz Novega mesta". Tako se glasi prvi komentar na chatu Wčn pwčn klana, ki je tudi letos organiziral skavtski nogometni turnir Fuzbalada 2009, že sedmi po vrsti. Wčn pwčn klan, ki deluje v Slovenski zamejski skavtski organizaciji, si je letos zavihal rokave in izpeljal velik podvig, ki je privabil v Trst devet klanov iz Slovenije, tako da je bilo vseh udeležencev 120. Poleg domače ekipe so se Fuzbalade udeležili še lanskoletni zmagovalci z Vrhnike, ki so sestavili dve ekipi, eno s skavti iz Homca, prišli pa so tudi lanskoletni tretjeuvrščeni klanovci s Ptuja. Stalni gostje so tudi letos bili Novomeščani in Domžalčani, turnirju pa so se na novo pridružili skavti iz Ljubljane 4, Cerknice in Kamnika. Primorsko regijo so zastopali Ankarančani, ki so v letošnjem skavtskem letu že navezali tesne stike s Tržačani.

Sobotno popoldne so skavti iz zamejstva in Slovenije preživeli na pomožnem igrišču Zarje v Bazovici, od koder so se v večernih urah odpravili v skavtsko kočo v Drago, kjer so povečerjali. V večernih urah je zagorel mogočni taborni ogenj, okrog katerega so skavti najprej oblikovali sv. mašo, ki jo je doživeto in prepričljivo daroval Robert Friškovec. Sv. maši je sledil še družabni taborni ogenj, nekateri ponočnjaki iz Novega mesta in Trsta pa so se zadrževali ob ognju še pozno v noč.

V nedeljskem jutru so se navdušeni nogometaši premaknili v oratorij pri Sv. Ivanu, kjer so se odvijale še zadnje tekme v skupinah, po kosilu pa še dve polfinalni tekmi, mali finale in veliki finale. Na koncu je svojo uvrstitev na prvo mesto potrdila ekipa z Vrhnike-Homca, na drugo mesto so se uvrstili Ankarančani, na tretje pa klan iz Cerknice. Sledil je še zakjučni zbor s podelitvijo pokalov, ki jih je tudi letos darovala Zadružna kraška banka.

Kratke

Porušena kapelica sv. Lucije nad Vitovljami

Na enem svojih izletov po goriški okolici sem pred kratkim šel mimo Marijine cerkve nad Vitovljami. Za cerkvijo, na kraju, ki se po starem imenuje Za Taborom, je do nedavnega stala majhna kapelica, posvečena sv. Luciji, zavetnici pred očesnimi boleznimi. Na strmi skali je stala vsa iz kamna zgrajena kapelica, v kateri je bila majhna vdolbina. Kot je napisal umetnik Marko Pogačnik na tabeli, ki še stoji tam blizu, so že v srednjem veku hodili romarji k tej kapelici, da so si dali na oči vodo, ki je bila vedno prisotna v tej mali vdolbini. Zdaj te kapelice ni več. Razbita leži vsenaokoli. Nihče ne ve, kdo je storil junaško dejanje.

Ko obžalujem in obsojam to dejanje, moram seveda pomisliti tudi na vzroke, zaradi katerih lahko pride do takega barbarskega dejanja. Kolikor sledim dogodkom v Sloveniji, opažam, da ne gre za osamljen primer in da se večkrat dogajajo podobna dejanja: porušene kapelice, razbiti in celo zažgani križi, napadi na duhovnike. Vtis imam, da je teh dogodkov, v razmerju s številom prebivalcev, več v Sloveniji kot v Italiji. Mislim, da je to posledica sovražnega odnosa do vere in do katoliške Cerkve, ki jo že vsa leta po vojni širijo nekateri "napredni" krogi. To ustvarja sovražno javno mnenje, ki pripelje kakšne prenapeteže do takih nekulturnih dejanj. Trditev, da je katoliška Cerkev bogata in mogočna, ustvarja prepričanje, da jo je treba z vsemi sredstvi porušiti. Če tako razmišljajo nekateri kulturniki in so nekateri od njih celo v sedanji vladi, se ni treba čuditi, da pride do takih dejanj kot nad Vitovljami.

Na mesto, kjer je bila kapelica, je nekdo postavil sliko svete Lucije. Ko sem bil pred dnevi spet Za Taborom, sem videl, da je tudi ta slika razbita. Morda jo je prevrnil veter! Mislim, da ni bil veter! / 25. aprila 2009, Bernard Spazzapan - Gorica

PS: Že sedaj izražam svojo pripravljenost za pomoč tistemu, ki se bo lotil popravila kapelice.

Le redki Nizozemci poznajo pomen Velike noči

Samo 15 odstotkov nizozemskih državljanov ve, da se kristjani na veliki petek spominjajo križanja Jezusa Kristusa, To je pokazala raziskava agencije NAW-plus, ki jo povzema STA. Raziskava je tudi pokazala, da kar 45 odstotkov Nizozemcev ne ve, da je Velika noč krščanski praznik. Kljub temu pa je 72 odstotkov od skupno 12.000 vprašanih izjavilo, da drugega dne velikonočnih praznikov ne želijo zamenjati za praznični dan med muslimanskim svetim mesecem ramadanom. Nizozemci imajo za Veliko noč, Binkošti in Božič dva praznična in s tem dela prosta dneva. Nedavna raziskava urada za družbeno in kulturno načrtovanje SCP o sekularizaciji nizozemske družbe je sicer pokazala, da do leta 2010 kar 67 odstotkov Nizozemcev ne bo pripadalo nobeni cerkvi ali kaki drugi verski ustanovi. Za ateiste se je izreklo 17 odstotkov Nizozemcev, za agnostike pa 12 odstotkov.

Raziskava je tudi pokazala, da 76 odstotkov Nizozemcev meni, da so le ljudje tisti, ki dajejo smisel življenju, kljub temu pa jih več kot polovica verjame v obstoj nedefiniranih "višjih sil", življenje po smrti in nadnaravne pojave.

Kazenski pregon zoper škofa Gregorija Rožmana je ustavljen

Okrožno sodišče v Ljubljani je v petek, 10. aprila, ustavilo kazenski pregon zoper obtožena nekdanjega ljubljanskega škofa Gregorija Rožmana in Miho Kreka, so sporočili z omenjenega sodišča. Kot so pojasnili, je okrožno sodišče ugotovilo, da so v konkretnem primeru podane okoliščine, ki so pravne narave in ki izključujejo kazenski pregon zoper obtožena.

Po navedbah okrožnega sodišča je bila iz tega razloga edina možna odločitev, da se kazenski pregon zoper oba obtoženca ustavi. V konkretnem primeru je bilo namreč ugotovljeno, da zadeve ni možno sanirati zaradi različnih dejstev, "kot je npr. ta, da je oseba že pokojna". "Glede na takšno odločitev sodišče ostalih, s strani vrhovnega sodišča ugotovljenih procesnih kršitev, na tem mestu ni presojalo", so pojasnili na okrožnem sodišču. Ob tem so dodali, da je okrožna državna tožilka v enem delu obtožbo tudi umaknila - gre za dejanja, opisana pod naslovom Vojni zločini obtožencev. Kot je znano, je vrhovno sodišče oktobra 2007 ugodilo zahtevi ljubljanske nadškofije ter razveljavilo pravnomočno sodbo proti škofu Rožmanu in nekdanjemu voditelju SLS Mihi Kreku. Sodišče je ugotovilo, da je prišlo v primeru sojenja škofu Rožmanu do bistvenih kršitev kazenskega postopka. Zadevo je vrnilo Okrožnemu sodišču v Ljubljani v novo sojenje.

Vrhovno sodišče je tako ugotovilo, da je v primeru sojenja škofu Rožmanu prišlo do bistvenih kršitev določb kazenskega postopka glede vprašanj sojenja v nenavzočnosti, glede vprašanj pravice do obrambe in tudi glede vprašanja, ali je bila dana pravna podlaga za to, da je škofu sodilo vojaško sodišče.

Izjava ob ustavitvi postopka

Na Nadškofiji Ljubljana smo bili 14. aprila 2009 obveščeni, da je Okrožno sodišče v Ljubljani sprejelo sklep, s katerim je ugodilo predlogu iz oktobra 2007 in ustavilo kazenski postopek zoper nekdanjega ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana. Obsodilno sodbo iz leta 1946 je Vrhovno sodišče v oktobru 2007 razveljavilo, ker so bile v povojnem postopku kršene temeljne pravne norme: obtoženi ni prejel vabila na sojenje, ni imel možnosti za zagovor, kot civilni osebi mu je sodilo vojaško sodišče. Neupoštevanje osnovnih pravnih načel tudi v tem primeru potrjuje že večkrat ugotovljeno zlorabo povojnih sodnih postopkov za obračunavanje z idejnimi nasprotniki.

Odločitev Okrožnega sodišča predstavlja primerno izhodišče za razjasnitev objektivne vloge škofa Rožmana v času druge svetovne vojne, saj primer iz sodne dvorane vrača na pisalne mize zgodovinarjev. / Tiskovni urad Nadškofije Ljubljana

Kratke

Občina je poskrbela z ureditev Kalvarije

Minuli teden sta goriški župan Ettore Romoli in občinski odbornik Antonio Devetag predstavnikom sredstev obveščanja

prikazala, kako si zamišlja občinska uprava razvoj turizma v Gorici in v ta namen smo se odpeljali na Kalvarijo nad Podgoro, kjer so domačini s pomočjo občine uredili in zgledno očistili spominski park, ki priča o grozotah prve svetovne vojne. Občina je tudi izdala zgibanko z naslovom Gorica in prva svetovna vojna, ki je izšla v italijanskem, slovenskem, nemškem in angleškem jeziku, turistu pa bo služila za kažipot na Kalvarijo, kjer so bile hude bitke v prvi svetovni moriji. Župan je tudi napovedal osvetlitev treh križev, ki stojijo na Kalvariji v znak premisleka vsem, ki se danes v miru ne spominjajo več hudega trpljenja naših prednikov.

Gledališka umetnika gosta v osnovni šoli Josipa Abrama v Pevmi

V sredo, 1. aprila, sta nas s svojim obiskom počastila dva ugledna gosta: gledališka igralca Bogdana Bratuž in Anton Petje. Onadva sta namreč babica in dedek našega prvošolčka Jurija. Sprejeli smo ju s petjem in dvema prizorčkoma, učenci petega razreda pa so na srečanju prebrali vsebino o umetnosti, ki je iskanje lepega. Taka je namreč tudi gledališka umetnost. Gosta sta nam pozorno prisluhnila, potem pa sta nam orisala svoje gledališko življenje. Zaupala sta nam, kakšni občutki prevzamejo igralca, ko stopi na oder, kako prijetno mu je pri srcu, ko začuti odziv publike... Gospa Bogdana in gospod Anton sta igrala tudi v filmih, vendar sta kot filmska igralca pogrešala neposreden stik z gledalci.

Gospod Petje je v mladih letih najprej študiral medicino, kmalu pa je spoznal, da je morda rojen za drugačen poklic. "Ko bi postal zdravnik, bi zdravil telesa, tako pa sem zdravil duše... ", ugotavlja. Oba imata za sabo ogromno odrskih nastopov, bodisi na Slovenskem kot v tujini. Za poklic gledališčnika sta se izučila na gledališki akademiji v Ljubljani. Učila sta se lepe knjižne izreke, nastopanja, interpretacije proznih besedil in poezije. To sta nam dokazala, ko sta doživeto in občuteno prebrala nekaj Župančičevih, Kettejevih in Prešernovih poezij.

Učenci smo igralcema zastavili kopico vprašanj. Zanimalo nas je, katera je razlika med nastopom na odru in pred filmsko kamero, kako igralci premagujejo tremo, kako lahko memorirajo dolge tekste, kdo jih pred nastopom maskira. Ob koncu smo gostoma navdušeno zaploskali.

Iskreno se jima zahvaljujemo za to prijetno in poučno srečanje. V zalogi pa imamo še veliko vprašanj, zato upamo, da nas bosta ga. Bogdana in g. Anton še kdaj obiskala. / Učenci OŠ J. Abrama-Pevma

Srečanje Igorja Gabrovca s sovodenjskim županskim kandidatom

Walter Devetak, kandidat za župana v sovodenjski občini na junijskih volitvah, se je srečal z deželnim svetnikom SSk Igorjem Gabrovcem. Srečanje je potekalo v soboto, 18. aprila, ob odprtju novega sedeža civilne zaščite v občini Sovodnje ob Soči, ki se je je udeležil tudi svetnik Gabrovec.

Ob osebni predstavitvi, ki je potekala v prisotnosti pokrajinskega tajnika SSk Julijana Čavdka in koordinatorja občanske liste Skupaj za Sovodnje Vlada Klemšeta, je Devetak predstavil deželnemu svetniku Gabrovcu nekaj perečih problemov, ki tarejo sovodenjsko občino in za katere bi bilo potrebno čim prej najti primerno rešitev. V prvi vrsti je Devetak podčrtal nujno potrebo, da se odpravi odlagališče na Malnišču. Sovodenjska občina sama ne more biti kos takemu posegu, saj ne razpolaga s potrebnimi finančnimi sredstvi. Po drugi strani predstavlja zavlačevanje odprave odlagališča veliko skrb za občane glede zdravja in onesnaževanja zemljišča ter bližnje reke Vipave. Prav ob zadnji hudi vremenski ujmi se je narasla Vipava nevarno približala gmoti odpadkov. Svetnik Gabrovec je obljubil pomoč tako pri poročanju v deželnem svetu kot tudi za posredovanje pri pristojnem odborništvu. Pri tem je potrebna stalna vztrajnost, kajti podobnih primerov je na deželnem teritoriju veliko. / SSk - sekcija Sovodnje ob Soči, Občanska lista Skupaj za Sovodnje

Dekliška vokalna skupina in dekliški pevski zbor

Bodeča neža in Kraški slavček uspešna v Bratislavi

O pomenu in kvaliteti zborovskega petja v zamejskem prostoru priča izreden uspeh Dekliške pevske skupine Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela in Dekliškega pevskega zbora Kraški slavček iz Nabrežine. Zadnji konec tedna v malem travnu je potekalo v prestolnici Slovaške tretje mednarodno zborovsko tekmovanje Slovakia Cantat. Izredno velikemu številu udeležencem, kar petinštiridesetim zborom, od teh štirinajstim zborom iz Slovenije, sta se pridružila v slovenski pesmi tudi naša dva dekliška sestava.

Žirija je bila pretežno iz vzhodnoevropskih držav, predsedoval ji je Čeh Jan Maria Dobrodinsky, ostali člani so bili Vlastislav Novák in Jiri Kolár, oba iz Češke, iz Slovaške Ondrej Šaraj, iz Litve Rolandas Daugela in Vytautas Miškinis ter Poljak Czeslaw Freund. Vsi zbori so se lahko prijavili v več kategorijah, saj je bilo teh dvanajst, od sakralne glasbe a cappella, do otroških, deških, mladinskih odraslih moških, ženskih in mešanih zborov, komornih zborov, pa še kategorija ljudskih pesmi a cappella ter kategorija ljudskih pesmi z instrumentalno spremljavo. Žirija je vsak zbor ocenjevala in podelila priznanje za sodelovanje, bronasto plaketo so si zbori prislužili, če so dosegli od 15 do 19,9 točk, srebrno plaketo od 20 do 24,9 točk in zlato plaketo od 25 do 29,9. S 30 točkami in Gran prix tekmovanja Slovakia Cantat je prejel češki zbor Pražská kantiléna, detsky zbor, iz Prage.

Dekliški zbor Kraški slavček iz Nabrežine

Dekliški zbor Kraški slavček iz Nabrežine, ki ga vodi Mirko Ferlan, se je udeležil tekmovanja v kategoriji mladinskih zborov do enaindvajsetega leta starosti. S svojim nastopom, med katerim je izvedel skladbe Gallusa, Mehndelssohna, Lebiča in priredbe slovenskih ljudskih pesmi, je prepričal žirijo in si prislužil srebrno priznanje. Za nekaj desetin točk je bil ob zlato, a za tako zahtevno tekmovanje predstavlja dovršen nastop v Bratislavi pomemben izziv za pevke, ki bodo letos slavile deseto obletnico zbora.

V kategoriji ljudskih pesmi je zmagala slovenska pesem. Zlato plaketo in prvo mesto je prejel dekliški pevski zbor Radost z Godoviča z zborovodkinjo Damjano Vončina. Drugo mesto, toda zlato plaketo je v ljudski pesmi prejela Dekliška vokalna skupina Bodeča neža, ki jo vodi Mateja Černic, kar je izredno veliko priznanje, saj so najmlajše pevke skupine prvič nastopile na takem mednarodnem tekmovanju. Bistri glasovi, zlitost in suveren nastop so pevke dokazale tudi v kategoriji mladinskih zborov do enaindvajsetega leta starosti, v kateri so se uvrstile na prvo mesto ex-aequo z zborom iz Moskve. Zborovodkinja Mateja Černic pa je bila deležna še posebnega priznanja. Žirija ji je podelila nagrado za najboljšo zborovodkinjo v kategoriji mladinskih zborov do enaindvajsetega leta starosti.

Nagrada v Bratislavi predstavlja za pevke obeh zborov in njune zborovodje, Matejo Černic in Mirka Ferlana, dodatno priznanje za nadaljnje uspešno delovanje in sodelovanje na mednarodnih tekmovanjih.

Mira Fabjan

Ob deseti obletnici smrti

Organist Hubert Bergant

Letos poteka deset let, odkar je umrl prof. Hubert Bergant (1934-1999), gotovo eden najvidnejših slovenskih organistov. Rodil se je v Kamniku. Študiral je glasbo, posvetil pa se je predvsem orglam in umetnostni zgodovini. Bergant je preživel večji del svojega življenja v Šempetru pri Gorici in je bil tako posebno povezan z Gorico.

Po študiju orgel in specializaciji na Dunaju je nato dolga leta učil orgle na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Bil je tudi ravnatelj Glasbene šole v Šempetru, na novogoriški gimnaziji pa je učil umetnostno zgodovino. To je le nekaj skopih življenjskih podatkov. H. Bergant je umrl v Šempetru in je pokopan na svetogorskem pokopališču.

Sam sem ga spoznal v cerkvi sv. Ignacija, ko je prišel na kor, kjer ob nedeljah že dolgo let orglam. Tako se je med nama spletlo lepo prijateljstvo, ki je tudi rodilo svoje sadove. Orgelski mojster je začel koncertirati, zlasti v cerkvi na Travniku, pa tudi kje drugje (zlasti v stolnici). Pri teh koncertih sem pa tudi imel odgovorno in nelahko vlogo, da sem mu registriral ali izmenjaval registre med izvajanjem. Podobno vlogo je na nastopih v bližnji Sloveniji imel danes tudi že pokojni Marko Vuk iz Mirna, kjer je bil domači organist.

Hubert Bergant je v Gorici izvajal različna orgelska dela. To so bile zlasti skladbe J. S. Bacha, ki mu je verjetno najbolj ležal. Pri izvedbi se je navadno strogo držal nemške šole. Od modernih in sodobnih skladateljev je zelo rad izvajal dela O. Messiaena, zelo znanega in barvitega francoskega skladatelja, znanega tudi po svoji težavnosti, Maxa Regelja in drugih. Rad je izvajal tudi razne slovenske orgelske skladbe. Večkrat je tudi nastopil s kakim pevskim solistom, kot je bil baritonist in skladatelj Samo Vremšak (tudi on iz Kamnika). Bergant je tudi napisal knjigo O orglah, njegova izvajanja pa hranijo številni posnetki.

Hubert Bergant je bil vesele narave, čeprav včasih nagnjen h pesimizmu. V družbi je znal biti duhovit in prijeten sobesednik.

Goriški prijatelji bomo Huberta Berganta gotovo ohranili v najlepšem spominu in to zaradi njegovih človeških lastnosti in kot odličnega glasbenika.

Andrej Bratuž

SLOVENSKI CENTER ZA GLASBENO VZGOJO EMIL KOMEL in MEDNARODNI CENTER ZA GLASBO IN UMETNOST ARSATELIER

SNOVANJA 2009

OLIVIER MESSIAEN IN NJEGOV ČAS

Skladbe za glas, violino in klavir

Alessandra Schettino, *sopran*
Neva Klanjšček, *klavir*
Matej Santi, *violina*
Aries Caces, *klavir*

8. maja 2009, ob 20.30
Dvorana pokrajinskih muzejev - Goriški grad

KULTURNI DOM Komigo

Začinjen uvod z Radioaktivnim kabaretom

Šesta izvedba trijezičnega komičnega festivala Komigo 2009, ki ga prirejata Kulturni dom Gorica in kulturna zadruga Maja, v sodelovanju z ZSKD, Kinoateljejem in združenjem Terzo teatro iz Gorice ter pod pokroviteljstvom dežele FJK, občine, pokrajine in SKGZ, se je, ob prisotnosti nekaterih predstavnikov omenjenih ustanov, začel 1. aprila – a ni bila aprilska potegavščina! -. Skoraj popolnoma zasedeno dvorano so dodobra "pretresli" in jo s humorno satiričnimi dialogi in domiselnimi reklamnimi spoti pozabavali Tjaša Ruzzier, Boris Devetak, Franko Korošec, Marko Sancin, neugnanci Radioaktivnega kabareta, ki jih je na klavir v živo, mojstrsko-nagajivo spremljal Aljoša Starc - Mario Mozart. Pljuskajoči radioaktivni kabaretisti, ki stresajo svoje satirične bodice po radijskih valovih, so se drugič predstavili na odru festivala Komigo, v preverjenem slogu intervjuja in z že poznanimi protagonisti, med katerimi so bili seveda tudi balkanski poslovnež Nebojša Popović, tokrat s prečudno iznajdbo čevljev, na podplatih katerih se lahko pečejo čevapčiči; slavna, vase zaverovana prevajalka, dr. Berta Bertoki z nemogočimi prevodi iz italijanščine v slovenščino in obratno, ter vrhunski zamejski skladatelj Patrick Solfeggiato z novimi ustvarjalnimi vzgibi, katerih sad je vse prej kot izvirna glasba. Po telefonu se je oglasil celo italijanski premier in izustil nekaj svojih zelo "inteligentnih" fraz. Z vsemi smeh vzbujajočimi gosti večera se je pogovarjal "resni" napovedovalec in povezovalec, ki je le s težavo obvladoval prekipevajoče nastope sogovornikov. Ujedljivi satirični ugrizi, ki so se zajedli v naše malo "zamejsko", pa tudi širše politično in kulturno prizorišče, so gledalce z bolj ali manj posrečenimi poantami - med katere vsekakor ne spadata šaljiva utrinka na račun taboriščnikov in žrtev povojnih pobojev - spravili v smeh gledalce, ki so jim ob koncu navdušeno namenili dolgotrajno ploskanje.

Gledalkam so organizatorji podarili kukalo, da so lahko bolje izostrile pogled na bodičasto odrsko dogajanje.

Kabaretni veter se na naših odrih zavrtinči poredko, zato gre zbadljivim članom Radio – aktivnega kabareta spodbuda, da bi jim "radioaktivnih strelic" še dolgo ne zmanjkalo, saj se znajo pošaliti tudi na svoj račun: pod scenografijo, kostumi, glasbo in režijo se podpisujejo kot Abnormalni, Glasbeni & Radijski, Faloti & Telebani, kar se sicer izzivalno bere AGRFT!

IK

SCGV E. Komel / Snovanja

Večer poln glasbenih presenečenj

Po uvodnem poklonu goriškemu skladatelju Stanku Jericiju se je glasbeni ciklus Snovanja nadaljeval 21. aprila v Kulturnem centru Lojze Bratuž z glasbeniki Obalnega komornega orkestra Koper. Glasbenikom sta se pridružila oboist Matija Faganel, ki prihaja iz Gorice, in Karmen Pečar – ena izmed najopaznejših slovenskih violončelistk mlajše generacije. Koncertni program je ponujal vrsto možnosti za dokaz mojstrstva glasbenikov, obenem pa je s slogovno raznolikostjo zadovoljil vsa pričakovanja poslušalstva. Ambrož Čopi je vsestranski skladatelj, sicer bolj poznan po svoji vokalni glasbi in priredbah ljudskih pesmi. Vsekakor je Concerto grosso / Simfonia številka 1 za oboo in godala netipična skladba zanj. V njej se je poklonil koprskim mojstrom, predvsem Giuseppeju Tartiniju. Skladba pa v svoji izraznosti zazveni v tipičnem Corellijevem slogu. Oboist Matija Faganel, diplomant Tartinijevega konservatorija, je v skladbi, ki se spogleduje s preteklostjo in navezuje na prihodnost, suvereno odigral svoj part, ki je pravzaprav edina stvar zazrta v prihodnost – instrument sam. Orkester je že takoj v prvem taktu, mogoče niti ne preveč problematičnega Concerta, podal lepo fraziranje, ki se ni omajalo skozi celoten večer. Aleksandar Spasić, ki četrto leto vodi ta sestav, se je izkazal kot dirigent z izrednim čutom za ljubiteljski komorni orkester, ki zna glasbenike pripraviti do tega, da mu zaupajo in sledijo. Vez med glasbeniki kaže na razumevanje komorne igre in na zavedanje, kakšno moč ima medsebojna povezanost v komornem sestavu. Le vse to daje tovrstnemu ansamblu potreben zagon, da intimnost del za komorni orkester zazveni umetniško, estetsko prefinjeno. Posledica tega zavedanja je tudi homogenost zvoka, ki omogoča razvoj gradacije melodičnosti, dinamike in izredno eleganco, kot si ga lahko želijo najboljši profesionalni godalni sestavi. Zato ne preseneča, da so prav vse skladbe, mogoče malo manj Kumarjeva Istralja, in sicer Čopijev Concerto grosso, Haydnov Koncert za violončelo, Divertimento primorskega skladatelja Gala Hartmana in Grigovi Dve elegični melodiji izzveneli skorajda popolno odlično, saj je bilo razhajanj zelo malo in so bila skorajda neopazna. Mogoče se je malo manj vpela v to skupno muziciranje Karmen Pečar. Njen Haydn je bil beethovnosko razpoložen, klasicistične miline je bilo komaj za spoznanje. Njena virtuoznost je, sicer zahtevnega parta violončela, presegla hotenja orkestra, ki je stremel po doseganju mikavnosti, kot jo ponuja Haydnova subtilna glasbena ubranost. Mlada violončelistka ima nedvomno velik potencial, ki ga je potrdila večkrat tako na tekmovanjih kot na gostovanjih z orkestri, pa vendarle ji mogoče bolj odgovarja velika zasedba in bolj energična, frenetična glasba, kamor lahko izlije ves svoj glasbeni naboj. Divertimento za godalni orkester Gala Hartmana je bila v programskem smislu smela odločitev, ki je z novoromantičnostjo postopoma vpeljala razpoloženje v romantični, melanholični Griegovi Dve elegični melodiji. Divertimento je ponudil veliko idej tudi iz razpoloženjske filmske glasbe. S posameznimi pastoralnimi prvinami pa je dajala vtis programske glasbe. Priljubljena in pogosto izvajana Istralja Alda Kumarja je s samosvojimi glasbenimi prijemi ponesla iz romantičnega razpoloženja v čisto drug glasbeni svet, bolj sodoben ali celo bolj prvinski, ljudski. Linija interpretacije sestava tukaj ni bila povsem poenotena, saj sta pihalna in godalna sekcija včasih igrali vsaka zase, vseeno pa nista ogrozili dramatičnega loka glasbe. Vsekakor je bil drugi koncert Snovanj z Obalnim godalnim orkestrom, z njihovo dobro interpretacijo in muziciranjem, odlična izbira.

Foto Bumbaca

Metka Sulič

Na pravni fakulteti tržaške univerze je z uspehom doktorirala
dr. MARTINA VALENTINČIČ
z njo se veselijo in ji iskreno čestitajo prijatelji iz Klanca v Števerjanu

Pri težavah s krčnimi žilami in odprtimi ranami se obrnite na
CENTER ZA ZDRAVLJENJE VENSKIH BOLEZNI V PORTOROŽU
- dr. sci. med. J. Zimmermann, specialist kirurg
Brezplačni pregledi: Štandrež (Go), ul. San Michele 141, torek 16-20; Trst, ul. dell'Istria 214, sreda 16-20. Tel. 00386 31 837218

Obvestila

Kulturno društvo Briški grič v sodelovanju z ZSKD, SKGZ in Kulturnim domom iz Gorice, pod pokroviteljstvom Občine Števerjan, prireja ob prvomajskem slavju koncert orkestra Kočani orkestar iz Makedonije v soboto, 2. maja 2009, ob 21. uri na prostem, v šotoru pri sedežu društva v Števerjanu, na Bukovju 6. V uvodu večera bosta nastopili skupini mladih glasbenikov Live Killers iz Gorice in Grinders iz Trsta.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško sporoča, da bo na izlet na Vrhniko v soboto, 9. maja, odpeljal prvi avtobus ob 7. uri iz Doberdoba, nato s postankom na Poljanah in Vrhu. Drugi avtobus bo odpeljal ob 7. uri iz Gorice najprej od ulice Catterini-trga Medaglie d'oro, nato s postanki pri vagi-pri pevmskem mostu, v Podgori na cesti pri telovadnici, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter v Štandrežu pri cerkvi. Priporoča se točnost.

Nova Gorica, okolica - gradbena parcela z obstoječo staro hišo. Na skupni parceli je 12.200 kv. metrov. Prodamo za 180.000 evrov. Tel. št. 00386 41 625393.

Čestitka

Dekliška vokalna skupina Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela je na mednarodnem zborovskem tekmovanju Slovakia cantat v Bratislavi prejela zlato priznanje in prvo mesto ex aequo v kategoriji dekliških zborov ter drugo mesto in zlato priznanje v kategoriji ljudskih pesmi. Za uspešen dosežek čestita vrhovskemu dekliškemu sestavu Zveza slovenske katoliške prosvete.

Naši pevki in odbornici Martini Valentinčič čestitamo člani društva SKPD F. B. Sedej ob uspešnem dokončanem študiju na pravni fakulteti v Trstu. Čestitkam se pridružuje tudi gospod župnik Anton Lazar.

Darovi

Za Novi glas: inž. Marjan Velikonja, Nemčija, 65 evrov.

Za Pastirčka: v spomin na pokojno sestro Jedrt Sandra Milocco 20 evrov.

Za potresence v Abrucih: v spomin na s. Jedrt družina P. F. 100 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 01.05.2009 do 07.05.2009)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 1. maja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže, zborovski kotiček, iz krščanskega sveta, zanimivosti in humor.

Sobota, 2. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 4. maja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound, živemu se vse zgodi, vroči šport in rubrike, obvestila in zanimivosti.

Torek, 5. maja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. maja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Pred 200 leti spopad s Francozi na Predelu II. del - Izbor melodij.

Četrtek, 7. maja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: Posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

V GORICI
6 - 12 /05/2009
TEATRO VERDI

I° FESTIVAL JAZZ
"ERMI BOMBI"

LELIO LUTTAZZI
in GLAUCO VENIER 7/5
PUPPINI SISTERS 8/5
RICHARD GALLIANO 9/5
BIRELI LAGRENE 10/5
TAKE SIX 12/5 (izven programa)

INFORMACIJE, ABONMA, VSTOPNICE
GLEDALIŠČE VERDI (GORICA) TEL. 0039048133090

SREDA, 6. MAJA
V SPREMSTVU JAZZA
NA VEČERJO V GORIŠKE
RESTAVRACIJE

INTERNETNA PREDPRODAJA
TICKETONE
WWW.TICKETONE.IT

FONDAZIONE Cassa di Risparmio di Gorizia
CULTURA_FVG
MittelFest
TICKET:ONE

Klub goriških študentov

Kaj se dogaja? Mesto mladih!

Klub goriških študentov prireja že dvanajsto leto zapored festival Mesto mladih, ki postaja iz leta v leto bolj prepoznaven. Na spletni strani lahko preberemo, da je Nova Gorica mlado mesto, a po duši tega ne izžareva. Kakšen je namen Mesta mladih in kako želijo popestriti dogajanje v Novi Gorici, nam je povedala Lea Simčič, ena izmed članic ekipe organizatorjev dogodka.

Kdaj in kako se je rodila zamisel za Mesto mladih?

Sama sodelujem sicer šele nekaj let, tako da o samem začetku ne znam povedati veliko. Zamisel za Mesto mladih se je porodila pred dvanajstimi leti, najverjetneje zato, ker se v Novi Gorici v tem času nič ne dogaja, ker ni bilo nobenega festivala v takšni obliki in ker je obstajala možnost, da lahko to naredi KGŠ.

Kakšen je namen pobude Mesto mladih?

Osnovni namen je popestriti in napolniti teh devet dni z najrazličnejšim dogajanjem. Vsako leto traja festival različno dolgo, odvisno od ekipe in od prostih dni. Želimo, da obiskovalci kaj odnesejo od tega, da se česa naučijo. Nočemo, da bi bila to zgolj zabava, kot je Mortadeljada, ki jo organiziramo v Ljubljani. Mesto mladih zajema športna in kulturna dogajanja, koncerte ter izobraževanja.

Koliko ljudi sodeluje pri organizaciji dogodka?

Ekipo, ki konkretno sodeluje pri pripravi, sestavlja šest oseb.

Kdaj začnete priprave?

Razmišljati začnemo po novem letu. Vsako leto nam sicer zmanjka časa. Če bi hoteli, da bi festival stekel še bolje, bi se morali lotiti še prej in se posvečati pripravi celo leto. V marcu organiziramo tudi Mortadeljado, kar nam vzame precej energij. Cel april pa namenjamo konkretni pripravi Mesta mladih.

Komu je Mesto mladih namenjeno?

Namenjeno je vsem, v ožjem smislu je namenjeno prebivalcem Nove Gorice, v najožjem smislu pa je namenjeno študentom, ki živijo v Novi Gorici. Imamo tudi otroški program in dogajanja, ki lahko zanimajo tudi starejše osebe, tako da je lahko vsakdo zadovoljen. Klub skrbi predvsem za študente, vendar noče pozabiti na ostale, zato pripravlja dogodke, pri katerih lahko vsi sodelujejo.

Lea Simčič

Kako bo letos potekalo Mesto mladih?

Letošnje Mesto mladih traja devet dni, od 24. aprila do 2. maja. Na festivalu potekajo najrazličnejše delavnice (fotografska, delavnica klasične risane animacije, impro delavnica in gibalna delavnica, za otroke pa otroška kreativnost), športni turnirji in drugi športni dogodki (odbojka, mali nogomet, košarka, plezanje, beach volley), gledališke predstave, okrogle mize (o šolstvu, okoljski etiki, facebooku, grški tragediji) ter koncerti. Večina dogodkov je v centru Nove Gorice. Skušali smo jih porazdeliti tako, da bi bili blizu vsemu.

Katere kriterije ste upoštevali pri izbiri glasbenih skupin za koncerte?

Nismo se ozirali na prepoznavnost v medijih. Osredotočili smo se na inovativnost, kreativnost in kvaliteto. Povabili smo tudi skupine izven Slovenije: iz Bosne, Hrvaške, Srbije in Italije; poudarek pa smo dali tudi lokalnim skupinam. Izbrali smo take, ki sporočajo kritičen pogled na družbo. Nismo želeli, da bi bila to zgolj zabava, pač pa, da bi poslušalci odnesli nekaj več, da bi sporočilo skupine ponotranjili.

Letos bodo nastopile skupine Rodoljubac, Sunshine trip, Tapso II, Vuneny, Woli Wo, ZircuS, Moveknowledgement, Muškat Hamburg, Jarboli, Kar češ brass band, Lintver, Lollobrigida, Melodrom, Frezzas, Goran Utan band, Hesus Attor, Ibunge, Ana pupedan, Bilk, Buka u modi, Dance mamblita in Disciplin A Kitschme.

Kakšen je bil odziv v prejšnjih letih?

Odziv je bil vedno dober. V prvih prvih letih sicer ne vem, kakšen je bil. V zadnjih štirih letih, odkar sama sodelujem, je bil zelo dober. Kresovanje je dobro obiskano. Odziv pa je odvisen tudi od vremena. Če je cel teden sonce, je obisk veliko boljši, kot če je cel teden dež. Festival je pač postal prepoznaven.

Katere dogodke imajo obiskovalci najraje?

Na kresovanju je vedno polno ljudi. Tja pridejo tudi starejši ter starši z otroki, da bi se zabavali in pogledali kres. Dogodke obiskujejo pretežno mladi, vendar pridejo tu pa tam pogledat tudi ostali. Radi bi, da bi prišlo še več ljudi, ki niso več študenti. Mesto mladih namreč ni "še ena študentska pijana zabava", saj je na drugem nivoju. Tu se lahko vsak dobro počuti.

Najbolj obiskani so koncerti. Kot sem že povedala, je kresovanje tudi zelo dobro obiskano, saj spada že v tradicijo. Takrat se krog obiskovalcev razširi tudi na okoliške kraje.

Ali je bilo v prejšnjih letih tudi kaj odziva Slovencev z "druge strani meje"?

Koliko obiska je bilo, ne vem. Lani so sodelovali tudi oni s pohodom na goriški grad. Oglašujemo tudi v Gorici. V prejšnjih letih smo poskusili tudi sodelovati z zamejskimi društvi in organizacijami.

Katero sporočilo želite, da doseže mlade Novogoričane in Goričane?

Želimo, da ne bi sedeli doma križem rok in se pritoževali, da se nič ne dogaja. Mesto mladih ponuja priložnost, da se pokažejo. Radi bi, da bi se angažirali, da bi prihodnje leto še dodatno pridobili pestrost. Seveda prisrčno vabimo, da nas obiščejo tudi mladi z "one strani meje".

Za več informacij kliknite na www. mestomladih. net, kjer si lahko poiščete celoten program.

Slavica Radinia

Abonmajska sezona SSG v Gorici

Namesto renesančne komedije Bužec on, bušca jaz

V ponedeljek, 6. aprila, je bila v goriškem Kulturnem domu peta predstava v letošnjem abonmajskem programu Slovenskega stalnega gledališča za Gorico. Namesto napovedane komedije Marina Držića Dundo Maroje v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in režiji Borisa Kobala, ki je odpadla zaradi bolezni v ansamblu in jo bo SSG naknadno ponudilo goriški publiki v sklopu letošnjih abonmajskih uprizoritev, se je na goriškem odru zaiskrila monokomedija Bužec on, bušca jaz, avtorja Marjana Tomšiča, ki je v interpretaciji čudovite igralke Saše Pavček in režiji Borisa Cavazze doživela premiero na Primorskem poletnem festivalu l. 1998 in se od tedaj nepretrgoma pojavlja na slovenskih odrih in vselej žanje uspešen odziv občinstva. Tako toplo in prisrčno jo je sprejela tudi goriška, žal številčno skromna abonmajska publika. Saša Pavček je s svojim lahkotnim, s čutnostjo nabreklim, a vselej izjemno discipliniranim in uravnovešenim ter v primerno dozo humorja namakanim izvajanjem ujela v sočno komedijsko pripoved gledalce, da so srčno sočustvovali s preprosto žensko srednjih let z istrskega podeželja, Lučano, ki jim je v približno poldrugo uro trajajoči predstavi razkrila svoje življenje s soprogom Guidom in svojo bežno ljubezensko dogodivščino z ljubljanskim "frajerjem", fotografom. Tudi on, kot Guido, ji ne zna nuditi ljubezni z veliko začetnico, po kateri ona vztrajno hrepeni, ko se iz vsakdanjih skrbi in dela zateka v neuresničljive sanje, ki se razbohotijo predvsem v opojnosti pomladnih vonjav pod omamno bleščečim soncem. Rada bi odšla od moža in družinskih obveznosti, a sto vprašanj in razmišljanj ji ustavijo korak v svobodo.

Saša Pavček

Naravni igralski talent, izredna mimična in gestikulacijska sposobnost igralke Saše Pavček, njen zelo povedni in izraziti gib ter seveda iskrena in pristna vživetost v dramski lik so napolnili odrski prostor, na katerem ni bilo nič drugega kot kovček in "čarobni duc", lij, ki naj bi v protagonistkino naročje spet priklical nezvestega moža.

IK

V razmislek

Še vedno aktualen komentar

Odstopno pismo igralca in režiserja Vladimirja Jurca z mesta vršilca dolžnosti umetniškega vodje Slovenskega stalnega gledališča v Trstu, ki je bilo objavljeno v nedeljski številki "Primorskega dnevnika", ožji javnosti pa znano že veliko prej, odpira vrsto vprašanj o kronični bolezni te edine ustanove slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, v kateri politične entitete še vedno utrjujejo svojo moč. Agonija, smrtni boj te ustanove traja že nekaj desetletij in kljub vsem finančnim injekcijam, ki so od časa do časa obdržale bolnika pri življenju, je njegovo umiranje na obroke iz leta v leto bolj kritično. Med lansko in letošnjo sezono je zapustilo gledališče pet stalno angažiranih igralk in igralcev, v zadnjih letih ni abonmaja obnovilo nad dva tisoč abonentov, kar pomeni, da je vseh abonentskih gledalcev komaj za dve polni dvorani. Prisotnost gledališča v zaledju, se pravi izven svojega matičnega doma, ki že na pogled namesto topline vzbuja neprijeten hlad, je skoraj ničeva. Število abonmajskih predstav v lastni produkciji se krči iz leta v leto, gostujoče predstave pa ne vzbujajo večjega zanimanja. Tudi vzdušje v teatru je – kot mi pripovedujejo – sila napeto.

Nobenega dvoma ni, da tistega gledališča, ki so ga od leta 1945 pionirsko ustvarjali gledališki umetniki, kot so bili Jože Babič, Štefka Drolčeva, Miha Baloh, Jožko Lukeš, Stane Starešinič, Silvij Kobal, Rado Nakrst, Mira Sardočeva, Leli Nakrstova, Danilo Turk, Zlata Rodoškova, Ema Starčeva, Julij Guštin, Stane Raztresen pa tudi mlajši, od Mirande Caharije in Maria Uršiča do Alojza Miliča, od Antona Petjeta in Bogdane Bratuževe do Livija Bogatca in Adrijana Rustje, že zdavnaj ni več. Z njihovim odhodom sta odšli tudi duša in srce tega teatra, ki je bil nekoč daleč razpoznaven predvsem zaradi svoje, tolikokrat poudarjene in opevane sončne drugačnosti. V Trst so prišle druge generacije sicer odličnih igralcev, ki pa gledališču niso mogle vrniti njegove specifičnosti. Posebnost, svojevrstnost nekega pojava pa najbrž ni v njegovi prepoznavni veličini, ampak v njegovi tihi skromnosti, ki ustvarja veličino. Tako se je zgodilo, da so tudi bolj ali manj upravičene, večkrat preambiciozne osebne želje zadnjih umetniških vodij, da bi gledališču vrnili zapravljeni ugled, jalovo propadle. Vsak je pač po svoje doumel drugačnost in zapeljal gledališče na pota, s katerih – se zdi – ni vrnitve nazaj. Prav gotovo je globalizacija sveta porazno vplivala tudi na delovanje tega manjšinskega gledališča, ki je v iskanju svoje posebnosti izgubilo kompas. Najhuje pa je, da je izgubilo stik s svojim prostorom, se pravi s smislom svojega obstoja. Drugačnosti se najbrž ne da izmeriti ne s številom plastičnih pomaranč na odru, ne z jeremijadami o večnih težavah, ki naj bi jih reševali vedno eni in isti narodnjaki. Recepti za sanacijo podjetja v že agonijskem stanju bolezni so bolj ali manj jasni, toda najprej bo potrebno odpraviti zagledanost vase ali kot je dejal Bertolt Brecht: topoumni zagledanci ne razmišljajo in ne dvomijo o ničemer. Imajo odlično prebavo, njihove sodbe pa so nezmotljive. Ne verjamejo dejstvom, ampak samo sebi. In če se kdaj zmotijo, toliko slabše za dejstva. Potrpljenje, ki ga imajo sami s sabo, je neskončno. Razloge za neko stanje pa dojemajo z vohunskim sluhom.

(RAI - Radio Trst A - Oddaja "Ena bolha me grize" - 14.10.2003)

Kratki

Tradicionalna majska prireditev / Srečanje šolskih gledaliških skupin

Od torka, 5., do sobote, 9. maja, bo v različnih dvoranah goriške pokrajine in bližnje Nove Gorice potekalo Srečanje šolskih gledaliških skupin – Palio -, zelo lepa in hvalevredna pobuda, ki ima namen, kot je podčrtal na tiskovni konferenci v prostorih Goriške pokrajine v petek, 24. aprila, odbornik Marko Marinčič, spodbujati gledališko poustvarjalnost in ustvarjalnost v šolskih krogih; odigrava pa tudi pomembno vlogo druženja in prijateljevanja mladih iz goriške pokrajine in širšega območja Goriške, ki sega tudi onstran nekdaj obstoječe meje. Letos bo že štirinajsta izvedba tega enotedenskega festivala mladih odrov, ki se rojevajo v šolskih klopeh. Kot je v imenu enega izmed prirediteljev, a. ArtistiAssociati, povedala Tatiana Castellan, so letos šole, ki so se prijavile na Srečanje, obiskali ugledni gostje iz gledališkega sveta. O pomembnem gledališkem soočanju mladih je v imenu občinske uprave spregovoril odbornik Stefano Ceretta. Novost letošnje izvedbe Palia, na katerem bo izvedenih sedem predstav, je predvsem žirija mladih, ki jo bodo, poleg tehnične komisije, sestavljali dijaki sodelujočih šol, in sicer dva dijaka za vsak šolski zavod. Med nastopajočimi šolami žal ni nobene naše šole, iz Slovenije pa je tokrat prisotna le Gimnazija Nova Gorica, ki bo predstavo Pri dedku in babici odigrala 5. maja na novogoriški gimnaziji, kjer bo isti dan na sporedu še delo Homo Recitans prazgodovina na odru v izvedbi dijakov I. T. A. S. D'Annunzio – I. S. A. Fabiani iz Gorice. Ostale predstave bodo v občinski dvorani v Tržiču (6. maja), v avditoriju B. Marin v Gradežu (7. maja), v dvorani Bergamas v Gradišču ob Soči (8. maja). Večer s podeljevanjem nagrad pa bo v Kulturnem centru Lojze Bratuž v soboto, 9. maja.

Predstave se začenjajo ob 20. uri, vstopnina znaša 4 evre. Prireditelji tega šolskega gledališkega maratona so goriška pokrajina, ministrstvo za šolstvo, Fundacija Gorica, že omenjeni a. ArtistiAssociati iz Gorice v sodelovanju občin, v katerih bodo predstave, pa tudi bližnjega Krmina. / IK

Odšel je Božo Kos

Božo Kos (3.11.1931 - 19.4.2009) je vse življenje kipel od idej, in ker je bil tudi izjemen garač, jih je neizmerno veliko tudi uresničil. S svojo, samo zanj značilno črtno risbo, je oplemenitil čez štirideset otroških in mladinskih knjig, od katerih naj omenimo vsaj tiste starejše: Piko Nogavičko (Astrid Lindgren), Butalce (Fran Milčinski), Veliki in mali kapitan (Leopold Suhodolčan), Bratovščino Sinjega galeba (Tone Seliškar), Gospoda Hudournika (Fran Saleški Finžgar). Dolga leta je kot urednik in ilustrator vodil revijo Ciciban, s čimer je zaznamoval precej generacij mladih bralcev. Ustvaril je nešteto krajših ali nadaljevanih stripov - njegova stripovska lika sta tudi bila pred leti zelo priljubljena Kavboj Pipec in Rdeča Pesa. Odločen avtorski pečat je pustil pri satiričnem tedniku Pavliha, tudi kot glavni urednik, ilustrator in avtor neštetih karikatur in karikaturnih portretov. Njegova zamisel, ki je pri Pavlihi žal živela le nekaj let, je mednarodni bienale karikatur Brez besed (1969-1975), tisti čas edini v Evropi.

V slovenskih knjižnicah je na voljo precej več kot osemsto naslovov, h katerim je Božo Kos prispeval izvirne ilustracije, pa naj gre za literarna dela ali za učbenike. Najstarejša knjiga (z njegovimi ilustracijami humoresk Dušana Mevlje) ima letnico 1952, zadnje tri pa so učbeniki fizike za srednješolce in imajo letošnjo letnico. Kosove ilustracije so praviloma več kot samo ponazoritev, likovni opis nekega prizora v literarnem delu ali nekega problema v učbeniku ali strokovnem tekstu. Vedno so presežek tega, kar ilustrirajo, neka dodana vsebina, in praviloma imajo v sebi tudi veliko mero iskrivega humorja.

Po izobrazbi Božo Kos ni bil likovnik, pač pa fizik. Prav zato se je vse življenje oziral tudi za znanostjo ter zanjo s svojimi zabavnimi domislicami v ilustracijah navduševal mlade, spodbujal njihovo radovednost in marsikoga prepričal, da fizika in podobne stroke niso noben bavbav. Najlepši dokaz je Hiša eksperimentov, ustanova, ki deluje v Ljubljani, na izviren in predvsem zabaven način prikazuje znanost, zasnovala pa sta jo on in njegov sin dr. Miha Kos, ter ob tem izdajala še revijo Petka. Božo Kos se je rodil v Mariboru, v zakonu katoličana in prekmurske Judinje. Njegov brat, jezuit, univerzitetni profesor in pesnik Vladimir Kos, že nekaj desetletij dela v katoliškem misijonu na Japonskem.

Med najbolj prepoznavnimi slovenskimi karikaturisti in ilustratorji ima ustvarjanje Boža Kosa neizpodbitno mesto v vrsti tistih nekaj, morda ne več kot pet najboljših. / Peter Kuhar

In memoriam

Miljenko Licul, oblikovalec

Veliko predmetov, ki jih vsak dan gledamo ali uporabljamo in nosimo s seboj, je plod izjemne oblikovalske kreativnosti Miljenka Licula. Podoba tolarja, prvega slovenskega denarja, je bila njegovo delo. Prav tako hrbtna stran slovenskih evrskih kovancev. Pa slovenska osebna izkaznica, potni list, zdravstvena izkaznica ... Prav tako je avtor celostne likovne podobe ljubljanske univerze in številnih drugih ustanov. Zamislil si je obliko mnogih knjig, katalogov, vizualno postavitev razstav ne samo v Narodni galeriji v Ljubljani. Po pravici lahko rečemo, da je Miljenko Licul, (rodil se je leta 1946 v Vodnjanu, hrvaška Istra), zasnoval slovensko likovno identiteto. Njegovo ustvarjalno pot je mnogo prezgodaj pretrgala bolezen.

Po izobrazbi je bil arhitekt, študent Edvarda Ravnikarja, ki je v prejšnjih desetletjih nedvomno pustil močan pečat v arhitekturni krajini Slovenije ter uveljavil oblikovanje kot samostojno, izjemno pomembno stroko. Miljenko Licul je to izročilo nadgrajeval s svojim delom pri različnih oblikovalskih studiih ter kot predavatelj. Leta 2008 je kot prvi oblikovalec dobil Prešernovo nagrado za življenjsko delo.

Licul je bil oblikovalec, čigar kreativnost je vedno segala daleč pred trenutno prevladujoča spoznanja, kaj je sodobna vizualna podoba. Tako je združeval elemente prepoznavnosti ter elemente novega, svežega in predvsem izvirnega. S tem je ustvaril svoj prepoznavni slog. Poznavanje strokovne tradicije oblikovanja ter lastna kreativna moč sta ga pripeljala do pronicljivega in premišljenega rezultata, ki mu danes pravijo, naj bo poudarjeno še enkrat, oblikovanje slovenske vizualne identitete. / Peter Kuhar

Anton Birtič, ustanovitelj Beneških fantov

Na svojem domu v Mečani v Benečiji je v soboto, 4. aprila, umrl glasbeni pedagog Anton Birtič. V Beneški Sloveniji je bil znan kot prirejevalec beneških ljudskih pesmi za zbore in kot pedagog, ki je vzgojil na stotine harmonikarjev. Širša javnost pa ga je poznala kot člana ansambla Beneški fantje, ki ga je ustanovil leta 1952. Glasbenik, pedagog, skladatelj, pesnik in publicist Anton Birtič se je rodil 26. maja 1924 v Mečani. Študiral je glasbo v Čedadu in Ljubljani, kjer je tudi obiskoval predavanja na Pedagoški akademiji. Za pevske zbore je prirejal izvirne ljudske pesmi iz Benečije, pisal razne male skladbe za harmoniko, pa tudi viže v tipičnem slogu Beneških Slovencev, ki jih je opremil z lastnimi besedili. Leta 1966 je pri kulturnem društvu Ivan Trinko izdal zbirko Oj, božime, v kateri so njegove uglasbene in neuglasbene pesmi ter veliko ljudskih pesmi iz Benečije in nekaj pesmi drugih avtorjev. Kasneje, leta 1999, je izdal še zbirko Anton Birtič: Poezije 1999, ki prav tako prinaša nekaj uglasbenih, po večini pa njegova neuglasbena dela.

Birtičeva lirika je izraz ljubezni do domače zemlje, kjer je preživel nepozabno otroštvo in mladost. V njej se osebna tragika pogosto prepleta z narodovo, je ob smrti, za Slovensko tiskovno agencijo, sporočilo omenjeno društvo.

France Filipič, pesnik in publicist

V 90. letu je umrl pesnik, zgodovinar, muzealec in publicist France Filipič. Rodil se je 21. julija 1919 v Mariboru. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je gimnazijo obiskoval v rojstnem kraju in Ljubljani. Med 2. svetovno vojno je bil v nemških koncentracijskih taboriščih. Po vojni je bil časnikar in od leta 1956 svobodni pisatelj.

V pesmih - zbirki Viharna leta (1949) s taboriščno tematiko, Nebo za žejne oči (1965), Svetloba je tvoja usoda (1969) - je postopoma prehajal v intimizem in modernistično metaforiko. France Filipič je pisal tudi novele (Pojoči konji, 1961), mladinsko poezijo in prozo (Peter, 1964). Kot zgodovinar je preučeval obdobje 2. svetovne vojne. Leta 1952 je objavil monografijo Pohorski bataljon, leta 1998 je izšla njegova knjiga o slovenskih taboriščnikih z naslovom Slovenci v Mauthausnu. Posvečal se je tudi zgodovini revolucionarnega delavskega gibanja v Sloveniji in Jugoslaviji. S to tematiko je objavil knjigi Poglavja iz revolucionarnega boja jugoslovanskih komunistov 1919-1939 (1981) in Ob razpotjih zgodovine (1994). Med drugim je bil tudi

France Filipič

urednik Dialogov.

Filipiču se je z leti nabralo več kot 2500 bibliografskih enot. Bil je tudi pobudnik in organizator štatenberških pisateljskih srečanj in srečanj pisateljev alpskih dežel ter začetnik festivala Kurirček. Leta 2000 je prejel najvišje priznanje mesta Maribor, Glazerjevo nagrado za življenjsko delo.

Čezmejna razstava v Gorici in Novi Gorici

Franco Dugo in njegove Alegorije

Čezmejna razstava slikarja Franca Duga z naslovom *Alegorije - Tri postaje na umetniški poti*, ki so jo ob prisotnosti velike množice v četrtek, 23. aprila, praznično odprli v Kulturnem domu v Gorici, je resnično nova poteza dveh Goric. Istočasno so umetnikova dela na ogled tudi v galeriji Artes v Novi Gorici. Skozi umetnost kot univerzalno govorico, "ki ne potrebuje prevoda", se ljudje, kot je povedal ravnatelj kulturnega hrama Igor Komel, lahko res srečujejo in spoznavajo, občutijo različnost in gnetejo lastno istovetnost, pospešujejo dialog, se oplajajo in vzpostavljajo kulturno pluralnost. Veselje nad skupnim projektom je izrazil tudi direktor novogoriške galerije Dragan Abram, zadovoljen, da tudi na tak način brišemo "meje, ki so med nekaterimi morda še prisotne". Presenečen nad tako številnim občinstvom, je občinski odbornik Antonio Devetag pohvalil delovanje Kulturnega doma, nato pa poudaril, da Dugo ni le goriški slikar, ampak uveljavljen na državni in mednarodni ravni. Dogodek teh razsežnosti je po njegovih besedah "pravo pričevanje mesta, ki živi od kulture in ljubi kulturo". Ob tej priložnosti je napovedal, da bo v ul. Roma 5. maja predana namenu galerija, poimenovana po Dori Bassi, namenjena pa bo v prvi vrsti goriškim umetnikom. Predsednik pokrajinske uprave Enrico Gherghetta je povedal, da je Dugo krajevni umetnik, ker je rojen na Goriškem; po dosežkih in slovesu pa gotovo nima lokalnega značaja. "Gorica ima izjemno sposobnost ustvarjati umetnost in kulturo", je podčrtal. Tudi on je napovedal skorajšnje odprtje galerije v mestnem središču, t. i. "Sala due settimane", namenjene promociji krajevne kulture.

Foto DPD

Odločilen delež pri postavitvi razstave (na razpolago je tudi bogat katalog) je prispevala finančna družba KB1909. V njenem imenu je Boris Peric povedal, da so se več let pogovarjali z umetnikom in končno odkupili nekaj njegovih umetnin, ki bodo kot posebno poglavje vključene v likovno zbirko družbe. Razstava je obenem sad številnih pristnih srečanj, pravzaprav "posvetilo prijatelju", spodbuda, da bi "someščan, na katerega smo vsi ponosni", še naprej ustvarjal in se uveljavljal.

Likovni kritik Joško Vetrih je spregovoril o treh skupinah razstavljenih del, skozi katera se zrcali skoraj vsa avtorjeva umetniška pot. Prva skupina vsebuje dela, naslikana l. 1986; v njih ima glavno vlogo mitološka osebnost Meduza, ki se predstavlja tudi kot Čarovnica. Vključene so tudi nekatere slike iz serije Ubežnik, ki popestrijo ikonografsko zaporedje. Avtor je tako poudaril smisel, ki zadeva naše človeško stanje in se dotika strasti in čustev, kot so strah, sovraštvo, ljubezen in smrt. Drug ciklus predstavljajo znani Dugovi bokserji, iz katerih je slikar znal mojstrsko privabiti dušo. V izmaličenih obrazih so prikazani razočaranja, porazi, drame, pa tudi upanje in navdušenje. Tretji ciklus predstavljajo dela iz zadnjega ciklusa z naslovom *Pred gozdom*. Občutki miru in tihega pričakovanja pričajo o izredni tematski in oblikovni zgoščenosti, ki jo je dosegel avtor. Človek se pred črno in gosto zaveso gozda obotavlja; "zdi se, kot bi se spraševal, katero pot naj izbere sedaj, ko so se silovite mladostne strasti umirile, ko so spomini obledeli, ko so se perspektive delno spremenile". Nekaj osebnih in zanimivih poudarkov je nanizal tudi umetnikov prijatelj, kritik Giancarlo Pauletto. Meduza pripoveduje zgodbo o konfliktnem odnosu med moškim in žensko, sploh o težavah komuniciranja. Bokserji predstavljajo idealno gledanje na človeka: osebe, ki se sicer borijo, toda v spoštovanju pravil; poudarjen je njihov človeški lik, iz katerega mestoma seva čista naivnost. Človek pred gozdom pa je človek, ki stoji pred neznanim. Gre za meditacijo o tem, kar nas čaka, o smrti, o nepoznanem, ki je sposobno nas docela požreti. Dugo nas sili h globljemu razmisleku, da ne bi ostali na površju in se morda zadovoljili samo s tem, kar se zdi na prvi pogled lepo.

DD

Novost na knjižni polici

Frane Goljevšček, Odtisi

Frane Goljevšček, rojen 1936 v Ligu nad Kanalom, se je v Primorju zapisal najprej kot kulturnik širokega spektra, zaljubljen predvsem v gledališče, a obenem aktivni spodbujevalec tudi drugih kulturnih dejavnosti, tako na glasbenem, literarnem in likovnem področju. Mnogi so verjetno že pozabili, da je v Izoli ustanovil Zvezo kulturnih organizacij in prvo galerijo, da je bil prav tako ustanovitelj Medobčinske ZKO in literarne revije Agras in da je spodbudil ustanavljanje Obalnega komornega orkestra. Nadalje ga primorski bralci poznajo kot publicista in ne nazadnje kot ustanovitelja Civilne družbe Slovenije za mejo v Istri. Malokdo pa ga pozna tudi kot pisca, tako pesmi kot proze. V letu 1998 je izdal sonetni venec Čas tortur, 1998 kratko prozo Tri zgodbe, 2007 je izšla njegova prozna knjiga Modrina nad Maricelom, v kateri se zazira v svoj rojstni kraj nad Kanalsko dolino, leta 2008 pa je izšla njegova nova knjiga, pesniška zbirka Odtisi (Mariborska literarna družba, Maribor).

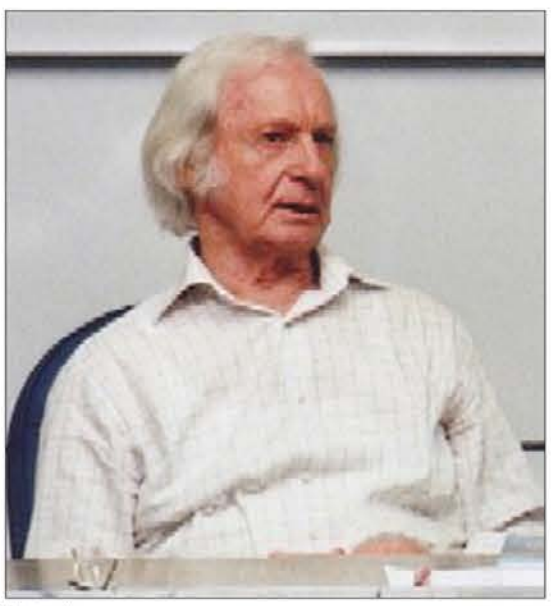

Tako kot njegov prvenec tudi Odtisi pričajo, da je Goljevšček dober sonetist, saj se poleg različnih pesniških oblik, od trivrstičnic in štirivrstičnic do sodobnih brezkitičnih pesmi svobodnega verza, pojavlja sonet kot zelo izpiljena pesniška forma. Goljevščkov pesniški jezik je zgoščen, v nekaterih pesmih gregorčičevski "Tla so v listju rumenela, /gozd k počitku se umiri. /Legla sta in se objela, /srčen čas je njima bil. //Mir nebo je poklonilo, /v njem ljubezni dih drhtel. //Vse z naravo se uskladilo, /Bog nad njima je bedel". (Tla so v listju rumenela) ali gradnikovski (Pomladni utrinek, Tolažila ...), vendar se baročnost in kdaj arhaičnost izraza mestoma umikata zelo sveži, spevni pesniški govorici, ki najbolj zazveni ravno v svobodnih verzih in na trenutke ujame murnovsko-kosovelovski impresionistični ton (Fatamorgana). V zadnjih dveh ciklih se pesniški izraz spogleduje s trpko ironijo pa tudi humorjem na villonovski način.

V jobovskih Samogovorih z Bogom je pesnik jedek in jezljiv, v Baladah pa znanim likom: Odisej, Don Kihot, Kolombina, Atila..., preobrne usodo ali junake sooči s stvarnostjo, ki je povsem drugačna od klišejske sheme njihovih zgodb. Kljub mnogovrstnim odbleskom klasikov pesništva so Goljevščkove pesmi avtentična osebnoizpovedna lirika, ki odkriva senzibilnega pesnika, veščega pesniškega izraza.

Odtisi so razdeljeni na šest ciklov: Letni časi, Impresije, V risu, Temne sence, Spoznanja in Balade. Dve občutji prevevata zbirko: na eni strani zavest časa, minevanja, izgube, oddaljenosti, osamljenosti, ki dodaja pesmim melanholične tone "Odsotnost tvoja me boli. /Ne kljuva in ne reže, /praznina gluha me tišči//Sicer je vse, kot je bilo. /Z večerom dan se veže/in jutro sanja še z nočjo. /Le v meni žolti panter ždi, /v samoti mi otožnost streže, /vse od takrat, ko te več ni". (Odsotnost), in diametralno nasprotno občutje – vitalnost, erotika, ki minljivost vedno znova odpira življenju, hrepenenju, odnosu, v katerem se osmišlja bivanje "Danes je moj svet ves bel, /notranji, zunanji, /v sebi ves živim v omami, /zunaj sebe rad bi vse objel". (Danes je moj svet ves bel)

V pesmih sta prepoznavna tudi dva prostora: obmorska krajina in goriški svet; pesniški subjekt pa je v nenehnem tesnem stiku z naravo, ki ni le kulisa, temveč je v avtorjevi poetiki sopostavljena kot samosvoj subjekt, poln metaforične razsežnosti in živih sporočil.

Zanimiv je avtorjev zapis na hrbtni strani knjige, ki sporoča, da so pesmi nastajale od njegovega dvajsetega leta, brez namena objave, kot plod nemira in razpoloženj. Spremno besedo z naslovom Bodite luč! je Odsevom dodal mariborski književnik Marjan Pungartnik, urednik knjige in obenem urednik edicije.

Ines Cergol

NAJ BO

Še pred prihodom je slovo.
V besedi "dober dan" je "zbogom".
Oh, ne, ne bom se več prepiral z bogom,
kot je napravil, pač, tako naj bo.

In zima bo prišla
in bo dovolj snega,
oj, belega snega
čez ta samotna tla.

Frane Goljevšček

Kratke

Pojasnilo

Spoštovani, v tiskovnem sporočilu Deželnega strokovnega sveta za šolska vprašanja pri Svetu slovenskih organizacij je žal prišlo do spodrsljaja, na katerega si dovolimo opozoriti:
Navedena "slovenska nespecifičnost pri vpisu v tržaške občinske vrtce" je bila za šolsko leto 2009/2010 končno odpravljena, kot smo lahko z veseljem poročali s tiskovnim sporočilom z dne 6.2.2009 pod naslovom "Enkrat toliko - dobra novica"! Takrat smo zapisali, da so večletna prizadevanja končno obrodila zaželjene sadove, kajti na vpisnem obrazcu imajo starši možnost izjaviti, da njihov otrok pripada slovenski jezikovni skupnosti, kar mu daje prednost za vpis v eno od treh slovenskih sekcij občinskih vrtcev.
Deželnemu strokovnemu svetu SSO-ja smo seveda na razpolago za dodatna pojasnila ali sodelovanje. Dobro delo! / Igor P. Merku', predsednik Komisije šolstvo in kultura pri SSk v Trstu

Nova sodelovanja Glasbene matice ob stoletnici

Glasbena matica ima na zalogi več načrtov ob stoletnici delovanja, uresničitev pobud pa je odvisna od razpoložljivih finančnih sredstev, zato poteka bistvena akcija za pridobitev podpornikov in sodelavcev, ki bodo ustanovi ob strani v tem praznovanju dolgoletne tradicije na glasbenem, koncertnem in pedagoškem področju. Med ustanovami, ki so prve mecensko podprle dejavnost šole v jubilejnem obdobju, je nepridobitniški sklad Brovedani, ki je nastal v spomin na tržaškega podjetnika in se ukvarja z dobrodelnimi pobudami za otroke, mlade in ostarele. Sklad je prejšnji teden praznoval odkritje kipa Osirideja Brovedanija na prenovljenem trgu pri Sv. Jakobu. Tudi Glasbena matica je sodelovala pri slovesnem trenutku, in sicer z izvedbo glasbenega programa na sprejemu, ki ga je Sklad ob tej priložnosti priredil na Četrtem pomolu. Igrali so kitarist Janoš Jurinčič, harfistka Tadeja Kralj, trio, ki ga sestavljajo violinist Paolo Skabar, violončelist Emanuele Panizon in pianistka Jana Zupančič, ter kvartet flavt (Sara Bembi, Carlo Venier, Jagoda Castellani in Tjaša Bajc). Člani Sklada in gostje so bili zelo zadovoljni s poklonom, ki ga je Glasbena matica priredila v zahvalo, in so zagotovili, da se bo sodelovanje nadaljevalo, saj bodo učenci slovenske glasbene šole kmalu nastopili na koncertu v Gradišču ob Soči, kjer ima Sklad svoj sedež.
Glasbena matica je naslednjega dne vzpostavila prijateljske stike tudi z novonastalim Konzorcijem "Centro in via-Skupaj na Opčinah", ki združuje krajevne trgovce in ekonomske operaterje. Predstavnica Konzorcija in predsednica združenja Skupaj na Opčinah, Marta Fabris, je namreč izrazila željo, da bi uradni začetek delovanja združenja praznično počastila prisotnost ustanove s stoletno tradicijo. Na koncertu v cerkvi sv. Jerneja so nastopili solisti na kitaro in flavto, kvartet flavt, duo kitar, klavirski trio in učenke solopevskega oddelka. Organizatorji so pohvalili nastop učencev, v katerega je uvedel pozdrav ravnatelja Bogdana Kralja s predstavitvijo delovanja šole. Ob koncu je tudi župnik, g. Franc Pohajač, izrazil prijazne misli o pobudi, ki je pomenljivo povezala novonastalo stvarnost z dolgoletnimi, solidnimi koreninami slovenske glasbene šole v Trstu. / PAL

Romarski izlet v Škofjo Loko

Čeprav je bil dan deževen, smo se pogumno odpravili na pot proti Škofji Loki. V Ljubljani se nam je pridružila gospa Marija Šterbenc, predsednica Aninega sklada, ki se zavzema za vsestransko pomoč družinam, ki kljubujejo javnemu mnenju in v globoki veri v Boga in ljubezni do našega naroda sprejmejo življenje kot Božji dar in se ne bojijo, da bi bila družina preštevilna. Iz Ljubljane smo se odpeljali v Škofjo Loko. Pri kapucinih smo imeli nedeljsko sv. mašo v kapelici patra Pija. Mašnik nam je izrekel dobrodošlico in nam v pridigi posredoval globoke misli. Po sv. maši smo si ogledali lepo urejeno kapucinsko knjižnico, nato smo šli na grad, kjer smo se razdelili v dve skupini. Vsaka skupina je imela svojega vodiča. Tu je treba zares pohvaliti muzej. Je silno zanimiv; vodiči krasno razlagajo tako, da nam je bilo poslušanje v užitek. Vsi zadovoljni smo stopili na avtobusa in se odpeljali v Črn grob, kjer smo imeli kosilo. Po kosilu smo si ogledali cerkev, ki je pravo presenečenje. Čeprav podružnica ni precej na samem, je tako bogata s kulturnimi dragocenostimi!
Ker je Škofjeloški pasijon zaradi slabega vremena odpadel, smo izvedli nadomestni program in se odpeljali v Železnike. Tam smo si ogledali muzej o železarstvu, lesarstvu in čipkarstvu. Tudi tamkajšnja vodička nam je lepo razlagala. Vsi smo bili zadovoljni. Škoda, da nismo našli g. župnika za pete litanije in blagoslov.
Vse je bilo zelo zanimivo in bogato, saj smo spoznali nekaj naših kulturnih znamenitosti, le želja, da bi videli Škofjeloški pasijon je ostala neizpolnjena in je nekoliko zasenčila ta lepi dan. / s. M. Angelina Šterbenc

25. APRIL Tržaška Rižarna

Praznik osvoboditve in temelj prihodnosti

Foto Kroma

Vrednote antifašizma se v Trstu javno strnejo 'vsaj' enkrat letno: med občuteno slovesnostjo ob dnevu osvoboditve, 25. aprila. Tudi tokrat so se predstavniki vojaških in civilnih oblasti (predsednik deželne uprave Renzo Tondo, predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat, župani okoliških občin), odgovorni pri italijanskih in slovenskih organizacijah ter nekdanji deportiranci zbrali na ploščadi tržaške Rižarne, da bi skupno proslavili 64-letnico osvoboditve izpod jarma nacifašizma. Okrog štiri tisoč ljudi je pod toplim spomladanskim soncem prisluhnilo posegoma tržaškega župana Roberta Dipiazze in dolinske županje Fulvie Premolin, recitacijam, molitvam in petju partizanskega pevskega zbora Pinko Tomažič, ki je po uradnem delu svečanosti imel tudi krajši nastop. Roberto Dipiazza je v svojem govoru poudaril, da mora Trst zaživeti v duhu nove prihodnosti, v katerem postanejo kraji spomina prostor združevanja ne pa ločevanja. Dolinska županja Premolinova pa je izrazila prepričanje, da bo 25. april res pravi dan osvoboditve šele takrat, ko se bodo vsi strinjali, da so vrednote svobode, enakopravnosti in socialne pravce temelj antifašizma.

DEŽELNI SEDEŽ RAI Dokumentarec o Sonji Amf Kocjan

"Nikogar ne sovražim. Sovraštvo prinaša le sovraštvo"

"Prosim, dvignite kozarce, da nazdravimo, saj smo na tem mestu vsi prijatelji", je dejala gospa Sonja Amf Kocjan. Njene besede so razjasnile ozračje, ki je v četrtek, 23. aprila, v dvorani Lucchetta-Ota-D'Angelo deželnega sedeža RAI sledilo premiernemu predvajanju dokumentarca z naslovom... Sonja: po pretresljivi dokumentarni zgodbi, ki jo je režiserka Loredana Gec sestavila v sodelovanju s snemalcem Andreom Sivinijem in montažerjem Edijem Pinesichem. Občinstvo se je z veseljem odzvalo prisrčnemu vabilu častne gostje in iz kozarca zaužilo ne le požirek žlahtne penine, ampak tudi čvrst in radoživ odnos, ki ga gospa Sonja še danes ima do življenja.
Marsikomu bi se ta odnos zdel neskladen z izkušnjami, ki jih je gospa Sonja Amf Kocjan doživela v času druge svetovne vojne: in ravno v preseganju tega protislovja tiči veličina junakinje, ki jo je tankočutna roka Loredane Gec popeljala v bolečino njene preteklosti. V dokumentarcu, ki je nastal v produkciji slovenskega programa deželnega sedeža RAI, se namreč razpreda trpka Sonjina življenjska izkušnja, ki jo je v naših krajih hudo zaznamoval fašizem: očeta so fašisti zastrupili, Sonjina mama – ki je bila izredno občutljiva lirična pesnica – je morala sama poskrbeti za hčerko in sina, ki ga je nato pobral vihar druge svetovne vojne. Ko je bila Sonja najstnica, je pa spoznala, da so hudobije zmožni ne le sovražniki slovenskega naroda, ampak tudi domači ljudje: Sonjina mama namerč ni odpustila sosedu, da je nadlegoval hčerko, on je zato gospo ovadil orožnikom zaradi njenih odnosov s partizani.

Edi Pinesich, Andrea Sivini, Sonja Amf Kocjan, Loredana Gec, Ginevra Scontrino in Edit Kocjan (foto IG)

Od takrat dalje se je začela za Sonjino družino končna kalvarija, ki je mamo po izkušnji fašističnega zapora popeljala k partizanom (po vojni so jo po krivem likvidirali), Sonjo pa v Trst, kjer je v t. i. Žalostni vili (Villa triste) na ul. Bellosguardo okusila nečloveško nasilje in mučenje Collottijeve skupine. Posledice te izkušnje so jo na telesu zaznamovale celo življenje: v takih okoliščinah se je duša gospe Sonje odtujila, z njo pa tudi telo in telesna bolečina: "Med izpraševanji in mučenjem sem točno vedela, kaj pomeni biti Slovenka: telo je postalo gluho, tudi če so me pretepali; bila sem kot iz lesa, ne žeja ne lakota ne udarci me niso zmajali. V tistih trenutkih mi je bila v veliko oporo molitev". Po propadu fašizma se je gospa Sonja vrnila k sorodnikom v Šmarje, po vojni pa se je poročila z moškim, ki je bil interniran v nemškem taborišču. Ko se jima je rodila hčerka, so jo imenovali Edit, "v spomin na vse Edit, ki so umrle v Nemčiji".
Posebno ganljivo je v dokumentarcu tudi pričevanje Sonjine hčerke in vnukinje Ginevre. "Zrasla sem kot sirota, ker je mama večji del življenja preživela po bolnišnicah. Resnica o vojnih doživetjih je v družini počasi prihajala na dan, ker mama ni hotela šokirati otroka. Moja mama je bila vse življenje močna ženska, umsko trdna in polna upanja. Take osebe ne moreš ne ljubiti in ne spoštovati", je dejala hčerka Edit.
Občinstvo so pred predstavitvijo dokumentarca pozdravili vodja deželnega sedeža RAI Roberto Collini in vodja slovenskega programskega oddelka Mirijam Koren, ki je izpostavila, da je realizacija dokumentarca za slovenske programe RAI vsakič pomemben dosežek. Režiserka Loredana Gec pa je Sonjo Amf Kocjan označila za izredno protagonistko svoje zgodbe, ki se je med snemanjem dokumentarnega filma prvič po vojni vrnila na kraje svojega trpljenja. Kljub vsem preizkušnjam, ki jih je doživela gospa Sonja med drugo svetovno vojno, najbolj preseneča dejstvo, da nad vsem najbolj ljubi mir in ljubezen: "Nikogar ne sovražim. Sovraštvo prinaša le sovraštvo".

Igor Gregori

Srenjska hiša v Mačkoljah

Nova CD plošča zbora Kraški cvet

Narava in mladost sta navdihnili otroški zbor Kraški cvet za program CD plošče, ki so jo nekdanji in sedanji pevci prvič javno predstavili v Srenjski hiši v Mačkoljah. Trajni zvočni zapis posebno uspešnega delovnega obdobja je nastal ob desetletnici ustanovitve zbora, ki ga od začetka vodi sestra Karmen Koren. Nadarjenost in muzikaličnost zborovodkinje sta ustvarili v Trebčah žarišče ubranega otroškega in mladinskega petja, kar je ob odobravanju publike na koncertih in nastopih prineslo tudi nekaj pomembnih priznanj glasbenih strokovnjakov z nagradami na državnih tekmovanjih v slovenskem in italijanskem okolju. Med najnovejšimi dosežki je poleg večkratnega zlatega priznanja na reviji Zlata grla tudi prva nagrada na znanem tekmovanju v Vittoriu Venetu, kjer je sestra Karmen prejela tudi posebno priznanje kot najboljša zborovodkinja. Pevci se bodo še dolgo spominjali lanskega leta ne samo zaradi tekmovalnih dosežkov, ampak tudi zaradi naporne in zanimive izkušnje studijskega snemanja. Producent in tonski mojster Marjan Krajnc je namreč posnel izvedbo petnajstih umetnih in ljudskih pesmi iz slovenske in tuje literature, ki so zaznamovale zadnja leta delovanja na koncertnih in tekmovalnih odrih. Na programu so predvsem skladbe tržaških in goriških avtorjev, s kakšnim bolj eksotičnim dodatkom. Pesem V naravi Adija Daneva daje naslov celotnemu CD-ju zaradi vsebine, ki je sad otroškega doživljanja spreminjanja letnih časov (tekst je prejel prvo nagrado na pesniškem natečaju celodnevne osnovne šole 1. maj 1945 v Zgoniku leta 2007), a tudi ker je trebenski zbor krstno izvedel to skladbo. Program CD-ja vrednoti ob Danevu tudi druge sodobne skladatelje, kot sta obetavni goriški ustvarjalec Patrick Quaggiato in Carlo Tommasi, ki se kot redni sodelavec zbora ukvarja tudi s prirejanjem skladb (v tem primeru je prilagodil glasovom pevcev zbora Kraški cvet dve ljudski pesmi v priredbah Brede Šček in Frana Venturinija). Snemanje v Studiu Artman v Ankaranu je zapisalo tudi izvedbe skladb krajevnih avtorjev prejšnjih generacij, kot so Stane Malič, Ubald Vrabec in Marij Kogoj.

Pevci zbora prihajajo iz širšega območja, od Krasa do Milj, in predstavitev CD-ja je bila na pol poti, ob prisotnosti trebenskega župnika Iva Miklavca, ki je izrekel svoje priložnostne misli. Ob petju, poslušanju posnetkov in projiciranju fotografij zbora so vsi navzoči pevci prejeli diplomo v zahvalo za požrtvovalno delo, pri katerem si je najbolj prizadevala koordinatorka celotnega projekta in predstavnica zbora Tatjana Deklič. Ovitek plošče pa je oblikovala Janja Dicandia. CD bo zdaj začel svojo pot kot zvesti spremljevalec zbora na raznih nastopih.

PAL

REPEN Gostilna Križman

Koroška kuhinja v znamenju prijateljstva

Slovensko deželno gospodarsko združenje je lani prvič predstavilo Okuse Krasa v Avstriji s pomočjo Slovenske gospodarske zveze iz Celovca. Tedaj so zamejski gopodarstveniki, gostinci in predstavniki stanovske organizacije navezali plodne in tvorne stike s kolegi iz Koroške, ki so v torek, 21. aprila, v gostilni Križman v Repnu ponudili domačim gostom gostinski utrinek svoje dežele in tako povrnili vljudnostno gesto zamejskim prijateljem.

Gostinski večer, ki ga je obogatila glasba koroške pevsko-instrumentalne skupine (kateri so se nato pridružili še domači glasbeniki iz Repna) je tako zaživel v znamenju koroške kulinarike in kulture: skupina gostincev iz kraja Rož na Koroškem je namreč pripravila degustacijski jedilnik domačih specialitet, ki so ga spremljala avstrijska in kraška vina.

Koroške prijatelje sta v imeu SDGZ najprej pozdravila Davorin Devetak, ki je pri združenju zadolžen za pobudo Okusi Krasa, in predsednik organizacije Niko Tence, ki je poudaril odlične odnose med SDGZ in Slovensko gospodarsko zvezo iz Celovca: tole sta na repenskem večeru predstavljala predsednica Marina Einspieler Siegert in njen asistent Philipp Jernej.

"Slovenska gospodarska zveza iz Celovca zastopa podjetnike in gospodarstvenike slovenske narodnosti na Koroškem, v čemer je povsem podobna SDGZ, ki skrbi za manjšinske podjetnike v Italiji. Naša organizacija pa je veliko mlajša – nastala je pred 20 leti", nam je na večeru povedala predsednica Einspieler Siegert. SGZ je tudi manjšega obsega kot SDGZ, saj njena notranja ureditev ni razvrščena po sekcijah; v njej sta dejavna le dva zaposlena predstavnika, upravni in nadzorni odbor pa delujeta brezplačno. 80% podjetnikov, včlanjenih v SGZ, je iz Avstrije, preostali delež pa sestavljajo gospodarstveniki iz Italije in Sloveniije. Einspieler Siegertova je med drugim poudarila, da so odnosi med večinskim in manjšinskim tkivom na Koroškem vsaj na gospodarskem področju zelo dobri: "SGZ izredno dobro sodeluje z Deželno gospodarsko zbornico na Koroškem". Razlog, zaradi katerega so gospodarski stiki med narodnima skupnostima tesni na gospodarskem nivoju, zelo šibki pa na družbenopolitičnem, je enostaven: "Naloga naše organizacije je namreč tudi v tem, da krepimo vezi s sosednjima državama. Za nemško govoreča podjetja smo zato most do bližnjega slovenskega tržišča, za slovenska pa kanal, preko katerega lahko imajo lažji poslovni dostop v Avstrijo in nato v Nemčijo. SGZ odigrava zato tudi funkcijo, ki jo v Milanu ima Slovenski poslovni urad". Težišče slovenskega gospodarstva na Koroškem (podobno kot splošno avstrijsko – koroškega) je na lesni industriji, s čimer je povezana tudi stranska dejavnost velikega števila članov SGZ, ki ima v svojih vrstah tudi tesarje in mizarje. Predsednica Einspieler – Siegertova nam je nato spregovorila tudi o evropskih načrtih, ki jih SGZ snuje bodisi s Slovenijo bodisi s SDGZ. "Pomemben bo Interreg evroprojekt z naslovom Počitnice pri rojakih, s katerim želimo v sodelovanju s SDGZ privabiti goste iz Slovenije v našo manjšinsko sredino v Italijo in na Koroško: s to pobudo želimo seznaniti turiste iz matične domovine z okoljem, v katerem manjšinci živimo". Projekt je torej didaktične narave, "saj teži k okrepitvi jezikovne kompetence manjšinskih turističnih podjetij, ki bodo morala vse prospekte predstaviti v dvojezični obliki. To je še zlasti za koroške operaterje posebno posrečena in potrebna pobuda".

Foto IG

SDGZ in SGZ Celovec sta večer priredila ob pokroviteljstvu Občine Repentabor, ki sta jo v gostilni Križman predstavljala župan Aleksij Križman in podžupan Marko Pisani. Pozdrave je prinesel tudi župan občine Borovlje - Ferlach Ingo Appe, ki je poudaril, da je kuhinja treh obmejnih dežel dokaj podobna, v čemer se mora gotovo simbolno zrcaliti tudi prijateljstvo njenih prebivalcev: "Stari rek pravi, da ljubezen gre tudi skozi želodec", je dejal, nato so glavno vlogo večera končno prevzele koroške dobrote: skrbno pripravljen meni je nudil okrog šestdesetim gostom koroško potočno postrv, čemaževo kremno juho, rožanske sirove krape na listnati solati s prelivom balzamičnega kisa in medu, izbrane kose koroške ovce očalarke s hrustljavo skorjo medu in želiščí; sklepni del menija je bil prepuščen dobrima sladicama in sladko žgani poslastici iz Roža.

Igor Gregori

Obvestila

Kulturno športno društvo Rojanski Krpan bo počastilo spomin na padle v boju proti fašizmu in nacizmu v četrtek, 30. aprila. Krajša spominska svečanost pri spomeniku na Komenščini pod Trstenikom se bo začela ob 19. uri. Govornik bo Andrej Berdon, recitacije pa bo podala Vesna Hrovatin.

Društvo slovenskih izobražencev vabi v ponedeljek, 4. maja, v Peterlinovo dvorano, Donizettijeva 3, na srečanje s pisateljem Borisom Pahorjem. Začetek ob 20.30

ŠC Melanie Klein in Slovenska prosveta obveščata, da bo poletni center za otroke od 6. julija do 28. avgusta v otroškem vrtcu Ubalda Vrabca v Bazovici. Vpisovanje: vsako soboto od 2. maja do 20. junija, med 16. in 18. uro, v ul. Cicerone 8 ali po internetu (tel. št. 3284559414; www.melanieklein.org).

Darovi

V spomin na Adrijano Krapež in Antona Korsiča v zahvalo za dolgoletno delovanje pri Sv. Ivanu v prid slovenske skupnosti darujeta Darko in Zinka Cerkvenik 100 evrov za Ukmarjev sklad, 100 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu, 25 evrov za skavte, 25 evrov za cerkveni pevski zbor in 50 evrov za Onkološki center v Avianu.

Za Marijin dom pri Sv. Ivanu: v spomin na Adrijano Krapež darujejo 50 evrov Mirella in Peter ter Margi in Igor z družino.

Gospa Julka Štancar daruje za Slovensko Vincencijevo konferenco (Sv. Ivan) 30 evrov in za Ljudski misijon 2009 20 evrov.

Za CRO Aviano, dr. Simon Spazzapan - melanoma: v spomin na prijatelja in pevca Antona Korsiča daruje cerkveni pevski zbor pri Sv. Ivanu 160 evrov.

Za cerkev na Pesku: v spomin na pokojnega Eliota Sabadina daruje domača družina 50 evrov; ob svoji zlati poroki darujeta Aldo Franco in Marija 100 evrov.

Za cerkev v Bazovici: ob krstu hčerke Mateje darujejo starši 40 evrov.

Revija Poje vam mladost

Potujoča revija otroških in šolskih pevskih zborov Primavera di voci-Pomlad glasov je uspešna pobuda deželne Zveze italijanskih zborovskih društev USCI, katere se redno udeležujejo tudi razni slovenski zbori. Na pokrajinskih revijah potekajo vsaki dve leti selekcije za izbor najboljših zborov, ki imajo dodatno možnost nastopanja na gala reviji v prestižnem gledališkem okviru. Tržaško-slovenska pokrajinska etapa "ne-tekmovalnega" leta je na pobudo društva Fran Venturini prerasla v mednarodni dogodek s prvo izvedbo revije otroških in mladinskih zborov Poje vam mladost. Županja občine Dolina Fulvia Premolin in predsednik ZSKD Marino Marsič sta spregovorila v imenu pokroviteljev in soorganizatorjev z dobrodošlico gostujočim zborom in pohvalnimi besedami o pomenu nove pobude, za katero nosi največje zasluge krajevno društvo, ki ga je pred mikrofonom zastopal predsednik Aleksander Coretti.

Poleg nedvomne prisrčnosti in prijetnosti nastopov otrok in mladih, ki so posredovali sedem različnih pristopov k zborovskemu petju, je revija imela dodatno vrednost spodbudne mednarodne zasnove, ki je ponudila zanimiv prikaz značilnosti in kontaminacij narodnih izrazov, temperamentov, navad, pevskih tradicij treh sosednih držav. Izbrani programi so v znamenju izmenjave in povezave na čim obsežnejšem glasbenem obzorju upoštevali literaturo gostiteljev in gostov. Sestra Karmen Koren je izbrala za Otroški zbor Kraški cvet slovansko obarvan spored, otroški zbor Piccole melodie, ki deluje v okviru mladinskega doma sv. Petra in Pavla v Trstu, pa je pripravil izbor pesmi o miru in o solidarnosti. Otroški zbor Fran Venturini je izrazil svoj potencial z raznolikim programom pod vodstvom Suzane Žerjal. Iz naše dežele so prihajali tudi pevci mladinskega zbora Audite nova iz Štarancana, ki kakovostno delujejo pod vodstvom Gianne Visintin. Hrvaško so zastopali živahni gostje italijanske manjšine v Labinu, in sicer mladinski zbor Minicanti, ki je v popevkarskem tonu pokazal svoj mediteranski temperament pod vodstvom Sabrine Stemberga Vidak. Slovenija je potrdila kakovostno tradicijo glasbene in pevske vzgoje z energijo otroškega zbora Višaji iz Ajdovščine (vodi Marinka Šuštar) in s strogo disciplino otroškega zbora Junior Carmina Slovenica iz Maribora, ki je zapel skrbno izoblikovane in skoreografirane pesmi pod vodstvom Franje Kmetec. / LAP

OPČINE Prva revija dekliških zborov

"Naj pesem zadoni!"

Mladi pevci in mladi zborovodje so zgovorno predstavili svoj pogled in pristop k zborovski dejavnosti na srečanju dekliških skupin, ki ga je priredilo otroško in mladinsko pevsko društvo Vesela pomlad. Najstniška doba je prav gotovo najbolj delikatna v odnosu do pevske dejavnosti in tovrstni zbori so na našem zborovskem prizorišču najbolj redki, a znajo izražati posebno glasbeno in zvočno podobo z učinkovitostjo prve, resnične zavesti o vsebinah in zahtevah tovrstne dejavnosti. Želja po kvaliteti in širitvi glasbenih obzorij je bilo spodbudno sporočilo, ki ga je posredoval nastop treh skupin, med katerimi sta se dve pred kratkim uspešno preizkusili na mednarodnem tekmovanju Slovakia Cantat v Bratislavi.

Najmlajše pevke na programu so bile gostiteljice, članice mlajše dekliške pevske skupine Vesela pomlad, ki je nastala pred leti na pobudo zborovodkinje Mire Fabjan in raste po številu pevk, raznolikosti in zahtevnosti literature. Ob slovenskih pesmih je openska skupina posredovala tudi "elektronske" efekte sodobne govorice Tobina Stokesa in popevko iz musicala Rent Jonathana Larsona. Zaradi priprave na tekmovanje pa je zbor Kraški slavček iz Nabrežine sestavil glasbeno potovanje skozi zgodovino glasbe, ki ga je prijetno obarvalo ubrano petje pod vodstvom Mirka Ferlana. Mateja Černic pa je učinkovito posredovala svoje znanje in muzikaličnost pevkam dekliške vokalne skupine Bodeča neža z Vrha Sv. Mihaela, ki so pod njenim vodstvom pridobile solidno pevsko samozavest za pristopanje k raznoliki literaturi in k bolj neobičajnim izvedbam, kjer ima tudi gib pomembno vlogo. Oba gostujoča zbora sta se lotila tako renesančne polifonije Jacobusa Gallusa kot tudi najbolj priljubljenih primorskih ustvarjalcev našega časa, kot sta na primer Aldo Kumar in Ambrož Čopi. Publika je nagradila s prepričanimi aplavzi oblikovalce lepega večera, ki bi bil vreden nadaljevanja kot redna pobuda v podporo mladim pevcem in zborovodjem, ki gojijo in posredujejo svojo ljubezen do petja na strokovni osnovi in z jasno vizijo obsežnosti umetniških obzorij zborovstva. To usmeritev v kakovostno snovanje je potrdila udeležba na omenjenem tekmovanju na Slovaškem, kjer je nabrežinski zbor dosegel srebrno priznanje, goriški pa zlato priznanje in prvo mesto ex aequo v kategoriji dekliških zborov ter drugo mesto in zlato priznanje v kategoriji ljudskih pesmi.

PAL

Ob prvi obletnici smrti

Draga Matejka...

Draga Matejka Peterlin Maver,
danes zjutraj smo Fantje izpod Grmade peli v Rojanu pri radijski maši, sicer je bilo najprej dogovorjeno, da bi zbor gostoval na belo nedeljo, toda glede na potrebe rojanskega cerkvenega zbora je bil datum preložen in tako je naneslo, da smo sodelovali pri obletni maši za vas. Eno leto...

Draga Matejka, še preden sem izvedel, da bo to maša, med katero se vas bomo še posebej spominjali, mi je spomin izrisoval prav utrinke o srečanjih glede rojanskega zbora in pogovorih, ki smo jih imeli v Marijinem domu in na radiu, da bi uskladili to zasilno rešitev enkratmesečnega gostovanja zunanjega zbora pri radijski maši, da bi vsaj malo razbremenili rojanske pevce, zborovodjo in organista. Pri ZCPZ smo bili sicer mnenja, da bi v dogovoru z vodstvom Radia Trst A skušali izpeljati nekakšno krožno oddajanje radijske maše iz raznih župnij na Tržaškem in Goriškem ter po možnosti, vsaj občasno, tudi iz Benečije. Vsak mesec bi radio namestil svoje naprave v eni cerkvi in za tisti mesec bi oddajali od tam. Mislili smo, da bi na ta način spodbudili župnijske skupnosti tudi drugih far. Toda očitmo za zdaj predlog ni izvedljiv in zato pri Zvezi poskrbimo, da vsako tretjo nedeljo pride na rojanski kor zunanji zbor. Spominjam se, kako ste na pogovorih vztrajali pri kulturni, verski in narodnoobrambni vlogi, ki jo ima cerkveni zbor v Rojanu, in kako ste se trudili, da bi dobili nove pevke in pevce, ki bi okrepili in pomladili vaš zbor. Sedanja rešitev je torej za zdaj edina možna in prav škoda je, da se najdejo ljudje, ki kritizirajo rojanski zbor, namesto da bi prišli in pomagali.

Draga Matejka, pogreša vas rojanski cerkveni zbor, a tudi sama Zveza, saj ste veliko sodelovali tudi v združenem zboru in bili sploh vedno pripravljeni pomagati s pisanjem veznih tekstov, osebnim povezovanjem sporedov ali z natančno jezikovno pripravo mladih napovedovalcev, ki so se vrstili pred mikrofoni naših prireditev in pobud, s pisanjem skrbnih poročil in člankov o naših koncertih, seminarjih, gostovanjih itd.

Vedno in vsak čas smo mi vsi lahko računali na vašo pozornost in pomoč.

Vsi, ki smo z vami sodelovali, smo zelo cenili tudi dejstvo, da niste delali razlik med velikimi in malimi dogodki, med t. i. pomembnimi in manj pomembnimi pobudami. Vse so bile važne, vsem ste se enako skrbno posvetili. Tako

ne morem pozabiti, da ste še na soboto pred lansko cvetno nedeljo, se pravi le nekaj dni, preden ste zadnjič šli v bolnišnico, prišli v Devin, kjer ste z veroučno skupino vadili branje pasijona. Župnik in vsi župljani so še kako opazili razliko! Razliko, ki je bila opazna še letos, saj mladi bralci niso pozabili osnovnega navodila, da naj bo branje jasno in podajanje čim bolj dramsko razčlenjeno.

Taki ste bili, Matejka, tudi v malem ste znali biti zvesti in zato je vaše plačilo med pravičnimi.

Pogrešamo vas cerkveni pevci v Rojanu in drugod, pogrešajo pri Rojanskem Marijinem domu, pogrešajo vas pri Radijskem odru, pogrešajo v gledaliških krogih, pogrešajo pri Slovenski prosveti in v šolskih krogih, pogreša vas uredništvo Novega glasa, za katerega ste napisali ničkoliko člankov, razmišljanj in komentarjev, zlasti o sporedih Radia Trst A, pogrešajo še marsikje, ne nazadnje tudi mnoge ostarele in bolne osebe, ki ste jih obiskovali! Še najbolj pa vas gotovo pogrešajo vaši domači, saj je izguba take osebe gotovo nenadomestljiva!

Ko tako zaključujem teh nekaj misli ob prvem letu po vaši smrti, naj vas prosim, da v nebeškem Jeruzalemu posredujete za vse nas, da bi z ljubeznijo in vztrajnostjo nadaljevali delo za napredek stvari, ki so vam bile drage, in da bi znali, kot vi, premagati svojo lagodnost in se naučili služiti stvari. Vi, ki vse bolje razumete in vidite, saj ste ožarjeni od neminljive Luči, pomagajte nam!

S hvaležnostjo

Marko Tavčar
Devin, 26. april 2009

V nemškem dnevniku o grobišču v Hudi Jami

Srhljiva skrivnost partizanov

Nemški dnevnik Frankfurter Allgemeine Zeitung (FAZ) je v sredo, 15. aprila, pisal o odkritjih v povojnem grobišču v rovu Barbara v Hudi Jami pri Laškem. Kot poroča STA, ga je obravnaval v okviru drugih povojnih grobišč v Sloveniji in dogajanja v Sloveniji po drugi svetovni vojni.

Kot piše FAZ, so storilci storili vse, da bi njihov zločin ostal skrivnost. Pri odpiranju rova je tehnična ekipa na čelu z rudarskim inženirjem Mehmedalijem Alićem naletela na številne ovire, med drugim je bil rov na dolžini 100 metrov zasut, pot pa sta preprečevala tudi dva opečnata zidova. Pri brisanju sledi so bili storilci tako prizadevni, kot da bi šlo za odlagališče jedrskih odpadkov.

Ko se je skupini končno uspelo prebiti do grobišča, pa so zagledali prizor, na katerega po Alićevih besedah niso bili pripravljeni. Hermetično zatesnjen rov je namreč sledi oziroma trupla ohranil še bolje kot katerokoli drugo grobišče. Barbara rov so po pisanju FAZ "neke vrste Pompeji totalitarnih grozot" kot posledica načrtovanega zločina.

Vse kaže, da so morali jetniki leči na svoje že mrtve sojetnike, nato so jih umorili s strelom. Med žrtvami so bili samo moški, žensk in otrok pa v nasprotju z nekaterimi domnevami preiskovalci niso našli. Po ocenah predsednika komisije za prikrita grobišča Jožeta Dežmana je v rovu in obeh njegovih jaških lahko vsega skupaj več kot 4000 trupel.

Medtem ko proti storilcem po besedah vodje policijske akcije Sprava, kriminalista Pavla Jamnika, najverjetneje ne bo več moč posredovati, pa se je že pojavilo 70 prič pobojev, med katerimi je veliko partizanov, ki so dolga leta skrivali skrivnost in si sedaj želijo olajšati vest.

Kot še piše FAZ, pa rov pri Hudi Jami ni edino množično grobišče v Sloveniji. Dežmanova komisija, ki jo je ustanovila prejšnja vlada Janeza Janše, je doslej na slovenskem ozemlju registrirala 590 grobišč, od katerih se največje nahaja v Teznem pri Mariboru. Tam naj bi po ocenah ležalo 15.000 hrvaških, srbskih, črnogorskih in nemških vojakov, pa tudi drugih pripadnikov nemške skupnosti in "razrednih sovražnikov".

A šele odkritje grobišča pri Hudi Jami je po Dežmanovih besedah slovensko javnost tako šokiralo, da "je razpadla neka podoba sveta: podoba sveta tistih, ki so kot otroci partizanov odrasli v mitu osvoboditve in antifašizma in so sedaj soočeni z resničnostjo".

Kot v nemškem dnevniku še piše avtor članka, Karl-Peter Schwarz, so komunistični zločini v spominu na 20. stoletje komajda prisotni. Zaradi zanikanja komunističnih zločinov vas tudi ne more doleteti kazen, tako kot ne zaradi širjenja komunistične ideologije, celo ne v državah, ki so zaradi tega terorja najbolj trpele.

FAZ še omenja, kako je predsednik Zveze borcev za vrednote NOB Slovenije Janez Stanovnik najprej zanikal, da bi vedel za povojne poboje, po odkritju zadnjega grobišča pa si je premislil. Zveza borcev ima razumevanje za okoliščine, v katerih je prišlo do pobojev, je dejal Stanovnik, razumevanje "velike in kompleksne osebnosti" Josipa Broza Tita pa je izrazil tudi slovenski predsednik Danilo Türk.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Potem odprem oči"

Ritual je naslednji: spravim vse s kuhinjske mize, nanjo postavim računalnik, v roki vrtim večno skodelico čaja, pogled pa imam še vedno stalno obrnjen proti nebu, proti oblakom, ki se motajo na njem, visokim drevesom, ki prekašajo streho telovadnice pred mano; opazujem luči, ki se prižigajo, spet druge, ki ugašajo, lastovke na nebu, ki pod večer zamenjajo galebe, vso atmosfero ob minevanju dneva, vse, kar me vedno spremlja v odmotavanju misli.

Šele danes se osredotočim na ta **proces**. Na vsako gesto, na to, da za čaj odprem zavojček zelišč, ki mi jih je prijateljica prinesla iz Stiške opatije, jih precedim, svoj pogled osredotočim na razbolelo sivino strehe velike telovadnice, ki že desetletja ni več v skladu z raznoraznimi normami, pred očmi imam dve lastovki, ki skupaj letita, in se mi to zdi tako čudno, v steklu opazujem obrise svojega telesa, nameščenega na tem stolu, in končno razumem, zakaj so vse te geste nocoj pridobile pomen. Jutri imam službeni sestanek na tržaškem inštitutu za slepe in slabovidne in šele v tem trenutku razumem, kako nam je vse, kar je nepoznano, tako zelo ne-vidno. Nekje sem prebrala, kako je predstava zaprtih oči in posledičnega dojemanja sveta na tak način, torej z zaprtimi očmi, le del vsega tega, kar pomeni biti skrajno slaboviden ali celo v popolni temi.

Poskusim: zaprem veke, a občutim, da okrog mene vendarle utripa svetloba prižgane žarnice.

V najstniških letih sem spoznala plavolaso dekle, ki si je vsak dan lepo ličila veke. Kasneje sem osupnila, ko sem izvedela, da ne razloči barv. V letih sem spoznala nekaj oseb, ki so vsak dan močnejše, ker je zanje vsak dan v mnogočem dejansko borba.

Pred kratkim sem opazovala mladega fanta z belo palico, njegovo iskanje ovinkov, in razumela, kako prav je imela slabovidna prijateljica, ko mi je priznala, da te vsa ta nenehna opreznost, ta pažnja, ki jo moraš imeti skorajda vsako minuto dneva, izjemno miselno utrudi.

Včasih se nam, dobrovidnim, dogaja, da nekaj resnično začutimo, če zapremo oči, in samo takole omogočimo določenemu delu naše nezavednosti, da stopi na plano. Določeno čustvo, intima, vonj, dotik, spomin nečesa, kar se nas je dotaknilo, včasih imamo občutek, da se nam pod zaprtimi vekami razgrinja nekaj, kar bi se drugače ne. Ali bi se morda na omejen način. Včasih nam te zaprte veke omogočijo začasen izstop iz racionalnosti, v katero smo itak vedno potunkani. Sprašujem se, kako je, če ni tistega "kasneje". "Kasneje spet odprem oči".

Spominjam se zelo slabovidnega dekleta z univerze, ki je snemalo vsa predavanja in se s sošolkami menilo, da bi se učile skupaj in predvsem na glas. Živahne ženske, ki je lani obiskovala tečaj joge in me prosila za pomoč čez cesto, ko hči ni mogla ponjo. Krasne ženske izjemne moči, karizme in privlačnosti, ki se vse življenje pripravlja na dneve, ko tudi teh senc pred očmi ne bo več. Zelo jasno se zavedam, da ne vem ničesar in ničesar tudi ne razumem. Kako pa naj bi bilo drugače, ko tipkam in prebiram napisano, ko bom sestavek oblikovala v elektronsko pismo in kasneje, ko se bo računalnik ugašal, za hip uzrla sliko sebe s prijateljskim nemškim ovčarjem, ko pije vodo iz studenca? Koliko nevizualnega moramo še videti!

Ekonomist Ljubo Sirc v intervjuju za Reporter

"Jasno je, da je morijo organizirala partija ter z njo Tito"

Popolnoma jasno je, da je morijo povojnih pobojev "organizirala komunistična partija ter z njo tudi Tito. Komunistične partije ni brez Tita, pobojev pa sploh ne bi bilo, če bi partija rekla, da se tega ne sme", je v pogovoru za tednik Reporter dejal ekonomist Ljubo Sirc. Sramota je, meni, da je še vedno "kup ljudi, ki govorijo o brskanju po kosteh".

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, Sirc sicer napoveduje, da bodo ob tem še kar naprej govorili, da ni nikjer nič napisano. "Tudi v Nemčiji ni nikjer napisano, da je Hitler ukazal, v katera taborišča naj pošiljajo ljudi", pojasnjuje in dodaja, da je prav tako nesprejemljivo obtoževanje, da so bili vsi kolaboracionisti.

Izjava predsednika države Danila Türka, ki je odkritje grobišča v Hudi Jami označil kot drugorazredno temo, je za Sirca "sramota". "Mislim pa, da se je zagovoril. Če bi bil pameten, bi bil raje tiho, zlasti zato, ker teh pobojev noče obsoditi", razmišlja intervjuvanec.

Ljubo Sirc

Za Sirca je sicer "žalostno", da se od "te ihte ne zmorejo distancirati niti nove generacije". "Še vedno je kup ljudi, ki govorijo o brskanju po kosteh. To je velika sramota. Teh, ki tako razmišljajo, je toliko, da se lahko že sprašujemo, kje sta v Sloveniji civilizacija in kultura, kje domača pamet in vest", razmišlja Sirc.

V zvezi z izjavo predsednika Zveze borcev za vrednote NOB Slovenije Janeza Stanovnika, da je vedel za povojne poboje, vendar so bili ti državna skrivnost, se je Sirc vprašal, "kakšna je oblast, ki lahko takšen zločin vsaj delno obdrži kot skrivnost". "Gre za totalitarizem, ki so ga obsodili evropski poslanci in skupaj glasovali za resolucijo", spominja Sirc.

Na vprašanje, ali je še mogoče, da bi za povojne poboje pred sodišče prišel Mitja Ribičič, je Sirc mnenja, da se bo temu poskušal izogniti.

"Dejstvo je, da je bil Mitja Ribičič visoki oficir Ozne, kar ni treba verjeti samo meni, temveč je to tudi zapisano v arhivih politične policije; ti so bili predstavljeni na Pučnikovi komisiji. Meni se zdi pomembno predvsem to, da je bil kasneje visoki državni funkcionar, čeprav je začel kot policist. Ni bil samo podpredsednik vlade, temveč celo podpredsednik tedanje države, takoj ob Titu. To je zelo nenavadno", opozarja Sirc.

Glede zahteve, da bi se kraljica Elizabeta II. med obiskom Slovenije morala opravičiti za ravnanje angleške vojaške oblasti po drugi svetovni vojni, Sirc meni, da bi se morala opravičiti vlada oziroma bi morali dati izjavo. "A je ob tem popolna zmeda, ker niti ne vedo, kaj so storili. Vse je namreč povsem zmedeno", pojasnjuje.

Kot dodaja, je prav slovenska Ozna ubila 18 Primorcev, ki so jih s padali poslali Angleži, da bi se borili na partizanski strani. "Označeni so bili kot imperialistični agenti in neznano kje pobiti. V primeru našega procesa je imelo celo angleško zunanje ministrstvo v arhivih podatek, da so nas zaprli samo zato, ker so tako nasprotovali Angležem in Američanom; sumljiv je bil že vsak, če se je le prikazal z angleškim konzulom v Ljubljani. Vse to je zapisano v arhivih, a nič ne pomaga, ker temu nihče ne prisluhne dovolj", opozarja Sirc, ki je bil na t. i. Nagodetovem procesu po vojni najprej obsojen na smrt, a so mu kazen nato spremenili v zaporno.

Maribor

Predstavitev zbornika o taboriščih v Sloveniji

V Pokrajinskem arhivu Maribor so v torek, 14. aprila, predstavili zbornik z naslovom Dokumenti in pričevanja o povojnih koncentracijskih taboriščih v Sloveniji. Vest prinaša tudi STA. Njegov izdajatelj je Študijski center za narodno spravo, gradivo pa je zbral in uredil zgodovinar Milko Mikola. Poleg avtorja je o vsebini in pomenu zbornika spregovoril tudi zgodovinar Darko Friš.

V zborniku so objavljeni dokumenti in pričevanja o koncentracijskih taboriščih za domobrance in civiliste v Šentvidu pri Ljubljani, Škofji Loki, Kranju in na Teharjah ter o taborišču za otroke Petriček pri Celju. Zbornik predstavlja nadaljevanje oz. drugi del zbornika Dokumenti in pričevanja o povojnih koncentracijskih taboriščih v Sloveniji, ki ga je leta 2007 izdal Sektor za popravo krivic in narodno spravo. Enako kot za prvi del zbornika, ki se loteva koncentracijskih taborišč Strnišče pri Ptuju, Hrastovec pri Lenartu v Slovenskih goricah, Brestrnica pri Mariboru in Filovci v Prekmurju, velja tudi za njegov drugi del, da v njem objavljeni dokumenti predstavljajo samo posamezne fragmente, ki so nastali v zvezi s taborišči. Po besedah Mikole najpomembnejših dokumentov o povojnih koncentracijskih taboriščih ni na razpolago, ker se verjetno sploh niso ohranili.

DOKUMENTI IN PRIČEVANJA O POVOJNIH KONCENTRACIJSKIH TABORIŠČIH V SLOVENIJI

Zbral in uredil: dr. Milko Mikola

Večino objavljenih dokumentov hranijo posamezniki, le nekaj pa arhivi. Zaradi pomanjkanja najpomembnejših dokumentov imajo še toliko večji pomen v zborniku objavljena pričevanja nekdanjih taboriščnikov. Po Friševih besedah gre za grozljiva pričevanja o temnih plateh zgodovine. Še posebno velik pomen imajo pričevanja o koncentracijskih taboriščih v Šentvidu pri Ljubljani, Kranju in Škofji Loki, saj o njih doslej še ni bilo veliko objavljenega. Skoraj vsa pričevanja so v zborniku objavljena v takšni obliki, kot so jih posredovali njihovi avtorji, le nekaj jih je objavljenih v prepisu. V enem primeru gre za prepis zvočnega zapisa, v vseh ostalih primerih pa za prepise rokopisov, ki so bili slabo čitljivi.

Objavljenim dokumentom in pričevanjem je uvodoma dodana študija zgodovinarke Katje Skubic o teharskem koncentracijskem taborišču in o taborišču za otroke Petriček.

Njeni študiji je dodan še krajši prispevek Mikole o koncentracijskem taborišču Škofovi zavodi v Šentvidu pri Ljubljani. Zbornik je izšel decembra lani, prva predstavitev pa je bila konec januarja v Ljubljani.

Ena najpomembnejših nalog, ki si jih je Študijski center za narodno spravo (ŠCNS) zadal že ob ustanovitvi jeseni 2005, je zbiranje ter izdajanje dokumentov in pričevanj o posameznih oblikah nasilja, ki so jih nad pripadniki slovenskega naroda in drugih etničnih skupin v Sloveniji v 20. stoletju izvajali vsi trije totalitarizmi - fašizem, nacizem in komunizem.

Ker bodo dokumente in pričevanja izdajali daljše obdobje, so se na ŠCNS odločili za izdajanje posebne serije publikacij z naslovom Dokumenti in pričevanja. Z njo nadaljujejo delo, ki ga je na tem področju začel že raziskovalni del Sektorja za popravo krivic in za narodno spravo pri ministrstvu za pravosodje, iz katerega je ŠCNS tudi nastal.

Spori v koaliciji slovenske vlade

S težavo so se izognili vladni krizi

Mednarodni denarni sklad je v poročilu o svetovni gospodarski krizi napovedal, da se bo bruto domači proizvod v Sloveniji v letošnjem letu znižal za 2,7 odstotka, kar je sicer bolj obetavno od ocen našega Urada za makroekonomske analize in razvoj, ki je napovedal štiriodstotni padec, in bolj od napovedi Banke Slovenije, ki predvideva dvoodstotno znižanje bruto domačega proizvoda. Še bolj črnogled pa je ekonomist, politik in publicist Stanislav Kovač, ki opozarja, da se je po velikem upadu proizvodnje v predelovalnih dejavnostih in izredno velikem zmanjšanju izvoznih naročil Slovenija znašla na robu gospodarskega zloma. Toda z obsegom in razsežnostmi finančno-gospodarske krize se koalicija v prejšnjih dneh ni dovolj ukvarjala. Morala je hitro reševati trenja, ki so se prevesila v globok spor med strankama Zares in LDS. Predsednik stranke Zares in minister Gregor Golobič je zahteval, da vlada, ki je v imenu države upravljalec Nove ljubljanske banke, tej prepreči dajanje kreditov t. i. tajkunom, kot je skupina Pivovarne Laško, pod vodstvom predsednika uprave Boška Šrota. Finančna pomoč menedžerjem, ki "lastninijo" nekdanje javno oz. državno premoženje, je namreč v nasprotju z zakonom, ki ga je sprejel Državni zbor z uredbami vlade. Takšnim zahtevam odločno nasprotuje Katarina Kresal, ki je zatrjevala, da se vlada nima pravice vmešavati v poslovno politiko Nove ljubljanske banke ter v avtonomijo njenega nadzornega sveta in uprave in v samostojnost predsednika uprave dr. Draška Veselinovića. Za imenovanje tegale na položaj predsednika uprave omenjene banke je zaslužna prav Katarina Kresal. Ob njenem ravnanju je kolumnist Janko Lorenci v tedniku Mladina zapisal, "da Kresalova s podporo Drašku Veselinoviću spodkopava tisto, kar dela dobro kot notranja ministrica".

Na dolgi in razburljivi seji vlade so spore rešili tako, da so sprejeli zahteve Gregorja Golobiča oz. stranke Zares glede nadzorstva nad posojili Nove ljubljanske banke in Nove kreditne Maribor, da z njimi ne bi ovirali in preprečevali politike in usmeritve parlamenta in vlade. Janez Janša, predsednik opozicijske Slovenske demokratske stranke, je spore v koaliciji ocenil z izjavo, "da je bila država nekaj dni talec vlade, spori pa so nastali zato, ker veliki kapital zahteva poplačilo za svoj prispevek pri volilni zmagi strank sedanje koalicije".

MSi (Mlada Slovenija) je Jankoviću predala 5094 podpisov

V zakulisju pa se nadaljujejo težnje za odstavitev vodstva javnega zavoda RTV Slovenije, blatenje generalne državne tožilke Barbare Brezigar, ki bi ji radi vzeli verodostojnost, ter odstavljanje tistih funkcionarjev oz. visokih vladnih uradnikov, ki jih je nastavila vlada Janeza Janše.

V vladi in državnem zboru v teh dneh intenzivno preučujejo predlog o reševanju spora med Slovenijo in Hrvaško, ki ga je v Bruslju predstavil evropski komisar za širitev Olli Rehn. Predlog naj bi bil za Slovenijo sprejemljiv, vendar bo potrebno razjasniti še nekatera vprašanja, denimo pravico Slovenije do prehoda na odprto morje. Preden bi bil predlog sprejet, bi ga obravnaval tudi Državni zbor, s čimer bi preprečili, da nas ne bi Hrvaška ponovno izigrala. Previdnost in odgovornost sta potrebni tudi zato, ker v Zagrebu stopnjujejo kampanjo o tem, da Rehnov predlog sporazuma odraža hrvaška stališča in da gre torej za zmago njihove diplomacije.

V Ljubljani ponovno Titova ulica

Po dolgih polemikah o umestnosti in politični primernosti predloga pisatelja Petra Božiča in posameznikov iz njegovega kroga, naj v Ljubljani neko novo ulico poimenujejo po Josipu Brozu - Titu, predsedniku prejšnje države, ker da je zaslužen tudi za Slovenijo, je Mestni svet predlog sprejel. Svetniki opozicijskih strank so glasovanje protestno zapustili. Nasprotniki poimenovanja so sicer zbrali nad pet tisoč podpisov Ljubljančanov, ki pa jih župan Zoran Janković ni hotel oceniti in upoštevati. Poimenovanje ulice, ki jo sicer še gradijo, so podprli tudi predstavniki vladne koalicije. Sociolog dr. Matevž Tomšič je ob poimenovanju zapisal, "da je Slovenija ena od tistih držav, kjer je najtežje razčistiti s komunistično dediščino. Z oživljanjem titoističnega kulta pa se prestolnica slovenske države, Ljubljana, izloča iz evropskega kulturnega okolja". Teolog in publicist Ivan Štuhec pa je v komentarju, objavljenem v tedniku Družina, opozoril, "da so bili pametni oporečniki v diktaturah, zato tudi njihove žrtve. Špekulanti in manipulanti pa so se vedno znašli, zato je bila tudi pod Titom vrhovna vrednota 'znajdi se'".

V Ljubljani pa so po desetih letih zapletov vendarle zgradili novo pediatrično kliniko. Ima 90 bolniških sob, 205 postelj za otroke in 4 operacijske dvorane. Gradnja je stala okoli 96 milijonov evrov. Nova pediatrična klinika se zlasti po vrhunski opremi lahko primerja z najmodernejšimi takimi bolnišnicami na svetu.

Marijan Drobež

Izjava

O odnosih s Hrvaško

Podpisani podpiramo napore, ki jih vlagajo slovenske oblasti za zaščito vitalnih nacionalnih interesov Slovenije, med katere sodi brez dvoma tudi pravica do dostopa na odprto morje. Zavedamo se tudi zgodovinskih in drugih argumentov, ki terjajo obravnavo obmejnega spora tudi z vidika pravičnosti. Kot se tudi zavedamo, da je Hrvaška z mnogimi samovoljnimi in nekorektnimi dejanji prizadela slovenske interese ter z njimi izzvala sedanjo zaostritev odnosov.

Kljub temu pa želimo opozoriti, da smo bili v preteklosti Slovenci in Hrvati dva sosedna prijateljska naroda, ki sta se skupaj soočala s številnimi težkimi zgodovinskimi izkušnjami in izzivi, od turških vpadov naprej, prek dveh svetovnih vojn in odpora proti fašizmu, pa vse do tragičnih okoliščin razpada nekdanje skupne države. Zato te bogate dediščine solidarnosti ne bi smeli pozabiti oz. zapraviti zaradi sedanjega razmejitvenega spora, predvsem pa ne bi smeli zastrupljati po nepotrebnem medsebojnih odnosov z netenjem sovraštva. Tudi sicer bi bilo to v nasprotju z občutki ljudi in mnogimi skupnimi interesi, ki vežejo oba naroda. Kot bi to tudi ne bilo v duhu Evrope, ki nastaja na preseganju nacionalnih nasprotij in na mirnem reševanju medsebojnih sporov in ki želi prenesti to držo na celoten prostor nekdanje razpadle države in na ta način stabilizirati še vedno nemirna tla Balkanskega polotoka. To v perspektivi lahko zanesljivo ustvari ugodne pogoje tudi za reševanje obmejnih in drugih sporov, ki jih je razpad Jugoslavije pustil za seboj. Da ne omenjamo pri tem posebej dejstva, da lahko pretirane napetosti koristijo predvsem tistim silam v našem sosedstvu, ki jim je v interesu nestabilnost tega prostora, kar smo imeli tudi priložnost videti ob razpadu skupne države.

Če nam ne bi tudi s posredovanjem EU uspelo priti do sprejemljive rešitve, zlasti v zvezi s prostim dostopom na odprto morje, predlagamo podpisniki, da se do rešitve spora doseže s Hrvaško, v evropskem duhu, dogovor o sprejemljivem režimu obnašanja ob še nedoločeni meji, ki bo ljudem omogočil normalno in nekonfliktno sobivanje ob njej. Hkrati podpiramo predlog, da naj bi Slovenija skupaj s še drugimi prizadetimi obmorskimi državami sprožila postopek pri pristojnih mednarodnih organih za dopolnitev oz. oblikovanje take pomorske zakonodaje, ki bi bila pravičnejša za vse obmorske države.

Mnenjsko gibanje za Slovensko Istro, člani somišljeniki: Milan Gregorič, Silvan Prodan, Tomaž Bizajl, Evgen Pečarič, Luka Čibej, Dr. Stanislav Mahne, Jože A. Hočevar, Jurij Paljk, dr. Samo Lasič, Valter Krmac

Kratke

Predstavitev Mladike in Eveline Umek

Minuli teden se je v Ljubljani v prostorih Svetovnega slovenskega kongresa predstavila tržaška knjižna založba Mladika. Pred lepim številom naših prijateljev je prisotne najprej pozdravil duša in dolgoletni urednik Mladike Marij Maver, kratek in zgoščen, predvsem pa izjemno lepo napisan pregled bogate zgodovine revije in založniškega programa Mladike pa je prisotnim prikazala urednica Nadia Roncelli, medtem ko je naš urednik Jurij Paljk predstavil pisateljico Evelino Umek in se še posebej zaustavil pri njenem izjemnem romanu Po sledeh fate morgane, ki nam iz pozabe vrača eno največjih tržaških žena Marico Nadlišek Bartol, prvo slovensko novinarko in ustanoviteljico prve revije za ženske, a tudi mamo pisatelja Vladimira. S pisateljico Evelino Umek se je Paljk tudi pogovarjal, večer pa je gotovo dosegel višek, ko so se razgovorili prisotni, med njimi lepo število takih, ki našo stvarnost izjemno dobro poznajo.

Nova serija poštnih znamk s prikazi najbolj znanih samostanov v Sloveniji

Pošta Slovenije je ob koncu meseca marca izdala devet novih priložnostnih poštnih znamk. V seriji Turizem prikazuje znamka zavarovani del največjega slovenskega gozdnega rezervata, Ribniško-Lovrenško jezero na Pohorju. V seriji Rastlinstvo znamke upodabljajo žitne plevele, mak, plavico, kokalj in njivsko zlatico, ki so zaradi svojih intenzivnih barv še posebej zanimivi. Tri znamke so po že ustaljenem sistemu izšle v polah, četrta pa v bloku z eno znamko. Pošta Slovenije je v tem letu začela izdajati novo serijo priložnostnih poštnih znamk, z motivi najbolj znanih samostanov v državi. Na prvo mesto je uvrstila kartuzijanski samostan Žiče, katerega ohranjeni ostanki v dolini reke Žičnice pod Konjiško goro pričajo o najstarejšem takem samostanu v srednji Evropi. Letos praznujejo tudi 90. obletnico izida prvih slovenskih poštnih znamk. Nastale so po nalogu Poštnega ravnateljstva v Ljubljani in so bile namenjene Državi Slovencev, Hrvatov in Srbov. Za motiv na jubilejni priložnostni poštni znamki je bil izbran motiv iz znamenite serije Varigarji.

Izvirna oblika socialne pomoči v Sloveniji

V Sloveniji se v sistemu zaščite in skrbi za starejše ljudi, predvsem bolne in invalide, uveljavlja nova oblika. Gre za celodnevno telefonsko varovanje na daljavo. Vzpostavljena je za tiste posameznike, ki so ohranili dobro duševno in telesno počutje za stike in odnose z okoljem, vendar želijo povečati občutek varnosti. Tega povečuje celodnevno telefonsko varovanje na daljavo. To je mogoče preko posebnega telefonskega aparata, ki deluje čez cel dan. Telefonski aparat je programiran na nujni klic. Ob pritisku na tipko se vzpostavi zveza z dežurnim centrom. Ko operater sprejme klic, prepozna klicateljeve podatke, ugotovi razlog klica in po potrebi organizira pomoč oz. izpolnitev želje. Upoštevane so zlasti nujna zdravniška pomoč, prijave policiji in pomoč gasilcev. Klici so mogoči ob katerikoli uri, tudi če si klicatelj zaželi klepeta ali pomoč, ki jo izvajajo centri za pomoč na domu. Na območju mestne občine Nova Gorica se v celodnevno telefonsko varovanje na daljavo lahko vključijo vsi prebivalci, ki takšno varovanje oz. pomoč potrebujejo, so pa v omenjeno obliko varovanja že vključeni stanovalci tako imenovanih oskrbovanih stanovanj na Gortanovi ulici št. 6 v Novi Gorici. Določena je tudi cena telefonskega varovanja na daljavo. Le-ta znaša 12,52 evrov za posameznika mesečno. Drugod v Slovenji so cene višje, v Ljubljani npr. znaša 25,16 evrov mesečno.

Programski svet RTV Slovenija

Predlogi nedavne redne seje

Kot je znano, sta radio in televizija v socialističnih časih bila pod strogim nadzorom vodilne partije, ki je pač skrbela za ključna sredstva javnega obveščanja. Po osamosvojitvi je še dolgo let (in še vedno) duh, ki ga je vcepil sistem, preživel tudi, ker je na čelu RTV Slovenije stal nekdanji tajnik vodilne stranke.

Šele med vlado Janeza Janše je prišlo do novega zakona o javni RTV in do vsaj formalnih sprememb vodenja in upravljanja te javne hiše. Bila sta izvoljena nov Programski in Nadzorni svet. Demokratizacija je z nastopom novih ljudi dobivala prijaznejši obraz.

Tudi za nas Slovence, ki živimo izven meja slovenske države, je to pomenilo izboljšanje. V programski svet sta bila izvoljena dva člana, ki ne živita v Sloveniji: Tanja Kuštrin in Marjan Terpin. K sejam je vabljen predsednik SLOMAKA, zastopnik manjšinskih organizacij iz sosednjih držav, sicer brez volilne pravice, lahko pa nastopi s svojim posegom. Nadaljnji korak je bil narejen z oblikovanjem Komisije programskega sveta za Slovence v sosednjih državah, ki ga sestavljajo Marjan Terpin, Rudi Pavšič, časnikarja Tino Mamič in Boris Cipot, Marjana MIrkovič (Hrvaška) in mu predseduje Korošec dr. Janko Malle. Komisija je po nekaj sejah opravila informativni sestanek z vodilnimi organizacijami; potekal je na sedežu RTV 16. aprila letos. Na njem je imel izčrpno poročilo med drugimi tudi dr. Drago Štoka v imenu SSO (iz neznanih razlogov na seji ni bilo zastopnika SKGZ).

Sklepe in povzetke tega sestanka je na redni seji Programskega sveta RTV 21. aprila predstavil predsednik dr. Janko Malle, ki je zlasti poudaril dejstvo, da je prav v tem mandatu programskega sveta prišlo za Slovence, ki živimo izven meja svoje domovine, do pomembnih premikov. Poleg vrste konkretnih predlogov, ki gredo od izboljšanja vidljivosti slovenskih programov do usposabljanja novinarskih kadrov, je zlasti izpostavil potrebo, da bi jih v matični državi dojemali kot sestavni del države oz. kot enoten jezikovni in kulturni prostor na vseh področjih javnega življenja. Prav v tem času, ko se sproščajo ti pozitivni premiki, pa se je ministrica za kulturo RS s čisto strankarsko/političnih vidikov odločila, da zamenja vodstvo. Navedla je ekonomske vzroke, čeprav je ravno ta uprava izvlekla po dolgih letih RTV-Slovenija iz dolgov in so ji to na seji parlamentarne komisije dokazali. Zadevo je prenesla v Državni zbor, kjer je kolesje levičarske koalicije izglasovalo, naj poseže Računsko sodišče.

Indija, dežela, kjer ni nič čudno (1)

Deset rupij; deset rupij; prooosim!

Zaprašene mumbajske ulice so v poletni vročini včasih lahko zelo utesnjujoče. Zrak je zaradi vse večjega industrializiranja hitro rastoče metropole zadušljiv. Meglena zavesa prahu in umazanije, ki bolj ali manj vseskozi prekriva sončni žar, se nad mestom dviga kot steklena kupola, ki pod seboj skriva vse paradokse milijonske metropole, ki lovi ritem svojega zahodnjaškega zgleda, Los Angelesa s Hollywoodom. Mumbajski Bollywood tako kot kalifornijski Hollywood. Veličastna podoba, ki se človeku kar vsiljuje v oči. Podoba bollywoodske metropole je veličastna, a hkrati krhka kot milni mehurček. Ogromen milni mehurček, ki poči v trenutku, ko začutiš trepljanje nekje v višini kolen in mil otroški glasek: "Ten rupies, ten rupies, pleeeeeeeeeeease"! (deset rupij, deset rupij, lepo prooooooosim!).

Otroci na ulicah so zelo pogosto žrtve krajevnih združb

Deset rupij, dnevna odrešitev!

Iztegnjena roka, nekje za njo dvoje velikih oči in ponavljanje istih zlogov in istih besed. Milni mehurček podobe bollywoodske Indije se v trenutku razgradi v novo podobo manjšega "milnega mehurčka", ki si izpod nosa malega pouličnega berača utira pot na dan. Malček, ki na ulici živi in "dela" in je zato prav tako kot ulica zaprašen in umazan, z roko obriše svoj mali milni mehurček in te še naprej presunljivo gleda in ponavlja iste besede: "Ten rupies, ten rupies, pleeeeeeeeeeease"!

Otroško beračenje je med najpogostejšimi službami v Indiji. Ne gre samo za to, da bi otroke na cesto pošiljali starši. Otroci so pogosto sirote: staršev nimajo, morda jih niso nikoli videli. Starši zapustijo vsako leto več kot 50 tisoč otrok, ki ostanejo sami in jih čaka ena sama usoda: cesta. Otrok, ki so na cesti našli svoj nov dom, je 11 milijonov (za 5 Slovenij in pol malčkov). 44 milijonov otrok (dobri dve tretjini italijanske populacije) lahko "uvrstimo" v razred delavcev. S številkami lahko nadaljujemo. V Indiji živi v revščini 500 milijonov ljudi, kar je približno 50% celotnega prebivalstva. Delež otrok med reveži je več kot 40%, to je več kot 200 milijonov otrok. Številke so lahko strašne, a včasih same po sebi ne izrazijo prave podobe, ki jo lahko dobimo samo v neposrednem stiku z ljudmi.

Nočem denarja, kupi mi hrano!

"Ten rupies, ten rupies, pleeeeeeeeeeeeeeeease"! je zelo pomenljiva prošnja. Deset rupij je v evrski protivrednosti približno 15 centov. Nič, torej, za naše standarde. S tem drobižem pa si lahko indijski berači in otroci zagotovijo dnevno preživetje. Z desetimi rupijami lahko kupijo hrano za obrok ali dva. Deset rupij, po katerih sprašujejo, ima torej močan naboj. Še več, otroci po cestah včasih sploh ne sprašujejo po denarju, ampak naravnost po hrani. "No money, buy food"! (nočem denarja, kupi mi hrano!) se v samem centru Mumbaja k turistom približuje malo dekletce z zaskrbljenim izrazom, polnim groze in hkrati upanja. Pravi, da ji je ime Poona in da bi rada nekaj za pod zob. Denar je ne zanima, pomirja turiste in jim zagotavlja, da bi bila tudi sama še najbolj zadovoljna, ko bi lahko dobila vsakdanji obrok. Poona za sabo zato odvleče "nebogljenega" belca, ki pravzaprav ni še dobro razumel, za kaj gre. Po kratkem sprehodu, med katerim Poona vodi svojega "prisilnega" dobrotnika po zaprašenih in umazanih mumbajskih ulicah, se nenavadna dvojica znajde pred kioskom, v katerem sedi dobro rejeni možakar. Nenavaden prizor mu seveda ni tuj. Zadihanemu turistu za ceno tisoč rupij (približno 13 evrov, kar seveda za povprečnega zahodnjaka ni veliko, predvsem ko misli, da pomaga revnemu otroku iz tretjega sveta) proda deset kilogramov riža in veliko pločevinko mleka v prahu. Poona s hvaležnim nasmehom pogleda "bledoličnika", ki mu srce kar bije od ponosa na svojo dobrohotnost, vzame riž in mleko in z indijsko obarvanim "hvala" odkoraka z zagotovljenim preživetjem za naslednjih nekaj dni. In turistu, ki se vrača na svojo pot, se naenkrat po zaslugi "dobrega dela" tudi nesnaga in umazanija, v katerih se utapljajo milijoni revežev, zdi znosnejša in bolj "človeška".

Vojaška parada pred predsedniško palačo na dan Republike, 26. januarja, zahteva velike in svečane priprave

Poona pa riža in mleka ni odnesla domov. Po vsej verjetnosti namreč Poona doma in staršev sploh nima. Ko je dobrotnik odpeketal, se je ona vrnila do rejenega možakarja v kiosku, ki se je spet polastil hrane in jo postavil na ogled za naslednjega zahodnjaka "usmiljenega srca". Poona pa je za pomoč pri poslu od rejenega možakarja morda dobila onih deset rupij za dnevno preživetje.

Mestni sprevodi s sloni so po ulicah indijskih mest zelo pogosti pojavi

Revni, a iznajdljivi in podjetni

New Delhi je prestolnica Indije, kjer živi 15 milijonov ljudi. Obstajajo ocene, da samo v okolici osrednje železniške postaje najdete 2000 otrok, ki so pripravljeni za malo denarja biti vaši turistični vodiči. Nudijo vam seveda tudi drugačne storitve, ki jih tukaj težko srečamo: pripravljeni so vam loščiti čevlje, na ulici si postavijo leteči frizerski salon z brivnico, da ne omenjamo vsega, kar turistom skušajo prodajati. Velika večina teh otrok in mladih živi v t. i. barakarskih naseljih, med kupi smeti in odpadnega materiala. S precejšnjo pomočjo fantazije si med kosovnimi odpadki zgradijo majhno kolibo, ki je hkrati njihova obrtna delavnica. Dharavi je največje tovrstno naselje v Mumbaju. Mumbaj (ali s starim angleškim imenom Bombay) je ekonomska prestolnica Indije in največje mesto, s približno 20 milijoni ljudi. En cel milijon jih živi v revnem smetiščnem naselju Dharavi. In v samem Dharaviju lahko zasledimo čez 10 tisoč "obrtniških obratov", ki proizvedejo čez 500 milijonov dolarjev prometa. V barakarskih naseljih so res revni, a so hkrati tudi zelo iznajdljivi. Samooklicani turistični vodiči, ki smo jih že omenili, seveda vodijo turiste do tistih "indijskih znamenitosti", kjer bodo od gospodarjev dobili nekaj provizije. Tako se lahko zgodi, da se mora turist z vodičem pogajati, kam in kako naj ga pelje. Lahko se namreč zgodi, da je turist lačen in želi iti do najbližje restavracije. In lahko se zgodi, da mu podjeten in predrzen "vodič" odgovori: "Ne, ne! Peljal vas bom v boljšo restavracijo. Ampak, preden boste šli na kosilo, morate iti še na "šoping"! Obvezno"!

Poona, dekletce, ki na mumbajskih ulicah prosi mimoidoče, naj ji kupijo hrano

/ dalje

Andrej Černic

Deset rupij, deset rupij, prosim!, je najpogostejši vzklik, ki ga poznajo indijski beraški otroci

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - **ODGOVORNI UREDNIK** Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - **Predsednik** dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - **Poštni tekoči račun** 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 28. aprila, ob 14. uri.

SOL V KAVI

Preživetje naroda

"Slovencev nas je, kolikor nas je.
Smo takšni, kakršni smo.
Drugih ni".

Od časa do časa se tu pa tam pojavi vprašanje preživetja slovenskega naroda, toda skoraj vedno izključno kot vprašanje rodnosti ali ohranjanja kulturne identitete. V naslednjih desetletjih pa se bo celotno človeštvo moralo soočiti z usihanjem fosilnih goriv in bistvenim zmanjšanjem razpoložljive energije. Ko bi se politiki spoprijeli s tem vprašanjem in ga začeli že sedaj reševati, bi človeštvo verjetno bilo sposobno razmeroma mirno opraviti prehod iz naftne dobe v naslednjo. Ker pa se večina politikov ukvarja z vsem drugim kot pa s pomembnimi vprašanji, se v prihodnosti verjetno ne bomo mogli izogniti vojnam za vire, močnemu širjenju političnih nemirov, razpadu večine družbenih sistemov in občutnemu zmanjšanju števila prebivalcev na tem planetu. Leta 2050 nas zagotovo ne bo osem, deset ali več milijard, temveč se bo človeštvo najverjetneje skrčilo na štiri ali tri milijarde ljudi. Kdor ne verjame, naj preveri informacije o prihodnosti nafte, rodovitnosti prsti, razpoložljivosti pitne vode itd. Mediji o tem ne poročajo, ker je namen medijev, da ljudi kratkočasijo (Panem et circenses!); politiki o tem ne govorijo, ker slabe novice ne prinašajo volilnih prednosti. Tudi mi, kritični bralci, bi se v bistvu najraje obrnili na drugo stran in se skušali na vso silo prepričati, da to ni res, da bo, če že ne večno, vsaj naslednjih dvesto let vse še tako, kot je bilo do sedaj. Žal pa moramo pogledati resnici v oči in si priznati, da ima naš planet svoje meje, da se v prihodnosti ne bomo več ukvarjali z večjo ali manjšo onesnaženostjo vode, ampak z golim preživetjem in pravo pravcato LAKOTO tudi v Evropi. Seveda, če ničesar ne naredimo.

Obstoj Slovencev v prihodnosti ne bo odvisen od števila novorojenčkov ali tega, če še znajo govoriti slovensko. Preživetje posameznih narodov bo odvisno od njihove pripravljenosti na bodoče izzive. Združene države so vojaško že pripravljene za nasilni prevzem preostalih virov nafte na svetu. Irak je bila prva žrtev, Iran bo naslednja. Afganistan in Pakistan sta zanimiva samo zaradi plinovoda, ki bi srednjeazijsko nafto prepeljal do morja. Venezuela, Mehika, Indonezija in Nigerija lahko začnejo že sedaj trepetati pred najmočnejšo vojsko na svetu in velesilo, ki noče podpisati nobene mednarodne konvencije o vojaških vprašanjih: od protipehotnih min prek jedrskega orožja do mednarodnega kazenskega sodišča. Kitajska, ki bo potrebovala vedno več nafte in surovin, je v tem tednu svetovni javnosti predstavila svoje vojaške zmogljivosti. Je vse to naključje?

Slovenska politika pa se, kot tudi politika Evropske unije, obnaša kot evolucijsko najbolj zaostalo bitje, ki še vedno ni dojelo bistva igre. Medtem ko se druge opice presedajo na višje veje, bližje preostalemu sadju, mi še vedno gledamo črvička, ki leze po naši veji in se kregamo, če je levičar, desničar, komunist ali domobranec, tajkun ali revež, oziroma se z najbližjo opico kregamo za dva centimetra veje med nama.

Vsaka stvar ima svoj čas pod tem nebom, in sedaj je čas, da vsi postanemo odgovorni ter se potrudimo najti odgovor na naslednja vprašanja: kako se bomo v prihodnosti ogrevali? Zaman podpisujemo sporazume o Južnem toku z Gazpromom. Ko bo Rusom začelo zmanjkovati plina, bodo pipico preprosto zaprli. Kaj bomo jedli? Bomo še naprej uničevali rodovitno zemljo z umetnimi gnojili, ki nam jih vsiljujejo multinacionalke? Bomo kot neumni šolarček še ponavljali na pamet naučene paradigme gospodarskih modelov, ki jih je Amerika izoblikovala za lastno korist, namesto da pomislimo, kakšna ekonomska doktrina bi bila bolj primerna za nas?

V boju za preživetje prevlada pametnejša opica. To je jasno. Ni mi pa jasno, zakaj bi morali prav mi igrati vlogo neumne opice.

Peter Szabo

Razmišljanje ob prvem maju

O našem vsakdanjem delu

Pred dnevi sva z možem doma očistila dimnik, peč in štedilnik na drva. Pomlad pač, ki prinaša tudi nujna vsakoletna opravila. Ko sem bila že vsa črna od saj in je bilo delo pravzaprav na koncu, je zazvonil telefon. Bila je prijateljica, ki me je pomilovala, češ, to je pa res eno najgrših opravil na svetu. Počutila sem se odlične volje in zazdelo se mi je, da je bil popoldan sredi saj in krtač pravzaprav prijeten. Da ni tako hudo, sem ji odgovorila, pa ni mogla verjeti.

No, ob sami misli, da bom morala odstraniti vso nesnago iz dimnikov in peči ter da bom orokavičena in z masko na obrazu vrtala po zakajenih ceveh in z njih strgala obloge, mi je vsako leto neprijetno. Pa se z možem kljub temu pogumno lotiva dela, lepo, počasi, s potrpljenjem, ki je, kot pravijo, prava božja mast. No, na koncu, pa sva vsa črna in umazana, željna sveže vode, mila in spodobne brisače, kljub vsemu zadovoljna. Peč je čista, kot nova, v kotlu ni več nobenih usedlin, gorilnik pa dela, da je kaj. Pa iz dimnika smo odstranili kar nekaj črnih oblog, utrujena sva, a zadovoljna, ko briševa še tla, loščiva štedilnik in odstranjujeva še zadnje madeže. V kuhinji prijetno diši, vse je čisto, tudi midva sva se uredila in preoblekla in pod cvetočo glicinijo zadovoljno razmišljava o opravljenem delu in se veseliva poletja, ki prihaja.

Tudi za letos je vse urejeno, čisto in v najlepšem redu čaka na novo kurilno sezono. Pošteno sva delala in sedaj se tega veseliva. Pa še ogromno denarja sva prihranila, saj je čiščenje dimnikov in peči zadnja leta kar drago. No, še sreča, da k nam dimnikar ne prihaja, baje jih je premalo, in lahko delo vsakič opraviva sama.

Včasih, na večer, ko utrujena sedem na kavč ali nekje zunaj ocenjujem sadove svojega dela in se nad njim veselim, pomislim, da sem pravzaprav srečna. Da, srečna, da poznam občutek, ko si ves zgaran, a zadovoljen z delom, ki si ga opravil. Srečna, da lahko vidim rezultate svojega truda, da še vem, kaj pomeni kopati na vrtu, delati pri hiši, barvati, čistiti. Gre za težka fizična dela, ki pa imajo svojo veliko prednost. Na koncu lahko opazuješ sadove garanja, veseliš se na novo pobarvane ograje, peči, ki lepo gori, zelenjave, ki jo vsak dan pobiraš na vrtu. To je tisto najlepše, kar je o delu napisal Marks. Delo, iz katerega se nekaj rodi, delo, ki daje sadove, trud, ki prinaša veselje in radost. Pa ustvarjalnost. Njiva ali miza, ki jo je pravkar izdelal mizar, sta v resnici človeški umetnini, enakovredni najlepši simfoniji ali najbolj branemu romanu. In prav zaradi veselja, zaradi ustvarjalnosti delamo in pozabljamo na utrujenost, pozabljamo na razpokane dlani in boleč hrbet. To je od pradavnine v človeški naravi, moderna liberalna ekonomija je prišla šele veliko pozneje.

Pa vem, da ni za vsakogar tako. Delo žal ni vedno častno, še vedno ni dostojno plačano, nasprotno, zdi se mi, da na tem področju človeštvo ni deležno napredka, temveč se vrača v preteklost in moralno bedo. V čas, ko je veliko ljudi zaradi dela in na delu umiralo. Ali pa so doma umirali in hirali njih otroci, zaradi draginje in prenizke plače. In skozi stoletja se žal ni veliko spremenilo.

Pa tudi glede zadoščenja in ustvarjalnosti. Veliko je ljudi, ki delajo samo za denar, za boren denar, ki komaj zadostuje za preživetje. Lastnega dela pa se sramujejo. Potrošniška družba je ustvarila veliko novih poklicev, katerih namen je zgolj trženje, dobiček. Veliko ljudi, predvsem žensk, dela v klicnih centrih in po telefonu ponuja občanom storitve in predmete, v katere še sami ne verjamejo. Prodati je treba za vsako ceno, vedno več, če kupec ne pride do tebe, moraš pa ti do njega. Vlomiti moraš v njegovo intimnost, v njegov dom, za vsako ceno in ob vsaki uri. In mlada dekleta, ki po cele dneve vrtijo telefonske številke in ponujajo raznovrstno blago za borih 400, 500 evrov mesečne plače, nimajo niti tega zadoščenja, da bi zvečer sedle na kavč in z veseljem razmišljale o sadovih opravljenega dela.

Veliko je tudi ljudi z višjo izobrazbo, ki delajo na podobnih področjih. Imela sem prijatelja, ki je ostal brez službe, doma majhni otroci, pa kredit za hišo, in se je moral odločiti za trženje zavarovanj in denarnih skladov. Vprašala sem ga, kaj dela, pa je rekel, da ljudem prodaja dim, prazen zrak, slepilo. In je bil potrt. Ker je delaven in inteligenten, vsi smo ga vedno cenili, je kmalu našel drugo službo. Vesel je tega in še vedno mu je težko, ko se spomni, kako je hodil od vrat do vrat in ljudem vsiljeval proizvode, v katere sam ni verjel. In ni bil edini, ki je tonil v praznino, katero je sam tržil, veliko jih je, ki so v tej praznini izgubili dušo, veselje, vrednote in spoštovanje do sočloveka. Če samo malo pobrskamo po internetu in pogledamo, kaj se da najti pod besedo zaposlitev, se lahko kmalu prepričamo, da kljub zakonski prepovedi še vedno deluje ogromno lažnih podjetij, ki tržijo in služijo na osnovi tako imenovane "piramide". To pomeni, da proizvoda, ki ga tržiš, dejansko ni ali je marginalnega pomena, zaslužek pa nastaja po sistemu piramide, to se pravi, denar priteka samo, če v organizacijo vstopajo novi člani in za to tudi plačajo. Kdor je na vrhu piramide, pa ima seveda največji dobiček.

Tistega idealnega dela, ki mu botrujeta ustvarjalnost in zadoščenje, je dandanes na trgu vse manj. Ljudje delamo po večini za denar. Eni, ker ga rabimo, da bi preživeli, da bi se dokopali do konca meseca, da bi lahko oblekli in šolali otroke. Drugi, privilegirana manjšina, pa tudi zato, ker ga že imajo in bi ga radi nabrali še več. Ker bogastva ni nikoli dovolj in je denar kot sladek piškot: ko enega poješ, takoj posežeš po drugem, in čeprav si vsak dan bolj debel, še vedno hlastaš za njimi. In sploh ne vidiš, koliko praznih, koščenih rok se zaradi tvoje požrešnosti zaman dviguje proti nebu.

O denarju se dandanes veliko, preveč govori. Veliko več kot o sociali, o socialni varnosti, o solidarnosti. Predvsem mladi so zrasli ob tej besedi. In verjamejo, da je treba do denarja priti po katerikoli poti in na katerikoli način. Ker so o poštenju slišali in brali malo. Veliko več so jim govorili o lepih, prestižnih avtomobilih, o menedžerstvu in borznih kotacijah. Tudi o ustvarjalnosti jim v šoli niso veliko povedali. Če bodo delali v proizvodnji, bo ustvarjalnost odveč. Drugje se bodo lahko naknadno učili načinov, kako čim hitreje "plemenititi" dobičke. Plemenititi denar, kako škoda je tako lepe besede, za posel, ki je prepogostokrat nepošten.

Včasih, ko sem bila mladostnik, in je moj oče delal v tovarni kot električar, sem imela občutek, da so delavci vendarle veliko dosegli in da so si priborili marsikatero pravico. Očetova plača je bila kar dobra, nismo bili bogati, ampak lepo smo živeli. Jaz sem lahko študirala in si obenem tudi marsikaj privoščila, plačevali smo najemnino, imeli avto. Skratka, ni se nam slabo godilo. Oče je delal po pet dni na teden, imel je kosilo v tovarni in pavzo za malico, pa osemurni delovni dan. Ne spominjam se, da bi se komu na delu kaj zgodilo, mislim, da je bilo v tovarni, ki je sedaj že zdavnaj zaprta, tudi za varnost lepo poskrbljeno.

Z globalizacijo delovnega trga se je marsikaj spremenilo. Marsikatera domača tovarna je zaprla duri, ko je lastnik spoznal, da se da v Aziji najti tudi dvajsetkrat bolj poceni delovno silo. Pa tudi k nam so začeli prihajati priseljenci, ki so bili pripravljeni delati za majhen denar. Plače so se nekje ustavile, sedaj se že govori o njih znižanju. Pa tudi pogoji in kvaliteta delovnega mesta niso enaki kot nekoč. Kateremu delodajalcu je pač mar za nedeljski počitek, za delavčevo družino? Dela se, ko je dela in kupcev dovolj, počiva pa naj se, ko je povpraševanja malo. In konkurenčnost zahteva svoje, zahteva nizke cene, zato tudi proizvodnja ne sme biti draga. Ne smejo biti drage plače, zaradi malice ne sme trpeti delovni čas, pa tudi varnost ni na prvem mestu, ko gre za zaslužek. In kako naj se človek zvečer veseli svojega dela, če zadošča zaslužek le za prvih petnajst dni v mesecu, če je delo enolično in utrudljivo, če ni proste nedelje, da bi se je veselil z otroki? Ali če zaspi z občutkom, da je ljudem prodajal dim, da je moral zaradi lastnega preživetja ogoljufati sočloveka? Kajti to je tržna ekonomija. Ekonomija, ki je zašla sedaj v globoko krizo, a odgovorni še vedno niso razumeli, da se mora v našem ličnem, bogatem svetu marsikaj temeljito spremeniti. Na borzah, pri vodstvu proizvodnje in pri dostojanstvu dela. Našega vsakdanjega, a za življenje tako nujno potrebnega dela. Tistega dela, ki je v našem življenju tako pomembno, da smo mu posvetili tudi praznik: 1. maj.

Suzi Pertot

Vrhunski nogometni trener iz Ločnika

Edi Reja, naše gore list

Pred nedavnim je bil gost na javnem srečanju v goriškem Kulturnem domu vrhunski nogometni trener iz Ločnika Edi Reja. Soorganizatorji nadvse prijetnega in dobro obiskanega večera so bili poleg Kulturnega doma še Športno društvo Dom, ZSŠDI, SKGZ in CONI. Reja, letnik 1945, je tipičen človek tukajšnjega obmejnega prostora. Mama z Oslavja, oče iz Vipolž, doma so govorili slovensko, italijansko in furlansko. Kljub temu da je zaradi romanja po vsej Italiji že več kot trideset let zdoma in da ni obiskoval slovenskih šol, nas je presenetil s še danes zavidljivo slovenščino. Odločno je dejal, da je vendarle Slovenec!

Nikakor ne gre za klasični produkt italijanskega nogometnega sveta, ki bi ljubil odmevna prizorišča in medijsko pozornost ter pozabil na svoje korenine. Nasprotno, zelo močno je navezan na domača Brda, v katerih trenutno, ko je začasno brezposeln, dobesedno uživa ob obiskovanju starih prijateljev in kakem dobrem kozarcu vina (ogreva se za združeni koncern vseh briških vinogradnikov, da bi bilo naše vino prepoznavno z edino skupno znamko po celem svetu). Je zelo skromen človek, umirjen in inteligenten, izredno daleč od stereotipov razvpitih nogometašev, trenerjev in mešetarjev. V sproščenem pogovoru z ravnateljem Kulturnega doma Igorjem Komelom, znancem iz mladih let, in predsednikom goriškega odbora olimpijskega komiteja Giorgiom Brandolinom, s katerim sta opravila trenerski izpit prve stopnje v Tržiču daljnega leta 1975, je prikazal svojo bogato življenjsko zgodbo (z obilnim vložkom pametnih pogledov na stvarnost), ki jo velja podoživeti tudi preko naših stolpcev.

Mladi Edi je tako kot vsa prva povojna generacija moral doma trdo delati. Oče je bil kmet. Veliko prijateljstev je današnji priznani nogometni strokovnjak navezal v gostilni tete Tilde na Oslavju, kjer se je baje jedlo enkratne vampe in ocvrtega piščanca. Tam je ob nedeljah pomagala vsa družina in Reja se spominja streženja pri mizah, ki je prineslo kako prepotrebno napitnino. Njegova prava ljubezen pa je bil nogomet. Oprema žoga iz cunj, igrišče travnik, telesna priprava pa plezanje po drevesih... Že od mladih nog si je srčno želel prave žoge, vendar Miklavž je kljub priporočilom vedno prinesel sama koristna darila, nogavice, majice ali sadje. Kakorkoli že, šestnajstletni Edi, registriran za San Lorenzo predsednika Ravnika, je bil že obetaven vezni igralec in je opravil nekaj preizkušenj pri velikih klubih. Odločil se je za prestop (s kartonastim kovčkom v roki) k prvoligašu Spalu v Ferraro, vendar je za to moral ponarediti podpis očeta, ki se ni strinjal z njegovim odhodom. Doma je bilo dela namreč na pretek. Mama pa ga je stalno podpirala in mu dvakrat tedensko pisala v slovenščini. Vsak teden mu je tudi kaj poslala, večkrat celo zloglasnega pohanega piščanca z Oslavja. Pri Spalu je Reja kmalu okusil A ligo, v ekipi pa so govorili furlansko, saj so z njim odpotovali tudi sloviti Fabio Capello (vrstnik iz Pierisa) in še drugi. Capello je danes ohranil precej manj stikov z domačim okoljem. Tudi na igrišču je bil povsem drugačen od Reje. Bil je izrazito tehnično podkovan, vendar se ni posebno rad znojil, tako da mu je požrtvovalni tekač Edi večkrat kril hrbet. Pogosto pa ga je tudi priganjal k teku in že dokazoval sposobnost liderja, kar mu je kasneje še kako prav prišlo v trenerskem poklicu. Tudi tu je moral skozi dolgo vajeništvo manjših društev v nižjih ligah, nato pa zmagal več drugoligaških prvenstev in nazadnje v petih letih privedel Napoli iz C1 v A ligo in nato takoj v evropski pokal UEFA. V Neaplju, je dejal, te ob uspehih častijo kot boga, ob porazih pa psujejo kot kriminalca. Nekoč je ostal sam sredi igrišča pred televizijsko kamero, ko mu je žvižgal poln stadion. Vendar Rejo so Neapeljčani vzljubili, saj je opravil titansko delo. Ugotavlja pa, da je po januarski odslovitvi utrujen, saj je delati pet let v vročem okolju z nevzdržnim medijskim in ljudskim pritiskom približno tako kot trenirati petdeset let kjerkoli drugje.

Čeprav po eni strani razmišlja o trenerski upokojitvi, pa je čisto možno, da bo poleti vzel v poštev kako morebitno (in zelo verjetno) novo ponudbo. Mika ga vodenje slovenske državne reprezentance. Med vrhunskimi nogometaši, ki jih je trenival, ima najraje Donija in Pirla, katerima je zaupal že kot mladincema. Največ težav pa je imel z izjemno talentiranim, toda lenim Argentincem Lavezzijem.

Zanimivo je, da je trenerju Ediju Reji uspelo tako kot kar nekaj drugim vrstnikom z Goriškega, samemu Capellu, Zoffu, Del Neriju. Trst pa je italijanskemu nogometu podaril Maldinija in še prej Rocca ter Valcareggija in druge. Naš junak je prepričan, da se je to zgodilo, zato ker je bilo v teh krajih življenje težko, vse si je bilo treba izboriti in je bil nogomet pravzaprav edino razvedrilo. Do današnje mladine je Reja kritičen, saj ji primanjkuje spoštovanja, vztrajnosti, potrpežljivosti, skratka vzgoje. Nedvomno je to tudi krivda nas staršev, pravi, ker smo jim želeli dati vse, vse tisto, česar mi nismo imeli. Rešitev vidi mogoče v ekonomski krizi, ki bi lahko pripravila tako nogometni svet kot ljudi nasploh, da opravijo potreben korak nazaj.

HC

HOKEJ IN LINE

Moška A1 liga: Civitavecchia – Polet Kwins 4:5

V prvem krogu play-offa za naslov bo Polet, ki je bil po rednem delu osmi, igral proti prvo uvrščenemu Asiagu, ki je tudi državni prvak.

NOGOMET

Promocijska liga: Vesna – Ponziana 4:1, Sangiorgina – Kras 3:4, Corno – Juventina 1:0

1. amaterska liga: Villesse – Primorec 2:2, San Canzian – Sovodnje 1:0

2. amaterska liga: Zarja/Gaja – Begliano 1:0, Breg – Opicina 2:2, Porpetto – Primorje 1:1

3. amaterska liga: Mladost – Strassoldo 4:1

KOŠARKA

Moška C liga: Jadran – Oderzo 60:78

ODBOJKA

Ženska C liga: Manzano – Sloga 3:0

Moška C liga: Sloga Tabor – Olympia 3:2, Natisonia – Soča 3:2, Val – Il Pozzo 0:3

Ženska D liga: Buttrio – Bor/Breg 2:3

Moška D liga: Sloga – Cordenons 3:2

TENIS

Ženska B liga: Brescia – Gaja 2:2

Moška C liga: Maniago – Gaja 1:5

Živel 1. maj!

Slavita ga tudi banki tržaškega
in goriškega teritorija, ki sta vselej
na strani delavcev in vseh občanov.

ZKB 1908 credito cooperativo del carso zadružna kraška banka

BCC CREDITO COOPERATIVO ZADRUŽNA BANKA Doberdob in Sovodnje